

AKKU – Alueellinen kuntien kulttuuritoiminnan kehittäminen Etelä-Savossa

Etelä-Savon maakuntaliitto

Kirjoittaja: kulttuurikoordinaattori Taru Tähti

**Etelä-Savon
maakuntaliitto**

**OPETUS- JA
KULTTUURIMINISTERIÖ**

Sisällysluettelo

Tiivistelmä	3
AKKU-hankkeen tulokset	4
1. Suunnitelmallinen maakunnan kehittäminen ja ohjelmatyö	4
Etelä-Savon kulttuuristrategia 2022–2025	4
Etelä-Savon maakuntaohjelma ja ÄES	5
2. Etelä-Savon kulttuuriset erityispiirteet ja kehittämiskohteet	7
Kulttuurin resurssit ja toimintatavat vaihtelevat kunnasta toiseen	7
Lisää osallisuutta, töitä ammattilaisille, tilat käyttöön	10
3. Kuntien yhteistoiminnan pilotoinnit	13
Vetehiset – Eteläsavolaiset järvikulttuurifestivaalit	13
Maakuntataiteilijat – Osallisuuden ja yhteisöllisyyden tukemista kunnissa	27
Vetehisten ulkopuolella toteutetut yhteistoimintapilotit	36
Hankkeen kulttuurisisällöt ja niiden osallistujamäärät yhteensä	37
4. Kuntien kulttuuripalveluiden yhteistyön vahvistaminen	38
Kuntien kulttuuripalveluiden verkostotyö	38
Yhteistyö Etelä-Savon Leadereiden kanssa: AIKU-teemahanke	44
Ammattilaisille suunnatut tapahtumat ja webinaarit	47
Hankkeen vaikutukset	49
Kuntien kulttuuripalveluiden verkosto jatkaa toimintaansa	49
Lisää kokemusta ja ymmärrystä kulttuurisesta osallisuudesta	50
Kokemusta ja kiinnostusta taiteilijoiden työllistämiseen yhteistyössä	51
Hankkeen viestintä	53
Viestintä sähköisissä kanavissa sekä verkostoissa	53
Etelä-Savon maakuntaliiton kulttuuriblogi	54
Medianäkyvyys	56
Lähteet	60

Tiivistelmä

Opetus- ja kulttuuriministeriö rahoitti Etelä-Savon alueellista kulttuurin kehittämistehtävää eli AKKU – Alueellinen kuntien kulttuuritoiminnan kehittäminen Etelä-Savossa -hanketta 1.1.2021 – 28.2.2023. Hanketta koordinoi Etelä-Savon maakuntaliitto, joka toteutti toimenpiteitä tiiviissä yhteistyössä maakunnan 12 kunnan kulttuuripalveluiden kanssa. Hankkeen toimenpiteitä olivat:

1. Suunnitelmallinen maakunnan kehittäminen ja ohjelmatyö
2. Kuntien kulttuuristen erityispiirteiden ja kehittämiskohteiden hahmottaminen
3. Kuntien yhteistoiminnan pilotoinnit
4. Kuntien ja niissä kulttuurityötä tekevien henkilöiden keskinäisen yhteistyön ja verkostoitumisen vahvistaminen sekä vertaistuen ja -oppimisen mahdollistaminen

AKKU-hankkeessa laadittiin maakunnallinen kulttuuristrategia käynnissä olevalle maakuntavaltuustokaudelle 2022-2025. Lisäksi kulttuuri, taide ja luovat alat kirjoitettiin monimuotoisesti mukaan Etelä-Savon maakuntaohjelmaan. Hankkeessa käynnistettiin Etelä-Savon kuntien kulttuuripalveluiden verkosto, jossa kulttuuripalveluiden työntekijät tapasivat toisiaan ja muita kulttuurialan asiantuntijoita etä- ja lähitapaamisissa, oppivat toisiltaan sekä jakoivat kuntien toimivia käytäntöjä ja kehittämisen paikkoja. Verkosto jatkaa toimintaansa hankkeen jälkeen kuntien kulttuuripalveluiden, maakuntaliiton ja Taiteen edistämiskeskuksen kuntapalveluiden yhteistyönä.

Hanke pilotoi [Vetehiset – Eteläsavolaiset järvikulttuurifestivaalit](#) -tapahtumakokonaisuutta Etelä-Savon kaikkien 12 kunnan kulttuuripalveluiden yhteistoiminta-, kokeilu- ja kehittämisalustana. Vetehisten puitteissa tehtiin lukuisia yhteistoimintakokeiluja, kuten paikallisia tapahtumia, kuntien kulttuuripalveluiden yhteisiä hankintoja ja käänteistä kilpailutusta. Kuntien antaman palautteen perusteella Vetehiset lisäsi yhteistyötä sekä toi lisäresurssia ja näkyvyyttä kuntien ja yhdistysten järjestämiin tapahtumiin. Vetehiset-konseptin kirkastamista on tarkoituksena jatkaa seuraavissa Etelä-Savon kuntien yhteistyöhankkeissa.

Koska erityisesti pienet kunnat kokevat haasteelliseksi luoda edellytyksiä ammattimaiselle taiteelliselle työlle ja toiminnalle (Laki kuntien kulttuuritoiminnasta), AKKU-hankkeessa kokeiltiin maakuntataiteilijamallia yhtenä keinona vahvistaa kuntien ja taiteen ammattilaisten yhteistyötä. Etelä-Savon maakuntaliitto palkkasi kaksi maakuntataiteilijaa, kuvataiteilijan ja kansanmuusikon, työskentelemään osa-aikaisesti (50 %) kaikissa 12 kunnassa 10 kk ajan. Maakuntataiteilijoiden tehtävänä oli ohjata eteläsavolaiseen kulttuuriperintöön kytkeytyvää osallistavaa taiteellista työskentelyä, osallistua Vetehisten tapahtumien tuottamiseen sekä kehittää kulttuuritoimijoiden välistä yhteistyötä kunnissa. Taiteilijoiden työhön voi tutustua [Etelä-Savon maakuntataiteilijoiden matkassa](#) -tarinakartasta. Maakuntataiteilijakokeilun perusteella Etelä-Savon kunnissa on kiinnostusta jatkaa taiteen ammattilaisten palkkaamista maakunta-, kunta-, seutu- tai yhteisötaiteilijoiksi.

AKKU-hankkeen yhteistyökokeilut toivat eteläsavolaisille kulttuuritoimijoille lisää kokemusta taiteen saatavuutta ja saavutettavuutta sekä kulttuurista osallisuutta ja toimijuutta edistävistä toimintatavoista. Näiden kokemusten pohjalta jatkamme Etelä-Savon taide- ja kulttuurialan edistämistä kuntien kulttuuritoimijoiden verkostoissa sekä seuraavissa yhteiskehittämishankkeissa.

AKKU-hankkeen tulokset

Vuoden 2020 haussa Etelä-Savon maakuntaliitolle myönnettiin OKM:n erityisavustusta 195 000 € alueelliseen kulttuurin kehittämistehtävään Etelä-Savon kuntien kulttuuritoiminnan kehittäminen -hankkeelle. Hankkeen käynnistyessä käänsimme hankkeen nimen muotoon AKKU – Alueellinen kuntien kulttuuritoiminnan kehittäminen Etelä-Savossa, jotta saimme hankkeelle selkeän ja symbolisen kutsumanimen – hankkeen tarkoituksena kun oli toimia akkuna, joka toi lisävirtaa Etelä-Savon kuntien kulttuuritoiminnan kehittämiseen.

Seuraavassa käydään läpi hankkeen tulokset toimenpidekokonaisuus kerrallaan.

1. Suunnitelmallinen maakunnan kehittäminen ja ohjelmatyö

Hankesuunnitelmassa todettiin Etelä-Savon kulttuurin tulevaisuusohjelman (2016) ja Etelä-Savon kulttuurihyvinvointisuunnitelman (2019–2021) tarvitsevan päivitystä ja arviointia. Lisäksi tärkeänä nähtiin yhteistyö Saimaa-ilmion eli Savonlinnan kulttuuripääkaupunkihaun kanssa. Em. asiakirjojen päivittämisen ja Saimaa-ilmioyhteistyön tarkoitus oli vahvistaa kulttuurin ja taiteen roolia maakunnan suunnitelmallisessa kehittämisessä ja maakunnan elinvoimaisuuden edistämisessä.

AKKU-hankkeen käynnistyttyä koimme maakuntaliitossa parhaaksi tehdä yhden tiiviin ja selkeän asiakirjan, joka edistää Etelä-Savon kulttuurin ja taiteen kentän toimintaa strategisella tasolla. Tämän vuoksi laadimme kompaktin, diamuotoisen Etelä-Savon kulttuuristrategian vuosille 2022–2025 (ks. tarkemmin seuraavassa luvussa). Hanke loi yhteistyötä ja välitti tietoa Etelä-Savon kuntien kulttuuripalveluiden ja Saimaa-ilmion välillä kulttuuripääkaupunkihaun ajan. Saimaa-ilmion päätyttyä AKKU-hanke on välittänyt tietoa kuntien ja Saimaa-ilmion pohjalta ponnistaneen European Region of Gastronomy Saimaa Management Project 2022–2023 -hankkeen välillä. Lisäksi AKKU-hankkeessa on vaikutettu siihen, että kulttuuri ja taide huomioidaan aiempaa monimuotoisemmin Etelä-Savon maakuntaohjelmassa ja älykkään erikoistumisen strategiassa (ks. tarkemmin omassa luvussaan).

Etelä-Savon kulttuuristrategia 2022–2025

Hankkeessa laadittiin käynnissä olevalle maakuntavaltuustokaudelle 2022–2025 uusi maakunnallinen kulttuuristrategia, joka löytyy maakuntaliiton sivuilta: <https://www.esavo.fi/resources/public//veteiset/etel-savonkulttuuristrategia2022-2025.pdf>.

Kulttuuristrategia nojaa Etelä-Savon maakuntastrategiaan ja sen tavoitteena on ohjata maakunnallista kulttuurityötä. Kulttuuristrategia toteutettiin osallistavalla prosessilla. Koronakaudella se tarkoitti etätyöpajoja sekä kyselyitä ja mahdollisuuksia kommentoida strategialuonnosta sähköisesti. Kulttuuristrategian tekoprosessiin osallistui yhteensä reilut 200 eteläsavolaista (strategiatyöpajat yhteensä 108 osallistujaa sekä kyselyt ja sähköinen kommentointi yhteensä 125 vastaajaa, ei ole laskettu mukaan alla olevia kuntavierailuja). Toukokuusta 2021 kesäkuuhun 2022 kestäneen valmisteluprosessin yksityiskohdat löytyvät kulttuuristrategian diasta 4.

Kulttuuristrategian visioksi vuodelle 2030 on muotoiltu "Kulttuurista kestävää muutosvoimaa Etelä-Savoon". Strategiassa on kolme kärkeä: 1) Etelä-Savossa kulttuurinen osallisuus ja kulttuurihyvinvointi kuuluvat olennaisena osana hyvään elämään, 2) Kulttuuri, taide ja luovat alat ovat merkityksellinen elinkeino ja

elinvoiman lähde Etelä-Savossa, 3) Aktiivinen yhteistyö ja avoin viestintä takaavat Etelä-Savon kulttuurin ja taiteen kukoistuksen. Kärkien yhteydessä asetetaan strategisen tason tavoitteita ja tarjotaan valikoima keinoja, joilla vahvistetaan eteläsavolaista kulttuuria.

Osana strategista kulttuurin edistämistyötä kulttuurikoordinaattori teki kuntiin (etä)vierailuja kulttuurikärjellä. Otimme vierailuihin mallia Kymenlaakson ja Etelä-Karjalan Eloa ja iloa Kaakkois-Suomeen -kehittämistehtävästä, meillä tosin vierailujen aiheet ja vierailtavat ryhmät vaihtelivat kunnan tarpeiden ja hankkeen tilanteen mukaan. Hankkeen alkupuolella vierailuissa käytiin läpi kuntien kulttuuritoimintalakia, kulttuurin hyvinvointi- ja elinvoimavaikutuksia ja kulttuurin TEAvisaria sekä kuultiin kuntien ajatuksia työn alla olevasta kulttuuristrategiasta. Myös maakuntataiteilijat olivat mukana joillain etävierailuilla, jotta saimme tiedon lisäksi mukaan kosketuksen taiteeseen: kuvataiteilija ohjasi osallistavan Verkko-teoksen tekemistä ja kansanmuusikko soitti kannelta teoksen hiljaisen tekemisen taustalla. Maakunnallisen kulttuuristrategian valmistuttua kuntavierailuilla käytiin keskustelua ennen kaikkea kulttuuristrategiasta ja sen soveltumisesta ks. kunnan/hyvinvointialueen toimintaan. Kulttuurivierailut kattoivat yhteensä yhdeksän kuntaa ja hyvinvointialueen, tarkemmat tiedot löytyvät alla olevasta taulukosta.

Kunta	Ryhmä, jossa vierailtu	Ajankohta
Enonkoski	johtoryhmä	10.1.2022
Hirvensalmi	johtoryhmä	30.1.2023
Kangasniemi	sivistystoimen työntekijöitä	5.10.2021
Mikkeli	hyvän elämän ohjelmaryhmä hyvinvoinnin ja osallisuuden lautakunta	1.9.2021 24.8.2022
Pertunmaa	sivistys- ja hyvinvointilautakunta	13.9.2022
Puumala	hyvinvointilautakunta	30.1.2023
Rantasalmi	johtoryhmä	4.2.2022
Savonlinna	sivistyslautakunta	10.11.2022
Sulkava	peruspalvelulautakunta	4.4.2022
Etelä-Savon hyvinvointialue	hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen lautakunta	25.1.2023

Etelä-Savon maakuntaohjelma ja AES

Vuoden 2021 aikana Etelä-Savon maakuntaliitossa tehtiin maakuntaohjelma valtuustokaudelle 2022–2025. Maakuntaliitossa kulttuurista, matkailusta ja hyvinvoinnista vastaavat kehittämispäälliköt sekä hankkeessa työskentelevä kulttuurikoordinaattori pohtivat yhdessä tapoja, kuinka kulttuuri ja taide tulisivat mukaan maakuntaohjelmaan aiempaa monipuolisemmin.

Kulttuuri, taide ja luovat alat kirjoitettiin maakuntaohjelmaan osaksi jokaista maakuntaohjelman painopistettä. Hyvinvoivat ihmiset ja hyvä ympäristö -painopisteen alla kulttuuri huomioidaan useissa kohdissa: toimivissa hyvinvointipalveluissa kulttuuri- ja luontohyvinvointi näkyy osana kuntien hyvinvointipalveluita, ja osana sopeutuvaa yhdyskuntarakennetta kehitetään korjausrakentamista sekä huolehditaan kulttuuriperinnön kannalta merkittävistä kulttuuriympäristöistä. Ilmiömäinen kulttuuri ja kulttuurikäsitteiden muutos -otsikon alle kirjoitettiin useita toimenpiteitä taiteen ja kulttuurin saatavuuden ja saavutettavuuden parantamisesta taiteen prosenttiperiaatteen käytön edistämiseen.

Uudistuvat elinkeinot ja TKI-toiminta -painopisteen kohdalla huomioidaan monipuolisesti kulttuurimatkailun kehittäminen sekä luovien alojen ammattilaisten työskentelyolosuhteet maakunnassa. Hyvä fyysinen ja

digitaalinen saavutettavuus -painopisteessä nostetaan esiin digitaalisten matkailu- ja kulttuuripalveluiden kehittäminen sekä taiteen ja kulttuurin

digitaalisen saavutettavuuden parantaminen. Lisäksi Tuloksellinen oma tekeminen ja yhteistyö -painopisteen alla vahvistetaan Saimaa-ilmion synnyttämää uutta yhteistyötä ja

itäsuomalaisia verkostoja. Yksityiskohtaiset toimenpiteet löytyvät maakuntaohjelmasta:

https://www.esavo.fi/resources/public//Kehittaminen/Maakuntaohjelma/Maakuntaohjelma_2022_2025_digi.pdf

Maakuntaohjelman ohella myös älykkään erikoistumisen strategia eli ÄES ohjaa maakunnallista kehittämistoimintaa. Vuoden 2021 aikana kirjoitetussa Etelä-Savon älykkään erikoistumisen strategiassa vuosille 2022–2027 kulttuuri huomioidaan osana matkailu- ja hyvinvointipainopisteitä.

Matkailun edistämisen tavoitteissa todetaan, että erityistä Etelä-Savon matkailussa on kulttuuriperinnön hyödyntäminen, runsas kulttuuritarjonta sekä kulttuurimatkailun käyntikohteet ja tapahtumat. Hyvinvoinnin osana mainitaan kulttuurihyvinvointi tapahtumineen. Etelä-Savon ÄES:n toimenpiteisiin voi tarkemmin tutustua täällä:

https://www.esavo.fi/resources/public//Kehittaminen/Maakuntaohjelma/etelasavonalykkaanerikoistumisenstrategia2022_2027_digiversio.pdf

Näin kaudella 2022–2025 kulttuuri on kirjoitettu mukaan Etelä-Savon maakuntaohjelmaan monipuolisesti ja läpileikkaavasti sekä huomioitu maakunnan älykkään erikoistumisen strategiassa. Aiempien maakuntaohjelmakausien perusteella nämä asiakirjat ohjaavat vahvasti maakuntaliiton ja ELY-keskuksen myöntämää rahoitusta: kun haettavan hankkeen tavoitteet edistävät maakuntaohjelman ja ÄESin tavoitteiden toteutumista, toimijat saavat helpommin myönteisen rahoituspäätöksen. Vasta vuoden 2025 jälkeen voidaan nähdä, onko EU-rahoitteisten kulttuurihankkeiden määrä lisääntynyt Etelä-Savossa käynnissä olevalla kaudella. Jotta rakennerahastohaut olisivat kulttuuritoimijoille aidosti saavutettavampia, tulisi miettiä käytännön toimenpiteitä rahoituspolkujen rakentamiseksi. AKKU-hankkeen päättyessä jää vielä auki, millaista verkostoyhteistyötä, viestintää ja käytännön tukea kulttuuritoimijoille suunnataan rahoitusmahdollisuuksien edistämiseksi.

2. Etelä-Savon kulttuuriset erityispiirteet ja kehittämiskohteet

Etelä-Savossa maakunnan kuntien kulttuuritoimet ja -palvelut poikkeavat toisistaan merkittävästi. Hankkeessa käytiin kuntien kulttuuritoimijoiden kanssa läpi kuntien erityispiirteitä, vahvuuksia ja käytettävissä olevia resursseja sekä kehittämiskohteita. Tietoa Etelä-Savon kulttuurin ja taiteen kentästä kerättiin osana edellä mainittua kulttuuristrategiaprosessia sekä kuntien kulttuuripalveluiden kanssa toteutetuissa hankkeen alku- ja loppuhaastatteluissa. Tähän lukuun on koottu olennaisimpia tietolähteitä, joita käytimme kulttuuristrategiaprosessin tukena. Emme ole lähteneet tätä raporttia varten erittelemään kuntia ja niiden vahvuuksia ja kehittämiskohteita, vaan olemme koonneet koko maakunnan tai ainakin useamman kunnan taiteen ja kulttuurin kenttää koskevaa tietoa.

Kulttuurin resurssit ja toimintatavat vaihtelevat kunnasta toiseen

Hyödynsimme kulttuuristrategiaprosessissa Kulttuurin TEAviisaria, joka tuo esille kunnan toimintaa kuntalaisten terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseksi. Palvelu tukee kuntien ja alueiden terveydenedistämistyön suunnittelua ja johtamista. TEAviisarin kulttuurikysely toteutettiin ensimmäistä kertaa 2019, ja kysely tehtiin toista kertaa sopivasti 2021, joten saimme tuoreet tiedot mukaan maakunnalliseen kulttuuristrategiaan. Terveydenedistämisaktiivisuuden (TEA) ulottuvuudet kuvaavat toimintaa eri näkökulmista. Perusajatuksena on, että toimiakseen laadukkaasti ja tehokkaasti kunnan on huomioitava kulttuuripalveluiden osalta kaikki nämä kuusi näkökulmaa: 1) Sitoutuminen: Organisaation sitoutuminen terveyttä ja hyvinvointia edistävän kulttuuritoiminnan toteuttamiseen strategiatasolla, 2) Johtaminen: Terveyttä ja hyvinvointia edistävät kulttuuritoiminnan organisointi, vastuiden määrittely sekä toimeenpano, 3) Seuranta ja tarveanalyysi: Väestön terveyden ja hyvinvointiin vaikuttavien kulttuuriasioiden seuranta ja tarveanalyysi väestöryhmittäin sekä raportointi johtoryhmälle ja luottamushenkilöille, 4) Voimavarat: Terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen resursointi, esim. kulttuuripalveluiden henkilöstön mitoitus ja osaaminen, 5) Osallisuus: Väestön mahdollisuus osallistua kulttuuritoiminnan kehittämiseen ja arviointiin ja 6) Muut ydintoiminnat: Toimialakohtaiset terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen toiminnot, jotka jokaisessa organisaatiossa tulisi toteuttaa. (THL 2016.)

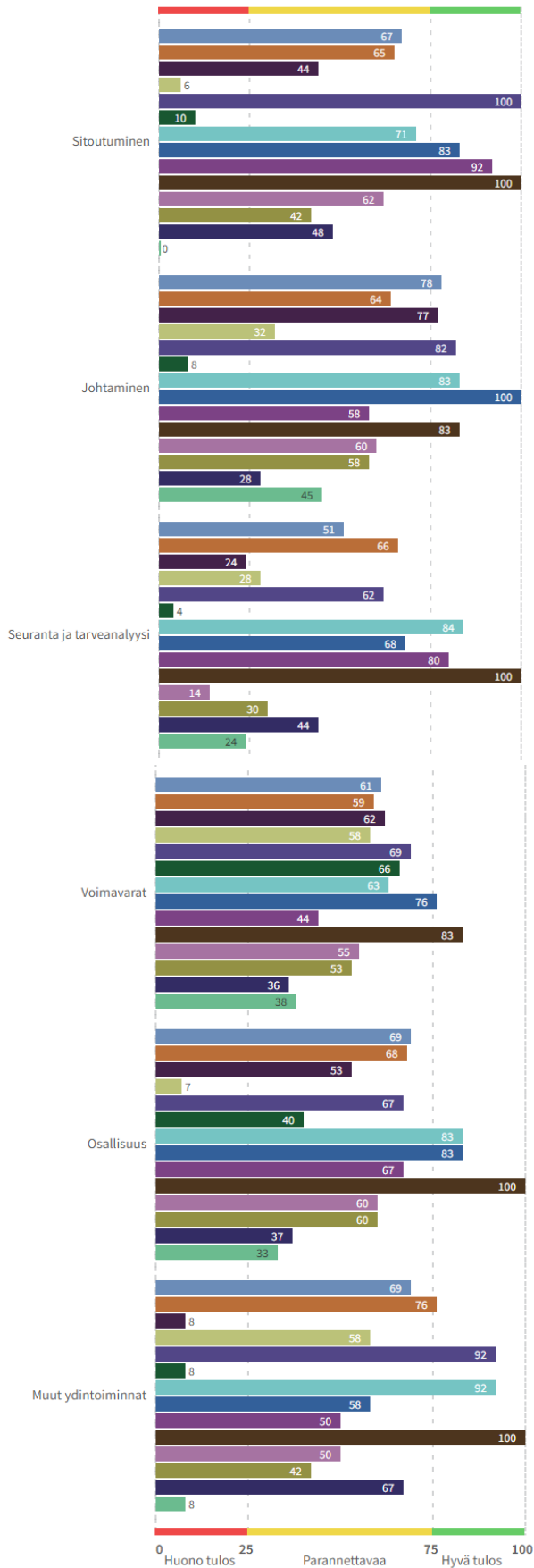
Etelä-Savon kaikki 12 kuntaa vastasivat Kulttuurin TEAviisari -kyselyyn. Kuten tiivistelmästä huomaa (ks. kuva seuraavalla sivulla), Etelä-Savon kuntien välillä on suuria eroja kaikkien edellä mainitun kuuden näkökulman osalta. Kunnan asukasluku ei ole suoraan yhteydessä tulokseen, vaan myös muut tekijät vaikuttavat siihen, millä tavoin kunta on panostanut terveyttä ja hyvinvointia edistävän kulttuuritoiminnan järjestämiseen.

Yksityiskohtaisemmat tiedot Etelä-Savon Kulttuurin TEAviisari -tuloksista löytyy

<https://teaviisari.fi/teaviisari/fi/tulokset?view=KUL>

Otimme myös kulttuuristrategiaan mukaan yksittäisiä, strategian tavoitteisiin istuvia Kulttuurin TEAviisarin mittareita kuten taloudellinen tukeminen osallistumisen mahdollistumiseksi, kulttuurikasvatusta edistävät toimenpiteet ja yhteistyörakenteet. Yksityiskohtaisemmat tiedot löytyvät kulttuuristrategian seurantaindikaattoriosta.

Kulttuuri : 2021

- Koko maa
- Etelä-Savon maakunta
- Enonkoski
- Hirvensalmi
- Juva
- Kangasniemi
- Mikkeli
- Mäntyharju
- Pertunmaa
- Pieksämäki
- Puumala
- Rantasalmi
- Savonlinna
- Sulkava

Aineisto päivitetty 25.01.2023

Kartoitimme hankkeen loppupalautekeskusteluissa tammikuussa 2023 vielä Etelä-Savon kuntien kulttuuripalveluiden henkilöstöä sekä kulttuurin osuutta keskeisissä kunnan toimintaa ohjaavissa asiakirjoissa.

Kunta (asukasluku)	Yleisten kulttuuri-palveluiden parissa työskentelevä henkilöstö	Kulttuuri kuntastrategiassa	Kulttuuri hyvinvointi-suunnitelmassa	Kulttuuri-kasvatus-suunnitelma	Erillinen kulttuuri-strategia tai -ohjelma
Enonkoski	osana elinvoimakoordinaattorin ja rehtori-sivistystoimenjohtajan toimenkuvaa	kyllä	---	kyllä	---
Hirvensalmi	vapaa-ajanohjaaja (30 %)	---	---	---	---
Juva	kirjasto- ja kulttuuri-koordinaattori (60 %)	---	kyllä	kyllä	---
Kangasniemi	kulttuurisihteeri (100 %)	kyllä	---	kyllä	---
Mikkeli	kulttuuripäällikkö (100 %), kulttuurituottaja (100 %), lisäksi kulttuurituottaja (100 %) tulossa kuntaan	kyllä	kyllä	kyllä	kulttuuri-ohjelma
Mäntyharju	kulttuurituottaja (100 %)	kyllä	kyllä	kyllä	kulttuuri-hyvinvointi-suunnitelma
Pertunmaa	tilapäisesti osana sivistysjohtaja-rehtorin toimenkuvaa	---	---	kyllä	---
Pieksämäki	kulttuurisuunnittelija (100 %), suunnittelija-opettaja (60 %), lastenkulttuurikoordinaattori (40 %), kulttuuri- ja vapaa-aikajohtaja (30 %), lisäksi tekniikassa 3 htv	kyllä	kyllä	kyllä	---
Puumala	markkinointipäällikkö (25 %), hyvinvointi- ja kulttuurijohtaja (10 %)	---	kyllä	kyllä	---
Rantasalmi	tilapäisesti osana rehtorin toimenkuvaa, kulttuuri-koordinaattori tulossa kuntaan	kyllä	kyllä	kyllä	kulttuuri-strategia
Savonlinna	kulttuurijohtaja 60 % kulttuurituottaja 80 %	kyllä	kyllä	kyllä	kulttuuri-strategia
Sulkava	tilapäisesti osana viestintä- ja markkinointi-koordinaattorin toimenkuvaa, kulttuuri- ja vapaa-aikakoordinaattori tulossa kuntaan	---	kyllä	---	---

Lisää osallisuutta, töitä ammattilaisille, tilat käyttöön

Saimaa-ilmion yhteydessä Itä-Suomen yliopiston tutkijat kartoittivat itäsuomalaisten, mm. [Mikkelin](#) ja [Savonlinnan](#) asukkaiden, näkemyksiä kaupunkien kulttuuritarjonnasta ja sen merkityksestä (Pasanen & Vepsäläinen 2021). Kartoituksen vastanneiden mukaan Mikkelin kaupungin asukkaat kokevat melko tärkeänä ja Savonlinnan asukkaat hyvin tärkeänä kotikaupungissaan olevan nykyisen kulttuuritarjonnan. Savonlinnassa asukkaat ovat tyytyväisiä nykyiseen kulttuuritarjontaan, Mikkelissäkin asukkaat ovat kohtalaisen tyytyväisiä. Sekä Mikkelin että Savonlinnan vastaajien selvä viesti oli, että kaupungin kulttuuribudjettia ei ole enää yhtään varaa pienentää. Tällä hetkellä paikkakunnilla tapahtuu paljon myös aktiivisten kulttuurintekijöiden ja hankkeiden toimesta ilman kunnan antamaa rahallista tukea.

Tärkeimpinä kehittämiskohteina kartoituksessa nousivat esiin seuraavat asiat:

1. Osallisuuden ja vaikutusmahdollisuuksien lisääminen

Reilu kolmannes vastaajista haluaisi vaikuttaa enemmän Mikkelin ja Savonlinnan tulevaisuuden kulttuuripalveluihin ja -tarjontaan. Vastaajille helpoimpia ja mielekkäimpiä osallistumisen tapoja olisivat paitsi erilaiset sähköiset palautekanavat, myös erilaiset kuulemistilaisuudet tai oman harrastustoiminnan kautta vaikuttaminen.

2. Kulttuurin tilat

Sekä Mikkelissä että Savonlinnassa kaivataan avointa kulttuuritilaa kulttuuritoimijoiden ja harrastusryhmien käyttöön sekä tyhjien kulttuurille sopivien tilojen kartoittamista. Kokeiluja tyhjien tilojen hyödyntämiseksi kulttuurikäytössä on tehty Mikkelissä jo jonkin verran. Tyhjiä tiloja, useimmiten kauppakeskuksissa, on hyödynnetty erityisesti tapahtumien alustoina. Toimintaan tarvittaisiin vakiintuneempia ja hyväksi todettuja käytänteitä ja toimintamalleja. Lisäksi Savonlinnassa olisi hyvä käydä keskustelua, kuinka tyhjiällä olevia tiloja voitaisiin paremmin markkinoida luovien alojen toimijoille ja voitaisiinko vuokrissa mahdollisesti tulla vastaan. Parhaassa tapauksessa johonkin suurempaan tilaan alkaisi kehittyä luovien toimialojen toimijoiden hubi, joka vetäisi puoleensa uusia tekijöitä ja synnyttäisi uusia ideoita.

3. Saavutettavuus

Vastaajien mukaan erilaiset kohderyhmät tulisi huomioida kulttuuripalveluissa niin, että kulttuuritarjonta olisi tasapuolisesti kaikkien saavutettavissa (lapset, vanhukset, maaseudulla asuvat, pienituloiset jne.). Tarjontaa voisi esimerkiksi viedä lisää taajamien ulkopuolisiin kyliin ja keskuksiin sekä hoivalaitoksiin. Lisäksi taajama-alueen ulkopuolelta on vaikea päästä iltaisin ja viikonloppuisin järjestettäviin tilaisuuksiin ja tapahtumiin. Fyysisen saavutettavuuden parantamiseksi voisi selvittää esimerkiksi kimpakyytialustaa. Myös digitaalisuutta lisäämällä kulttuuripalveluja voitaisiin tehdä saavutettavaksi sellaisille ryhmille, joilla ei ole mahdollisuutta päästä kulttuurin äärelle. Noin puolet kyselyyn vastanneista aikoi myös koronaviruspandemian väistyessä hyödyntää jossain määrin virtuaalista kulttuuritarjontaa, joten kehittämispotentiaalia sillä saralla riittää.

4. Resurssien lisääminen

Kulttuurin ja luovien alojen kehittämiseen toivottiin lisää resursseja ja toisaalta toivottiin myös, että nykyiset resurssit voitaisiin hyödyntää entistä päämäärätietoisemmin. Kulttuurilta ei ole varaa enää säästää enempää. Kulttuurilta ja luovilta aloilta täytyy saada pois puuhastelun leima ja alkaa nähdä se 30 elinkeino- ja yritystoimintana. Rahoitukseen toivottiin pitkäjänteisyyttä ja kritisoitiin sitä, että liikuntaa ja liikuntapaikkoja on viime vuosina tuettu kulttuurin varjolla. Yhtenä ratkaisuehdotuksena nähtiin kulttuuriklusterin rakentaminen paikkakunnalle.

5. Kulttuuritarjonnan kansainvälisyys ja kulttuuritarjonta vetovoimatekijänä

Kulttuuritarjonnan suurimpana heikkoutena nähtiin tällä hetkellä kansainvälisen tarjonnan vähäisyys,

sitä toivottiin lisättävän. Luovien alojen toimijoita voisi laajemmin kannustaa muodostamaan yhteyksiä ulkomaille ja tätä kautta mahdollisesti yhdessä tuomaan uudenlaisia ideoita ja ohjelmaa paikkakunnalle. Jos kaupungilla halutaan olevan kulttuuripainotteinen imago matkailijoiden keskuudessa, kulttuuritarjontaa on hyvä tuoda myös jatkossa vahvasti esiin matkailumarkkinoinnissa luonnon rinnalla.

Hankimme lisätietoa AKKU-hankkeen omalla, pienimuotoisella kyselyllä, joka suunnattiin eteläsavolaisille taiteen, kulttuurin ja luovien alojen ammattilaisille. Yhdessä Saimaa-ilmion kanssa suunniteltuun kyselyyn vastasi 31 taide- ja kulttuurialan ammattilaista. Kysymykset koskivat kulttuurialan ammattilaisten toimeentuloa ja yhteistyöverkostoja sekä taiteen saavutettavuutta maakunnassa. Vastaajista valtaosa työskenteli pätäkätöissä taiteen ja kulttuurin alalla (71 %), myös apurahoilla (52 %), freelancerina (45 %) ja yrittäjänä (23 %) työskenteleviä oli paljon vastaajissa. Huomionarvoista on, että 32 % vastaajista oli palkkatöissä myös muilla aloilla saadakseen riittävän elintason, ja lisäksi työttömyysturvaa nosti 16 % vastaajista. Kyselyyn vastanneet käyttivät useita kanavia työnsä rahoittamiseen. Taiteen edistämiskeskuksen (50 %), Opetus- ja kulttuuriministeriön (35 %), kuntien (35 %) ja Suomen Kulttuurirahaston (31 %) rahoitukset olivat käytetyimpiä. Sen sijaan ELY-keskuksen yritystuet (8 %), maakunnalliset rakennerahastot (4 %), muut säätiöt (4 %) sekä Leader- ja STEA-rahoitukset (0 %) olivat vastaajille vieraampia. Vastaajat kaipasivat toimeentulonsa edistämiseksi verkostojen vahvistamista yhteistyökumppaneiden löytämiseksi (67 %), apua sopivien tuki- ja rahoitusmuotojen löytämiseen (33 %), koulutusta yksityisen rahoituksen hankintaan, markkinointiin ja viestintään (27 %) sekä sparrausapua tuki- ja rahoitushakemusten kirjoittamiseen (23 %).

Viimeisen kolmen vuoden aikana vastaajat olivat tehneet yhteistyötä ennen kaikkea kuntien kulttuuripalveluiden (80 %) sekä oman taiteenalan toimijoiden (77 %) kanssa. Yhteistyötä oli tehty runsaasti myös järjestöjen, yhdistysten ja seurakuntien (68 %), vapaan sivistystyön ja taiteen perusopetuksen (61 %) sekä muiden taiteenalojen toimijoiden kanssa (58 %). Yhteistyötä tehtiin yleisesti myös elinkeinoelämän (48 %), varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen (48 %), museoiden (45 %) ja kirjastopalveluiden (42 %) kanssa. Myös kuntien nuorisopalvelut (39 %), matkailutoimijat (39 %) ja sosiaali- ja terveysala (36 %) olivat suosittuja yhteistyökumppaneita. Vastaajat olivat jatkossa kiinnostuneita tekemään enemmän yhteistyötä erityisesti kuntien kulttuuripalveluiden (90 %), muiden taiteenalojen (83 %) sekä oman taiteenalan (77 %) toimijoiden kanssa. Muita vastaajia kiinnostavia yhteistyökumppaneita olivat esim. museot (73 %), järjestöt, yhdistykset ja seurakunnat (73 %) sekä elinkeinoelämän (70 %) ja matkailualan toimijat (63 %). Yhteistyökumppaneita kaivattiin eniten tapahtumien tuottamiseen (79 %), yhteiseen sisältöjen tuottamiseen (72 %) sekä monipuolisen toimija- tai yritysverkoston luomiseen (66 %). Myös markkinointi ja viestintä (55 %), uusien liiketoimintamallien kehittäminen (38 %) sekä sponsorointi ja muu toiminnan yksityinen rahoittaminen (38 %) olivat teemoja, joiden kehittämiseen kaivattiin vahvempaa verkostotyötä.

Vastaajien mukaan kulttuurialan toimijoiden työllisyyttä ja toimeentuloa voisi edistää Etelä-Savossa palkkaamalla enemmän taiteen ammattilaisia esim. yhteisö- ja kuntataiteilijoiksi ja vaikkapa kiertäviksi hoivapelimanneiksi. Palkkatyöt olisivat tärkeitä, jotta taideala olisi tasavertaisemmassa asemassa muiden alojen kanssa (esim. sosiaalietuudet ja eläkekertymä). Taiteilijoita tulisi palkata rohkeammin myös asiantuntijoiksi monialaisiin ja -tieteisiin työryhmiin tai suunnittelemaan kulttuurialan toimintaa Etelä-Savossa. Esimerkiksi kunnalliset taidekasvattajien työpaikat olisivat selkeä parannus niin laadulliseen pitkäjänteiseen kehittämiseen kuin myös taidekasvattajien elämänlaatuun. Taiteilijoiden elintason parantamiseksi ehdotettiin myös mm. perustulomallia, jossa vastineeksi kuukausittaisesta tuesta sisältyisi yhteistyötä kunnan kanssa.

Taiteen ammattilaiset toivovat, että kunnat ja yksityiset tahot tarjoaisivat järkevän hintaisia, suhteellisen pysyviä taide- ja esitystoimintaan soveltuvia tiloja taiteen ammattilaisille. Esitys- ja työskentelytilojen tulisi olla

suhteellisen lähellä kuntien keskustoja, jotta yleisökin löytäisi tilat. Olisikin hyvä kartoittaa Etelä-Savon alueen kuntien tyhjiä tiloja, niiden omistussuhteita ja soveltuvuutta taidetoimintaan. Tärkeää olisi myös saada yrityksille suunnattuihin palveluihin kulttuurialan tuntevaa sparrausapua yrityksen toiminnan kehittämiseksi, jotta esim. erilaiset hankkeet ja kilpailutukset eivät mene kulttuuritoimijoilta sivu suun. Lisäksi Etelä-Savoon kaivataan korkeakoulutasoista taiteen ja kulttuurin koulutusta. Korkeakoulutasoisen taide- ja kulttuurialan koulutuksen puute heikentää alueen taiteilijoiden työllistymis- ja täydennyskoulutusmahdollisuuksia sekä kuntien ja yritysten mahdollisuuksia oppilaitosyhteistyöhön. Yleisesti ottaen Etelä-Savon taide- ja kulttuurialalla kaivataan kipeästi pitkäjänteistä rahoitusta kulttuurin perus- ja kehittämistoimintaan sekä maakunnallista markkinointia ja koordinoitua.

Alla olevaan kuvaan on koottu Etelä-Savon taiteen ja kulttuurin kentän keskeisiä toimijaryhmiä.

Kulttuuristrategiatyöpajojen ja kyselymateriaalien pohjalta kokosimme kulttuuristrategiaan SWOT-nelikentän, johon tiivistimme Etelä-Savon kulttuurin ja taiteen kentän sisäisiä vahvuuksia ja heikkouksia sekä ulkoisia mahdollisuuksia ja uhkia (ks. alla oleva kuva). Oman leimansa maakunnalle luovat vahva itäsuomalainen kulttuuriperintö sekä vilkas kulttuurikesä ja sen kansainvälisestäikin tunnetut tapahtumat. Haasteita kulttuuritoiminnan järjestämiselle ja saavutettavuudelle tuovat mm. ikääntyvä väestö sekä pitkät etäisyydet ja heikot julkiset liikenneyhteydet.

ETELÄSAVOLAISEN KULTTUURI- JA TAIDEKENTÄN KUVAUS

Vahvuudet

- Vahva itäsuomalainen kulttuuriperintö
- Upeita kulttuurimatkalukkoita
- Tapahtumilla pitkät perinteet ja kansainvälistä suosiota
- Etelä-Savon kulttuurihyvinvointisuunnitelma 2019-2021
- Monipuolista hanketoimintaa
- Rohkeutta tehdä kokeiluja
- Sujuvaa arkea taiteen ammattilaisille
- Saimaa-ilmiön vahvistama itäsuomalainen yhteistyö

Mahdollisuudet

- Kriisien seurauksena kulttuurin merkitys kasvaa
- Ikääntyvä väestö tuottaa ja käyttää kulttuuria
- Ymmärrys taiteen ja kulttuurin vaikutuksista hyvinvointiin ja elinvoimaan lisääntyy
- Kulttuuri-, matkailu- ja hyvinvointitoimijoiden yhteistyö
- Virtuaaliset kulttuuripalvelut lisäävät saavutettavuutta
- Eteläsavolainen elämänrytmi ja pehmeät arvot
- Alueiden välinen ja kansainvälinen yhteistyö

Heikkoudet

- Vähän kulttuurin kuluttajia
- Kunnissa vähäiset henkilöstöresurssit
- Puute käyttökelpoisista, edullisista tiloista
- Yrittäjyys- ja markkinointiosaamisessa puutteita
- Kulttuurialan ammattilaisten edunvalvonnan ja koordinaation vähäisyys
- Turha vaatimattomuus
- Kansainvälisen kulttuuritarjonnan niukkuus
- Huonot liikenneyhteydet
- Tiedolla vaikuttamisen haasteet

Uhat

- Jäävätkö ihmiset kotiin koronan jälkeen?
- Geopolittisen tilanteen vaikutukset
- Yhdistyksistä loppuvat tekijät maakunnan ikääntyessä
- Kulttuurin ammattilaiset vaihtavat alaa ja maakuntaa
- Valtakunnallinen taiteen tuki ei jakaudu tasaisesti
- Julkisen talouden kireys
- Poliittiset päättäjät arvottavat asioita rahassa
- Taiteen ja kulttuurin itseisarvo jää välinearvon alle
- Kulttuuri jää kapeasti omalle sektorilleen

3. Kuntien yhteistoiminnan pilotoinnit

Hankesuunnitelman mukaan ”hankkeessa valitaan ja toteutetaan yhteistoimintapilotteja”. Hankehakemuksen suunnitteluprosessin aikana oli alustavina pilottiteemoina nousseet esiin mm. kulttuuriperinnön tuotteistaminen ja kulttuurimatkailu, digitalisaation ja uuden teknologian hyödyntäminen, maakunta/kuntataiteilijan palkkaaminen sekä yhteiset tapahtumakokonaisuudet ja -hankinnat, mutta tarkemmat pilottien sisällöt, määrä, toteutustavat ja niihin osallistuvat kunnat ja kulttuuritoimijat jätettiin vielä hankesuunnitelmassa avoimeksi. Pilottien tarkoituksena oli edistää kulttuuripalveluiden yhdenvertaista saatavuutta maakunnan kunnissa sekä eteläsavolaisten osallisuutta, toimijuutta ja hyvinvointia. Tässä luvussa kuvataan hankkeessa toteutettuja pilottikokonaisuuksia, ennen kaikkea Vetehiset-festivaalia ja maakuntataiteilijakokeilua, sekä kootaan tapahtumien ja niihin osallistuneiden henkilöiden lukumäärät.

Vetehiset – Eteläsavolaiset järvikulttuurifestivaalit

Hankkeen alussa tammi-helmikuussa 2021 maakuntaliiton kehittämispäällikkö ja kulttuurikoordinaattori haastattelivat etänä kaikkien 12 kunnan kulttuuripalveluiden työntekijät. Sen jälkeen pidimme kevään aikana kolme kuntien kulttuuripalveluille suunnattua etätyöpajaa (18.3., 15.4. ja 26.5.21), joissa keräsimme ja kehitimme yhteistoimintapilotti-ideoita. Alkuhaastatteluissa ja ensimmäisessä työpajassa korostuivat tietyt kehittämistarpeet ja -ideat kuten alueen kulttuuriperinnön esiin tuominen, ympärivuotinen tapahtumien kehittäminen, maakuntataiteilijakokeilu ja digitaalisuuden kehittäminen. Seuraavissa työpajoissa keskityimme hahmottamaan, millaista elävää kulttuuriperintöä maakunnassa on ja millaisia kokeiluja kulttuuriperinnön

esiintuomiseksi voitaisiin yhdessä tehdä. Pidimme vielä 22.6. neljännen kaikille avoimen etätyöpajan, jossa oli mukana kuntien kulttuuripalveluiden lisäksi yhdistysten edustajia ja jossa ideoimme yhteistä kulttuuriperinnön ympärille syntyvää tapahtumakokonaisuutta.

Maakuntaliitolla mietimme kovasti, tekisimmekö hankkeen aikana pieniä, erillisiä yhteistoimintakokeiluja vai laittaisimmeko kaikki pienet kokeilut saman katon alle yhdeksi kokonaisuudeksi. Päätimme kokeilla yhden yhteisen toiminta-alustan luomista ja pienten kokeilujen toteuttamista niin, että ne toteutetaan ja markkinoidaan mahdollisimman pitkälti tämän yhden kuntia ja tapahtumia yhdistävän kokonaisuuden alla. Yhteiseksi toiminta-, kokeilu- ja kehittämisalustaksi syntyi eteläsavolainen järvikulttuurifestivaali, joka sai Facebookissa toteutetun somekilpailun perusteella nimekseen Vetehiset. Loppukesällä 2022 mainostoimisto Kixit loi Vetehisille visuaalisen ilmeen, verkkosivut ja somepohjat. Koska kuntien kulttuuripalveluissa toivottiin lisää taidetta ja kulttuuria kesäkauden ulkopuolelle, päätimme hankkeessa kokeilla Vetehiset-festivaalia kaikkina vuodenaikoina. Tämä tarjosi myös mahdollisuuden miettiä, millaisin tavoin eteläsavolainen järvikulttuuri näyttäytyy eri vuodenaikoina ja millaisia toimintamahdollisuuksia se tarjoaa.

Seuraavassa käydään läpi tiivistetysti Syys-, Talvi-, Kevät- ja Kesä-Vetehisten 2021-2022 ohjelmat ja osallistujamäärät. Jokaisen festivaalin kohdalla nostetaan esiin muutama olennainen toimintamalli tai yhteistyökuvio. Maakuntataiteilijat olivat mukana tekemässä Syys-, Talvi- ja Kevät-Vetehisiä, mutta heidän osuudestaan kerrotaan enemmän seuraavassa, maakuntataiteilijakokeilulle omistetussa luvussa.

Syys-Vetehiset

Ensimmäinen Vetehiset-tapahtuma eli Syys-Vetehiset -festivaali järjestettiin 1.-6.11.2021, kaikki tapahtumat näkyvät Vetehisten-verkkosivulla [Syksy2021 - Etelä-Savon Maakuntaliitto \(esavo.fi\)](https://www.esavo.fi/syys2021) Tapahtumat on myös koottu alla olevaan taulukkoon osallistujamäärineen:

Paikkakunta ja pvm	Tapahtuma	Toteuttajat	Osallistujamäärä
Mikkeli 29.10.	Etkot Museoiden yössä	maakuntataiteilijat, Mikkelin kulttuuri- ja museopalvelut	80
Kangasniemi 1.11.	Vetehisiä säveliä -konsertti	Mikkelin kaupunginorkesteri, Kangasniemen kulttuuripalvelut	42
Pieksämäki 1.11.	Vetehisiä säveliä -konsertti	Mikkelin kaupunginorkesteri, Pieksämäen kulttuuripalvelut	47 striimaus ja tallenne 555
Hirvensalmi 1.11.	Maakuntataiteilijat puhtaan järviluonnon puolesta	maakuntataiteilijat, Hirvensalmen S-Market	20
Enonkoski 2.11.	Törmää taiteeseen – Maakuntataiteilijat liikkeellä	maakuntataiteilijat, Enonkosken koulu	73
Savonlinna 2.11.	Törmää taiteeseen – Maakuntataiteilijat liikkeellä	maakuntataiteilijat, Savonlinnan kulttuuri- ja kirjastopalvelut	25
Savonlinna, etäkatsomot Mikkeliissä ja Juvalla 2.11.	Paasveden pirut	Savonranta-seura, maakuntataiteilija, Lumme-kirjastojen Potkua palvelukehitykseen -hanke, Savonlinnan, Juvan ja Mikkelin kulttuuri- ja kirjastopalvelut	Savonlinna 9 Mikkeli 1 Juva 5 striimaus 38 tallenne 100
Puumala 3.11.	Vetehisiä säveliä -konsertti	Mikkelin kaupunginorkesteri, Puumalan kulttuuripalvelut	82
Mikkeli 3.11.	Vetehisiä säveliä -konsertti Anttolassa	Mikkelin kaupunginorkesteri	84

Juva 3.11.	Valomelonta ja runovalopolku	Juva Camping, Juvan partioveikot ja Juvan kulttuuripalvelut	80
Pertunmaa 3.11.	Valotaideteos Pertunmaan kunnantalolla	Pertunmaan kulttuuripalvelut, Laser Illumination	150
Juva 4.11.	Vetehisiä säveliä -konsertti	Mikkelin kaupunginorkesteri, Juvan kulttuuripalvelut ja perusopetus	434
Sulkava 4.11.	Vetehisiä säveliä -konsertti	Mikkelin kaupunginorkesteri, Sulkavan kulttuuripalvelut	87
Mikkeli 4.11.	Pysyykö kulttuuri pinnalla? -tempaus Mikaelissa	Mikkelin kulttuuripalvelut, Savonlinnan kaupungin Saimaa-ilmiö -hanke, maakuntataiteilija	23
Mäntyharju 4.11.	Valomelonta	Mäntyharjun melontakeskus, Lähi-Tapiola, Mäntyharjun kulttuuripalvelut	90
Mikkeli 5.11.	Vetehisiä säveliä -konsertti seurakuntatalolla	Mikkelin kaupunginorkesteri	40
Juva 5.11.	Kynttiläuinti	Vesiliikuntakeskus Sampola, Juvan kulttuuripalvelut	61
Rantasalmi 6.11.	Maakuntataiteilijat puhtaan järviluonnon puolesta	maakuntataiteilijat, Rantasalmen kappeliseurakunta	10
Sulkava 6.11.	Valotapahtuma	maakuntataiteilijat, Ihmekollektiivi ry	30
Juva 1.-5.11.	Sanaryijy kirjastolla	maakuntataiteilija, Juvan kunnankirjasto	20
verkossa 4.-22.10.	Virtaa vedestä: Järvi ja minä -kirjoitus- ja kuvahaaste verkkosivuilla	Mikkeli International Dayn toimijat, maakuntaliiton E=MC2 -hanke	41
verkossa 1.11., 3.11. ja 4.11.21	Voimavarat työssä – Järvikulttuuri voimavaran lähteenä -työpaja Teamsissa	3KSavon Työhyvinvointia luovuudella - valmisteluhanke	yhteensä 12
verkossa 3.11.-17.11.21	Vetehiset-lukuhaasteen startin striimaus ja tallenne Facebookissa	Mikkelin pääkirjasto, Lumme-kirjastojen Potkua palvelukehitykseen -hanke, Saimaa-ilmiö	striimaus 9 tallenne 30
verkossa 1.-30.11.21	Heijastus-valohaaste Facebookissa	Elisa Hillgen, maakuntataiteilija	10

Osallistujat yhteensä 2288 henkilöä, joista

- Enonkoski 73
- Hirvensalmi 20
- Juva 600
- Kangasniemi 42
- Mikkeli 228
- Mäntyharju 90
- Pertunmaa 150
- Pieksämäki 47
- Puumala 82
- Rantasalmi 10
- Savonlinna 34
- Sulkava 117
- verkossa 795

(luvuissa ei ole huomioitu Taidetekojen ja Sanaryijyn katsojia, koska niiden katsojien arviointi valvomattomissa ympäristöissä oli haastavaa)

Pyrimme saamaan paikallisille tapahtumille lisää näkyvyyttä kytkemällä ne osaksi maakunnallista tapahtumakokonaisuutta. Yhdistimme festivaalin mukaan valotapahtumia, joita kunnissa järjestettiin joka tapauksessa Syys-Vetehisten ajankohtaan (Kynttiläuinti Juvalla) tai joita kunnissa innostuttiin järjestämään Syys-

Vetehisten ajankohtaan (Mäntyharjun Valomelonta (kuvassa), Juvan Valomelonta ja runovalopolku, Sulkavan Valotapahtuma ja Mikkelin Pysykö kulttuuri pinnalla? -tempaus).

Nämä tapahtumat järjestettiin joko kokonaan kuntien omin voimin tai ainakin päävastuu tapahtumasta oli jollain kunnan toimijalla. Osa tapahtumista oli kunnissa uusia tapahtumia, ja ainakin Juvalla innostuttiin valomelonnasta ja runovalopolusta niin, että se järjestettiin uudelleen taas seuraavana vuonna. Samaa toimintamallia, eli paikallisten tapahtumien kytkemistä osaksi Vetehisiä, jatkoimme myös seuraavilla Vetehisillä. Monet paikalliset yhdistystoimijat tulivat mielellään mukaan maakunnalliseen yhteistyöhön ja saivat näin näkyvyyttä omalle tapahtumalleen ja toiminnalleen.

Yhteispilottien suunnittelussa mukana ollut Mikkelin kaupunginorkesteri ehdotti AKKU-hankkeen alussa, että jos hanke auttaisi heitä matkakustannusten kanssa, he voisivat

kiertää esiintymässä kaikissa Etelä-Savon kunnissa. Mikkelin kaupunginorkesteri saa korotettua valtionosuutta, koska se kiertää esiintymässä oman kunnan ulkopuolella. Käytännössä orkesterilla ei kuitenkaan ole erillistä budjettia alueellisen työn tekemiseen. Koska kuntien kulttuuripalveluissa oltiin kiinnostuneita saamaan MKO konsertoimaan, sovimme, että kaupunginorkesteri kiertää kaikissa kunnissa siten, että soittajat esiintyvät kuukausipalkkaisina, hanke maksaa matkakulut, kunnat tarjoavat tilat, hanke/kunnat maksavat tekijänoikeusmaksut ja kaikki tahot viestivät konserteista yhdessä. MKO esiintyi Vetehisiä säveliä -kiertueella kerran kaikissa muissa Etelä-Savon kunnissa, mutta kahdesti Mikkelissä (keskusta/Anttola). Mikkelin kaupunginorkesteri on kiinnostunut jatkossakin vierailemaan Etelä-Savon kunnissa ja tekemään yhteistyötä kuntien kulttuuripalveluiden kanssa. Jatkossa, kun hankerahoitusta ei ole käytössä, kaupunginorkesteri voi edelleen vierailla kunnissa kuukausipalkkaisena, mutta matka- ja tilakustannukset menevät kunnan omasta kukkarosta. Orkesterilla on keskusteluissa ollut useampaan kuntaan ulottuva kartanokiertue, ja myös yksittäiset esitysvierailut ovat mahdollisia.

Mikkelin osalta mukana yhteispilottien suunnittelussa oli myös kirjastopalvelut. Yhdessä Mikkelin seutukirjaston ja Saimaa-ilmion kanssa ideoimme Vetehiset-lukuhaasteen <https://lumme.finna.fi/Content/vetehisetlukuhaaste> ajalle 1.11.2021 – 31.8.2022. Haasteen toteutti Saimaa-ilmiossa tuolloin työskennellyt kirjailija Anne Leinonen. Saimme mukaan lukuhaasteeseen kaikki Lumme-kirjastot sekä Lumme-verkoston ulkopuolella olevat Kangasniemen ja Sulkavan kirjastot. Vetehiset-lukuhaaste oli tietääksemme ensimmäinen koko Etelä-Savon kattava lukuhaaste, ja se nosti esiin eteläsavolaisia kirjailijoita sekä alueen luontoa ja kulttuuriperintöä. Lukuhaasteen yhteydessä järjestimme myös kirjakeskusteluja ja kirjavinkkaustapahtumia sekä Seppo-mobiilipelin. Lukuhaaste innosti Lumme-kirjastoja perustamaan Luku-Lumme -Facebook-ryhmän lukuhaasteista ja -diplomeista käytävää keskustelua varten. Lukuhaaste ei saanut kovin paljon näkyvyyttä kaikissa kirjastoissa, mikä saattoi karsia osallistujien määrää. Vetehiset-lukuhaasteen lukulistan palautti ja arvontaan osallistui 22 lukijaa. Tämä oli todella sitouttava keino tukea kulttuurista osallisuutta, sillä osallistuakseen täytyi lukea vähintään 10 listalta löytyvää kirjaa. Kokonaisuutena Vetehiset-lukuhaastetta pidettiin Mikkelin seutukirjastossa kiinnostavana ja onnistuneena pilottikokeiluna.

Syys-Vetehisten aikaan kartoitimme kyselyllä itäsuomalaisia digikulttuuripalveluiden tuottajia yhteistyössä Kymenlaakson, Etelä-Karjalan, Pohjois-Savon ja Pohjois-Karjalan alueellisten kehittämistehtävien kanssa.

Kyselyyn vastasi 40 itäsuomalaista kulttuuripalveluiden tuottajaa. Hyödynsimme koontia, kun suunnittelimme ja hankimme digitoteutuksia Talvi-Vetehisille.

Talvi-Vetehiset

Toinen Vetehiset-tapahtuma eli Talvi-Vetehiset -festivaali järjestettiin 21.2.-6.3.2022. Kaikki tapahtumat näkyvät Vetehisten-verkkosivulla [Talvi2022 - Etelä-Savon Maakuntaliitto \(esavo.fi\)](https://www.esavo.fi/talvi2022) Tapahtumat on myös koottu alla olevaan taulukkoon osallistujamäärineen:

Paikkakunta ja pvm	Tapahtuma	Toteuttajat	Osallistujamäärä
Pieksämäki 22.2.–4.3.	Sanaryijy	maakuntataiteilija, Poleenin kirjasto ja Pieksämäen kulttuuripalvelut	30
Pieksämäki 22.2.	Maakuntataiteilijat puhtaan järviluonnon puolesta	maakuntataiteilijat, Pieksämäen kulttuuripalvelut	2
Mikkeli 22.2.	Maakuntataiteilijat puhtaan järviluonnon puolesta Haukivuorella	maakuntataiteilijat, Haukivuoren yhtenäiskoulu	40
Mikkeli 22.2.	Maakuntataiteilijat puhtaan järviluonnon puolesta Kalevankankaalla	maakuntataiteilijat, Mikkelin liikuntapalvelut	3
Juva 25.2.	Lumirylläkkä-lumenveistopäivä	Martti Talvela kampus; kuvataiteilijoiden ryhmä, jossa mukana maakuntataiteilija	45
Rantasalmi 26.2.	Osikonmäen laskiainen	Osikonmäen kyläyhdistys	250
Mäntyharju 26.2.	Maakuntataiteilijat puhtaan järviluonnon puolesta Suopellon mehuasemalla	Maakuntataiteilijat, Mäntyharjun kulttuuri- ja vapaa-aikapalvelut	20
Pertunmaa 26.2.	Maakuntataiteilijat puhtaan järviluonnon puolesta kunnantalolla	Maakuntataiteilijat, Pertunmaan kulttuuripalvelut	0
Mikkeli 1.3.	Ulkoilutapahtuma osana lapsiperheiden Lumimyrskyä	Koppa – Lapsiperheiden kohtaamispaikka, Mikkelin kulttuuripalvelut, kulttuurikoordinaattori	119
Hirvensalmi 1.3.	Lumenaskartelupäivä	Hirvensalmen nuorisopalvelut	40
Pieksämäki 2.3.	Lumenveisto- ja graffitipaja	Pieksämäen nuorten työpajat ja kulttuuripalvelut, Veisto ry	28
Mikkeli 2.3.	Improtreffit Mikkelin teatterin keskiviikkoklubilla	maakuntataiteilija, Hattu ry, Mikkelin teatteri, Bistro Holvi	14 tallenne 162
Savonlinna 3.3.	Improtreffit Kulttuurikellarilla	maakuntataiteilija, Savonlinnan Kulttuurikellari	30
Mikkeli 4.3.	Vetehiset-lukuhaasteen kirjavinkkaus lapsiperheille	Mikkelin seutukirjasto, Lumme-kirjastot	1
Savonlinna 4.3.	Hiljainen disko kauppatorilla	maakuntataiteilija, SAKKE ry:n Savonlinnan keskustan kehittämishanke, Savonlinnan kulttuuripalvelut	30
Mikkeli 4.3. klo 18–19	Hiljainen disko torilla	Mikke ry, Mikkelin kulttuuripalvelut, Tanssikoulu Carmencita, Kahvila Toripulu, kulttuurikoordinaattori	20
Sulkava 5.-6.3.	Koko perheen talvitapahtuma - jäädiscoa ja mäenlaskua	Sulkavan MLL	35

verkossa 14.-27.2.22	Lasten yhteislaulut PoleeniLivessä – striimaus ja tallenne	Pieksämäen kulttuuripalvelut	101
verkossa 21.2.-6.3.22	Meren salaisuus -ääni- ja e- kirja verkkosivuilla	Music Fairy Tales	95
verkossa Vkoilla 8 ja 9, ti ja to	Unelma ja Aarre -osallistavat nukketeatteriesitykset YouTubessa	Lasten kulttuurikeskus Vekkula	89
verkossa 21.2.22-	Lakua digisti – Lastenkulttuurilöytöjä verkon uumenista -vinkkivideo YouTubessa	Lastenkulttuurikeskus Verso	65
verkossa 21.2.-2.6.22	Vetehiset-lukuhaasteen mobiilipeli	Mikkelin seutukirjasto	9
verkossa 21.2.22-	Taitotimantti-video YouTubessa	MYK, Mikkelin tiedepolku	9
verkossa 21.2.-30.3.22	Vetehiset Sävelet -konserttitallenne sekä soitinesittelyt YouTubessa (avoinna vain kouluille)	Mikkelin kaupunginorkesteri, Mikkelin yleiset kulttuuripalvelut, PoleeniLive	8
verkossa 21.2.-30.3.22	Haliasoitto-tallenne YouTubessa	Savonlinnan kulttuuripalvelut, Savonlinnan Orkesteri, maakuntataiteilija	52
verkossa 21.2.22-	Mennään museoon: Taide -materiaalipaketti verkkosivuilla	Mikkelin taidemuseo, Mikkelin kulttuuripalveluiden kulttuuripolku, Mäntyharjun kunta	Ei tietoa
verkossa 21.2.22-	Mennään museoon: Kulttuurihistoria - materiaalipaketti verkkosivuilla	Mikkelin kaupungin museot, Riihisaari, Lusto, Varkauden museot	Ei tietoa
verkossa 21.2.-31.3.22	Virtaa vedestä: Puhdas vesi – kirjoitus- ja kuvahaaste verkkosivuilla	Mikkelin yliopistokeskus, Mikkelin Tieteen päivät	0
verkossa 21.2.22-	Lumilystit - Vinkkejä ulkoiluun - materiaalipaketti verkkosivuilla	maakuntataiteilija	Ei tietoa
verkossa 23.2.22	Työhyvinvoinnin etäkahvit: Luovien menetelmien hyvinvointivaikutuksista Teamsissa	Hyvä työelämä Etelä-Savossa - verkosto; LuovaNoste, maakuntataiteilijat	33
verkossa 23.2.22	Maakuntataiteilijat-live Teamsissa	Savonlinnan taidelukio, maakuntataiteilijat	33
verkossa 1.3.22	Kanteletyöpaja Teamsissa	maakuntataiteilija	4
verkossa 1.3.22	Runolaulutyöpaja Teamsissa	maakuntataiteilija	2

Osallistujat yhteensä 1369 henkilöä, joista

- Hirvensalmi 40
- Juva 45
- Mikkelä 197
- Mäntyharju 20
- Pertunmaa 0
- Pieksämäki 60
- Rantasalmi 250
- Savonlinna 60
- Sulkava 35
- verkossa 662

(ei ole huomioitu Taidetekojen ja Sanaryijyn katsojia eikä kaikkien verkkomateriaalien käyttäjiä)

Rennomman ja avoimemman syksyn jälkeen koronarajoitukset tiukentuivat taas Talvi-Vetehisille, joten olimme tosi epävarmoja, voidaanko live-tilaisuuksia toteuttaa lainkaan. Kunnissa oli erilaisia linjauksia tapahtumien järjestämisen suhteen. Loppujen lopuksi järjestimme vain kaksi sisätilaisuutta, Improtreffit Mikkeliissä ja Savonlinnassa, muu tapahtui ulkona ja verkossa. Jatkoimme yhdistysten järjestämien ulkotapahtumien yhdistämistä Vetehisiin (Rantasalmen Osikonmäen laskiainen ja Sulkavan Koko perheen talvitapahtuma). Lisäksi olimme mukana lumitapahtumissa (Hirvensalmi, Mikkeli ja Pieksämäki) maakuntataiteilija Liimataisen Lumilystit-paketissa ohjeistamalla lumigraffititeemalla, (ks. alla kuva Mikkelin Lumimyrsky-tapahtumasta, kuva: Hanna Myyryläinen).

Olimme ennakkoon päättäneet, että talviloma-aikaan järjestettävillä Talvi-Vetehisillä tarjotaan ohjelmaa erityisesti lapsille ja lapsiperheille. Koronan vuoksi lasten huomioiminen rajoittui lumitapahtumiin sekä verkkosisältöihin, joita suunniteltiin ennen kaikkea kouluja varten. Kuntien kulttuuripalvelut markkinoivat verkkosisältöjä kouluille ja päiväkodeille, mutta meillä ei ole tietoa, kuinka hyvin siellä tartuttiin materiaaleihin. Verkkosisällöissä nostimme esiin monenlaista kunnissa jo olevaa esim. museoiden sekä Mikkelin ja Savonlinnan kulttuuripolkujen verkkomateriaalia, joka oli tehty aiemmin korona-aikana jotain yksittäistä tarkoitusta varten, mutta jota voitiin nyt Vetehisillä hyödyntää laajemmin useammassa kunnassa.

Kevät-Vetehiset

Kolmas Vetehiset-tapahtuma eli Kevät-Vetehiset -festivaali järjestettiin 21.-30.4.2022. Kaikki tapahtumat näkyvät Vetehisten-verkkosivulla [Kevät2022 - Etelä-Savon Maakuntaliitto \(esavo.fi\)](https://esavo.fi) Tapahtumat on myös koottu alla olevaan taulukkoon osallistujamäärineen:

Paikkakunta ja pvm	Tapahtuma	Toteuttajat	Osallistujamäärä
Mikkeli 12.-13.4.	Verkko-teos ReissuEllun mukana	maakuntataiteilija, Etelä-Savon ammattiopisto Esedu, Etelä-Savon sosiaali- ja terveystyö Essote	Ristiina 11 Suomenniemi 4 Parkkila 5 yhteensä 20
Puumala 13.4.	Verkko-teos ReissuEllun mukana Hurissalossa	maakuntataiteilija, Etelä-Savon ammattiopisto Esedu, Etelä-Savon sosiaali- ja terveystyö Essote	30
Mikkeli ja Savonlinna 20.-21.4.	Roskapäivät	Etelä-Savon ammattioppilaitos ESEDU, Mikkelin yliopistokeskus, Mikkelin nuorisopalvelut, Itä-Savon luonnonsuojeluyhdistys, Savonlinnan toimintakeskus, Savonlinnan kirjastopalvelut	Mikkeli 60 Savonlinna 10 verkossa: MYK 49 Mikkelin Nuva 6
Enonkoski Hirvensalmi Juva Kangasniemi	Jenga-Jengala: Hilima Haepakka ja luonnonhaltijat -mobiiliseikkailu ulkona	Em. 10 kunnan kulttuuripalvelut, Elämyspalvelut Jenga-Jengala	Ei tietoa

Mikkeli Mäntyharju Pertunmaa Pieksämäki Puumala Savonlinna 21.-30.4.22			
Juva 21.4.	Seniורי-tapahtuma: Live-Lavis ja Laulutupa	maakuntataiteilija, Etelä-Savon Liikunta ESLin Tanssin taikaa ja tasapainoa 2 -hanke, Juvan kunta	33
Mikkeli 22.4.	Verkko-teos vierailee Graanin palvelukeskuksessa	Graanin palvelukeskus, Essote, kulttuurikoordinaattori	12
Savonlinna 23.4.	Hurrria ääniä -työpaja osana Lukulaku-tapahtumaa	maakuntataiteilija, Savonlinnan kirjasto- ja kulttuuripalvelut	25
Savonlinna 23.4.	Öttiäiset-työpaja	maakuntataiteilija, Savonlinnan Taidelukio, Savonlinnan kirjasto- ja kulttuuripalvelut	27
Juva 23.4.	Juha Taskisen luento "Onko Saimaannorppa järvikulttuuria?"	Juvan kunnankirjasto ja kulttuuripalvelut, Suomen tietokirjailijat ry	31 Striimaus ja tallenne yht. 742
Puumala 26.4.	Nuorten taidetoimintaa keskustassa – Saimaa nousee mäelle	maakuntataiteilija, Puumalan kunnan SYTYKE-hanke	40
Enonkoski 26.4.	Live-Lavis	maakuntataiteilija, Etelä-Savon Liikunta ESLin Tanssin taikaa ja tasapainoa 2 -hanke, Enonkosken kunta	11
Sulkava 26.4.	Silent Saimaa -kirjan julkistamistilaisuus	Sulkavan kirjasto	6
Enonkoski 27.4.	Vetehisiä säveliä -konsertti	Mikkelin kaupunginorkesteri, Enonkosken kulttuuripalvelut	54
Pieksämäki 27.4.	Savonlinna-kvartetin konsertti osana veteraanijuhlaa	Savonlinna-kvartetti, Pieksämäen kulttuuripalvelut	80
Juva 27.4.	Savonlinna-kvartetin konsertti osana veteraanijuhlaa	Savonlinna-kvartetti, Juvan kulttuuripalvelut	40
Sulkava 27.4.	Savonlinna-kvartetin konsertti osana veteraanijuhlaa	Savonlinna-kvartetti, Sulkavan kulttuuripalvelut	24
Pertunmaa 27.4.	Verkko-teos ReissuEllun mukana	maakuntataiteilija, Etelä-Savon ammattiopisto Esedu, Etelä-Savon sosiaali- ja terveyspalvelut Essote	15
Savonlinna 29.4.	Savonlinna-kvartetin konsertit (2)	Savonlinna-kvartetti	26
Kangasniemi 28.4.	Live Lavis	maakuntataiteilija, Kangasniemen kulttuuripalvelut	4
Kangasniemi 28.4.	Laulu- ja soittotupa	maakuntataiteilija, Kangasniemen kulttuuripalvelut	7
Mikkeli 29.4.	Verkko-teos palvelukoti Marsalkanhovissa	Attendo, kulttuurikoordinaattori	5
Savonlinna 30.4.	Improtreffit osana Kansanmusiikki-päivää	maakuntataiteilija, Kansanmusiikki-päivän työryhmä, Savonlinnan kulttuurikellari	80

Mikkeli 19.-30.4.	Sanaryijy	Mikkelin seutukirjasto ja kulttuuripalvelut	150
Mäntyharju 3.5.	Vetehisiä säveliä -konsertti	Mikkelin kaupunginorkesteri, Mäntyharjun kulttuuripalvelut	29
Pertunmaa 3.5.	Vetehisiä säveliä -konsertti	Mikkelin kaupunginorkesteri, Pertunmaan kulttuuripalvelut	17
Juva 4 krt	Taideprojekti päiväkodilla	maakuntataiteilija, Juvan kunnan Luovuudella voimaa ja viihtyvyyttä Juvalle -hanke, Mikkelin taidemuseon Meijän museo -hanke	20x4= 80
verkossa 29.3.22	Eteläsavolaisia kansanlauluja kuoroille -etäkuorotreenit Teamsissa	maakuntataiteilija	1
verkossa 27.4.-11.5.22	Veteraanipäivän juhlatallenne YouTubessa	useita	221

Osallistujat yhteensä 1935 henkilöä, joista

- Enonkoski 65
- Juva 184
- Kangasniemi 11
- Mikkeli 247
- Mäntyharju 29
- Pertunmaa 32
- Pieksämäki 80
- Puumala 70
- Savonlinna 168
- Sulkava 30
- verkossa 1019

(ei ole huomioitu Sanaryijyn nähneitä/katsojia eikä mobiiliseikkailun osallistujia)

Mikkelin kaupunginorkesteri jatkoi Vetehisiä säveliä -kiertuettaan Kevät-Vetehisillä, ja samalla toimintamallilla loimme yhteistyötä myös Savonlinnan Orkesteriyhdistys ry:n Savonlinna-kvartetin kanssa. He esiintyivät Kevät-Vetehisillä Savonlinnan lisäksi Pieksämäellä, Juvalla ja Sulkavalla 27.4. veteraanipäivän juhllisuuksien yhteydessä (ks. esim. <https://www.esavo.fi/vetehiset-ohjelma/savonlinna-kvartetin-vetehiset-kiertue-pieksamaella>). Näiden kuntien kulttuuripalveluissa oltiin tyytyväisiä siihen, että saatiin juhlaa ja laadukasta ohjelmaa osaksi perinteistä veteraanipäivän tapahtumaa. Myös Savonlinna-kvartetin kanssa jaoimme kulut siten, että kvartetti esiintyi kuukausipalkkaisena, AKKU-hanke kustansi matkat, kunnat tarjosivat esiintymispaikat ja me kaikki markkinoimme konsertteja yhdessä.

Koska veteraanipäivä tosiaankin osui Kevät-Vetehisille, saimme idean, että teemme kuntien kanssa yhteisen Veteraanipäivän juhlatallenteen, joka on kaikkien katsottavissa YouTubessa (ks. <https://www.esavo.fi/vetehiset-ohjelma/veteraanipaivan-juhlatallenne>). Otimme tähän mallia Pohjois-Savon alueellisesta kehittämistehtävästä, jossa oli tehty onnistuneesti yhteinen korona-ajan itsenäisyyspäiväjuhla. Teimme tallenteen kuitenkin vähän erilaisella toimintamallilla, sillä toteutimme sen mahdollisimman pienellä budjetilla, jotta samantyyppistä toimintamallia olisi helpompi hyödyntää myöhemminkin ilman hankerahoitusta. Kutsuimme mukaan kuntien toimijoita ja hyödynsimme mahdollisimman pitkälle jo olemassa olevia digimateriaaleja. Juhlatallenteen avasi maakuntajohtaja Pentti Mäkinen puheenvuorollaan ja sen jälkeen juhlassa oli musiikkiesityksiä sekä arkistoista koottuja, aihetta kuvaavia valokuvia ja videoita. Juhlatallenne tehtiin ennen kaikkea palvelutaloja ja kouluja varten. Tallenteen kesto oli noin 40 min, jotta sen ehti katsoa oppitunnin aikana. Tallenteen tekemisessä oli

mukana toimijoita seitsemästä kunnasta (Juva, Kangasniemi, Mäntyharju, Pieksämäki, Puumala, Rantasalmi ja Savonlinna). Juhlatallenteen juonsi Asko Hankilanoja Pieksämäki-Seurasta ja sen kokosi Pieksämäen Mediapaja. Asiantuntija-apua tallenteen rakenteen luomiseen antoi Sodan ja rauhan keskus Muisti Mikkelistä. Tallenne oli katsottavissa maakuntaliiton YT-kanavalla kahden viikon ajan veteraanipäivästä lähtien. Juhlatallenteesta tuli kiitosta kunnista. Kulttuuripalveluissa pidettiin hyvänä, että hankkeessa tuotiin yhteistyössä jokin uusi ulottuvuus veteraanipäivään, erityisesti heidän kohdallaan, jotka eivät pääse osallistumaan kunnan järjestämään veteraanijuhlaan.

Tahdoimme pitää yllä maakuntataiteilijoiden Taidetekojen aloittamaa teemaa eli eteläsavolaisen järviluonnon puhtaudesta huolehtimista myös Kevät-Vetehisillä. Roskaantuminen tuntui ajankohtaan sopivalta teemalta, sillä joka vuosi lumien sulaessa niiden alta paljastuu edelleenkin hämmäntävä määrä roskia, jotka ovat vaarallisia järviluonnon eläimille ja kasvustolle. Lisäksi roskaantuminen oli teema, jota Etelä-Savon maakunnallinen nuorisovaltuusto Esa-Manu oli nostanut esiin ja toivonut käsiteltävän jollain tavalla. Otimme aiheesta kopin, ja järjestimme 20.-21.4.22 Roskapäivät (ks. <https://www.esavo.fi/vetehiset-ohjelma/roskapaivat>), jossa jaoimme tietoa roskaantumisesta ja jätteiden kierrättämisestä sekä keräsimme pois lumen alta paljastuvia roskia ja teimme niistä teoksia yhdessä mikkeliäisten ja savonlinalaisten toimijoiden kanssa. Mukana yhteistyössä oli Etelä-Savon ammattiopisto ESEDU, Mikkelin yliopistokeskus, Mikkelin nuorisopalvelut, Itä-Savon luonnonsuojeluyhdistys, Savonlinnan toimintakeskus ja Savonlinnan kirjastopalvelut.

Tapahtuma oli hybridimuotoinen (live, striimaus, some). Roskapäivien tekijäporukka haki kovasti muotoaan loppumetreille saakka, esim. maakuntataiteilijoiden osallistavan taiteen piti olla alun perin vahvemmin mukana päivillä. Roskapäivät ei synnyttänyt yhdellä kerralla sellaista tekijäporukkaa, joka jatkaisi tapahtuman järjestämistä, mutta parilta toimijalta on tullut talven aikana kyselyjä, ollaanko tapahtumaa järjestämässä uudelleen. Roskapäivissä olisi potentiaalia maakunnalliseksi, jokakeväiseksi teemapäiväksi, jos jokin taho kiinnostuu ottamaan koppia sen organisoimisesta. (Kuva: Mikkelin nuorisovaltuuston TrashArt-haasteesta)

Kulttuuripalveluiden kanssa oli jo jonkun aikaa juteltu erilaisista virtuaalista ja arkitodellisuutta yhdistävistä palveluista, ja päätimme kokeilla mobiiliseikkailun toteuttamista Kevät-Vetehisillä.

Kuntia kiinnosti erityisesti pohjoissavolaisen Elämysluotsi Jenga-Jengalan Hilima Haepakka ja luonnonhaltijat - mobiiliseikkailu (ks. esim. <https://www.esavo.fi/vetehiset-ohjelma/hilima-haepakka-ja-luonnonhaltijat--mobiiliseikkailu-enonkoskella>). Hankimme sen yhdessä kokeiltavaksi kaikkiin 12 kuntaan Kevät-Vetehisten eli kahden viikon ajaksi. Toimintamallina oli, että Jenga-Jengala tuottaa pelin sisällöt sekä ohjeet seikkailureitin organisoimiseen, mutta kuntien työntekijät luovat itse reitin kuntansa ulkoilureitille tai muuhun luontoympäristöön. Käytännössä mobiiliseikkailu toteutettiin kymmenessä kunnassa, mobiiliseikkailun organisoivat Enonkoski, Hirvensalmi, Juva, Kangasniemi, Mäntyharju, Mikkeli, Pertunmaa, Pieksämäki, Puumala ja Savonlinna. Kaksi kuntaa ei ehtinyt lähteä mukaan yhteiseen hankintaan, sillä heillä ei ollut henkilöstöresurssia mobiiliseikkailun reitin organisoimiseen.

Mobiiliseikkailun sisällöt koettiin kiinnostaviksi ja seikkailureitin organisointi oli ohjeistettu perusteellisesti, mutta seikkailureitin järjestäminen vei yllättävän paljon aikaa ja koettiin työlääksi. Lisäksi kevätkeli teki tepposia ja joissain kunnissa suunniteltu reitti jäikin festivaalin aikaan osittain veden alle tms. Yllättäen emme saaneetkaan tietoomme kehittämissvaiheessa olevasta mobiiliseikkailusta osallistujamääriä, ja se jäi harmittamaan meitä kaikkia, myös palveluntuottajaa. Emme saaneet muutenkaan juuri palautetta osallistujilta, vaikka mobiilipeliin lisättiin meitä varten palautepalikka. Enonkoskella mobiiliseikkailu sijoitettiin päiväkodin ympäristöön, ja sieltä tuli palautetta, että lapset olivat viihtyneet ulkoillessaan pelin parissa. Myös Pieksämäen Nukkekodille viedystä seikkailusta kantautui positiivista palautetta. Kunnat olivat joka tapauksessa tyytyväisiä siihen, että lähdimme hankerahalla kokeilemaan mobiiliseikkailua, sillä aiempaa kokemusta virtuaaliodellisuuden yhdistämisestä luontoympäristöihin oli vain Mikkelissä ja Pertunmaalla. Jos vastaavantyyppinen yhteishankinta tehdään jatkossa uudelleen, on hyvä miettiä, kannattaisiko maksaa myös siitä, että palveluntuottaja tulee asentamaan mobiiliseikkailun kunnissa valmiiksi saakka. Ja vaikka ulkona toteutettavaa kulttuuritoimintaa on hyvä lisätä kaikkiin vuodenaikoihin, on mobiilipeliä kuitenkin helpointa pelata kesäaikaan.

Kesä-Vetehiset

Pilottikokeilun viimeinen Vetehiset-tapahtuma eli Kesä-Vetehiset -festivaali järjestettiin 28.6.-20.8.2022. Kaikki tapahtumat näkyvät Vetehisten-verkkosivulla [Kesä2022 - Etelä-Savon Maakuntaliitto \(esavo.fi\)](https://www.esavo.fi/kesa2022) Tapahtumat on myös koottu alla olevaan taulukkoon osallistujamäärineen:

Paikkakunta, tapahtuma, päivämäärä, esiintyjä	Osallistujat
1. Mikkelä (keskusta), Hulivilikarnevaali 28.-29.6.22 Nukketeatteri Reaktori	180
2. Mikkelä (Ristiina), Kesäkemut 1.7.22 Amatsonit esittävät	200
3. Mäntyharju, Tilkkumessut 1.7.22 Pajala-yhtye	50
4. Hirvensalmi, Tervaleppäjuhlat 2.7.22 Jenga-Jengala	50
5. Savonlinna (Savonranta), Piippuhallin näyttelyn avajaiset 2.7. Duo Takanainen	75
6. Pieksämäki (Virtasalmi), Virtasalmi-päivät 3.7.22 Pikku ketun sirkus	50
7. Juva, Gottlund-viikko 5.7.22 Nukketeatteri Reaktori	80
8. Pieksämäki (keskusta), Nukkekotijoonas Auringon huvilan tapahtumakesä 6.7.22 Nukketeatteri Reaktori	75
9. Rantasalmi, Runopuutarhan avajaiset 6.7.22 Duo Takanainen	50
10. Savonlinna (Kerimäki), Kerimäki-viikko 9.7.22 Nukketeatteri Reaktori	200
11. Mikkelä (Haukivuori), Wanhan ajan markkinat 16.7.22 Pikku ketun sirkus	70
12. Sulkava, Lohilahden kesäjuhlat 16.7.22 Pajala-yhtye	100
13. Puumala, Lasten viikko 18.7.22 Pikku ketun sirkus	50

14. Enonkoski, Koskenrannan taidepolku 24.7.22 Sirkka Kosonen & Markus Pesonen	30
15. Pertunmaa, The Soul of Music Festival Week Markus Pesonen & Catarina Brazao	14
16. Mikkeli, Kesäkatu Pikku ketun sirkus	70
17. Savonlinna, Pyhän Olavin päivä Duo Musirca	100
18. Kangasniemi, Elomessut Lasten kulttuurikeskus Vekkula	100
Lisäksi Kesä-Vetehisten aikaan vietiin päätökseen Lumme-kirjastojen sekä Kangasniemen ja Sulkavan kirjaston yhteinen Vetehiset-lukuhaaste 11/2021-8/2022	22

Osallistujat yhteensä 1566 henkilöä, joista

- Enonkoski 30
- Hirvensalmi 50
- Juva 80
- Kangasniemi 100
- Mikkeli 520
- Mäntyharju 50
- Pertunmaa 14
- Pieksämäki 125
- Puumala 50
- Rantasalmi 50
- Savonlinna 275
- Sulkava 100
- verkossa 22

Kesä-Vetehiset toteutettiin toisenlaisella toimintamallilla, sillä maakuntataiteilijat eivät olleet töissä enää Kesä-Vetehisillä. Kesä-Vetehiset koottiin kulttuurisällöistä, joita tarjottiin kunnissa jo muutenkin järjestettäviin kesätapahtumiin (kesä-elokuu). Tapahtumien järjestelyistä tuli olla päävastuussa jokin kunta, yhdistys tai yritys, jonka kanssa AKKU-hanke teki yhteistyötä. Ajatuksena oli, että tapahtumien järjestäjät saattoivat valita hankkeen maksaman esityksen, työpajan tms. osaksi tapahtumaansa. Lisäksi kokosimme tapahtumat tarinakartaksi Vetehisten verkkosivuille ja toimimme muutenkin maakunnallisena markkinointiapuna.

Sovimme kuntien kanssa yhdessä, mitä tapahtumia kysymme mukaan Kesä-Vetehisille, johon otettiin mukaan yhteensä 18 tapahtumaa (Mikkeli 4 tapahtumaa, Savonlinna 3 tapahtumaa, Pieksämäki 2 tapahtumaa, muut kunnat yksi tapahtuma). Pyrimme löytämään tapahtumia, jotka sopisivat järvikulttuuriteemaan ja jotka hyötyisivät Vetehisten antamasta lisäbuustista. Käytännössä mukaan tuli iso kirjo monenlaisia kesätapahtumia, ja järvikulttuurikytkös jäi joidenkin tapahtumien kohdalla epämääräiseksi ja pinnalliseksi.

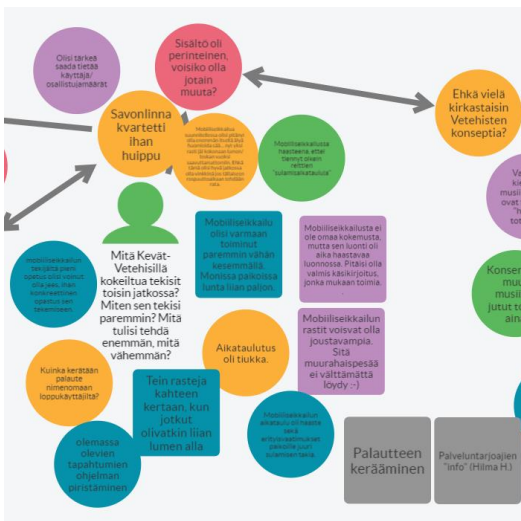
Kilpailutimme huhtikuun 2022 aikana ohjelmaa käänteisesti tapahtumien järjestäjille suunnatulle ohjelmatarjottimelle. Valittujen toteuttajien tuli laskuttaa 1 000 euroa + alv sisällön toteutuksesta. Kyseinen summa sisälsi kaikki toteutuksen kulut, esimerkiksi matkakulut, tarvittavan kaluston ja toteuttajat. Tapahtumajärjestelyistä, tekijänoikeusmaksuista ja markkinoinnista vastasivat Kesä-Vetehiset -tapahtumien järjestäjät yhteistyössä hankkeen kanssa. Valinnoissa arvioimme sisällön soveltuvuutta, kiinnostavuutta, toteutuksen edellytyksiä, olemassa olevia referenssejä sekä toteuttajan ammattimaisuutta. Tarjouksen jätti 20 palveluntarjoajaa, joista osa tarjosi kahta erilaista sisältöä. Excel-muotoisella ohjelmatarjottimella oli siten noin 30 erilaista kulttuurisisältöä, joista kesätapahtumia

järjestävät tahot saattoivat valita tapahtumaansa sopivan sisällön. (Kuvassa Palaja-yhtye Lohilahden kesäjuhilla Sulkavalla, kuva: Eija Mörsky.)

Toimintamalli työllisti kulttuurikoordinaattoria kovasti huhti-toukokuussa, mutta vapautti koordinaattorin tapahtumien organisointivastuusta kesän ajaksi, toki hanke markkinoi tapahtumia kesä-elokuulla. Käänteisenä kilpailutuksena toteutettu ohjelmatarjotin oli toimintamallina ehdottomasti toteuttamisen ja kehittämisen arvoinen, ja erityisesti kuntien kulttuuripalveluista tuli kiitosta valmiiksi kilpailutetuista sisällöistä. Ohjelmatarjotin jäi kuitenkin ajan puutteen vuoksi turhan vaikealukaiseksi, ja koska toimintamalli oli uusi, erityisesti yhdistykset kokivat alussa haastavaksi ymmärtää Kesä-Vetehisten konseptia. Tapahtumia toteuttaneet kunnat, yhdistykset ja yritykset olivat kuitenkin tyytyväisiä valitsemiinsa kulttuurisisältöihin, jotka koettiin laadukkaiksi. Myös yhteistyön organisointi koettiin sujuvaksi. Osallisuuden vahvistamisen näkökulmasta tämä malli kutsui paikallisia yhdistyksiä ja yrittäjiä mukaan maakunnalliseen yhteistyöhön ja tuki heitä tapahtumien järjestämisessä. Olemassa olevista tapahtumista koottu Kesä-Vetehiset ei viestinnän ja markkinoinnin kannalta ollut kovin toimiva, sillä tapahtumien osallistujille jäi varmasti epäselväksi, että he osallistuivat myös Vetehisille.

Palaute Vetehiset-toimintamallista

Keräsimme kuntien kulttuuripalveluilta palautetta etätyöpajoissa aina jokaisten Vetehisten jälkeen (ks. esimerkkipäiväkirja Flina-alustalta) ja kehitimme toimintaa palautteen perusteella. Keräsimme palautetta myös yhteistyökumppaneilta sähköpostitse ja palautekeskusteluissa.

Syksyllä 2022 saimme avuksi Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulun palvelumuotoiluopiskelijoita, jotka keräsivät osaltaan palautetta niin kunnista, yhteistyökumppaneilta kuin asukkailtakin. Lisäksi pidimme hankkeen lopuksi tammikuussa 2023 kuntien kanssa hankkeen loppuhaastattelut, joissa keskustelimme myös Vetehisistä.

Vetehiset – Eteläsavolaiset järvikulttuurifestivaalit - tapahtumakokonaisuuden nimi sai hyvää palautetta, sillä koettiin, se luo mahdollisuuksia moneen. Monet kunnat pitivät hyvänä sitä, että tapahtumassa nostettiin esiin kaikkia kuntia yhdistävää tekijää eli järvikulttuuria. Järviluonto ja -kulttuuri on tärkeä kuntia yhdistävä tekijä ja veturi myös kulttuurimatkailun osalta. Kuntien

palautteen perusteella pilotissa jäi kuitenkin osin etäiseksi järvikulttuuriyhteys ja -ydin, sisältöjen rajaus olisi voinut liittyä rajatummin suoraan veteen ja järveen. Tämä johtui käytännössä päätöksestä viedä kaikki yhteistoimintakokeilut saman Vetehiset-katon alle. Joissain kokeiluissa ja tapahtumissa sisällöt istuivat luontevasti teemaan, mutta joidenkin kohdalla ne olivat keinotekoisia ja pinnallisia. Tapahtumia sinänsä pidettiin joka tapauksessa hyvinä ja sisältöjä laadukkaina, tosin joidenkin palautteiden perusteella turhan perinteisinä. Haasteina näyttäytyivät ennen kaikkea aikataulutus sekä vastuuden jakaminen: Koska järjestimme festivaalin jokaisena vuodenaikana, aikataulut olivat monessa kohdin liian tiukat. Vastuun jaot olivat joissain tilanteissa epäselviä, kun toteutimme tapahtumia kuntien sekä muiden tapahtumien järjestäjien ja sisältöjä tuottaneiden yhteistyökumppaneiden kesken.

Idea yhteisestä toiminta-alustasta ja viestinnästä pidettiin kunnissa hyvänä ja Vetehisten yhdistämistä muihin tapahtumiin pidettiin monin kohdin onnistuneena. Vetehiset lisäsi sekä pienten kulttuuritapahtumien että kulttuuripalveluiden verkoston näkyvyyttä, mikä nähtiin onnistumisena. Kulttuuripalveluiden antaman palautteen perusteella Vetehisiä kannattaa jatkaa ja vakiinnuttaa. Olennaista on kirkastaa toteuttamisen tapoja ja vahvistaa vesiteemaa sisällöissä ja/tai tapahtumapaikoissa. Jotta Vetehiset vakiintuisi, se vaatii lisää kumppaneita paikkakunnilta, tapahtumat eivät voi jäädä kunnan varaan. Jatkossa Vetehisten muoto voi muuttua ja vaikka pysyäkin avoimena. Se voisi olla tiiviimmin ja selkeämmin vain yhden viikon kestävä tapahtuma, tai kaikissa kunnissa kulkeva kiertue yhtäaikaisen tapahtuman sijaan. Etelä-Savossa on kesäisin niin paljon tapahtumia, että paras aika Vetehisille olisi melkein kaikkien kuntien mukaan jokin muu kuin keskikesä, alkukesä tai loppukesä voisivat olla hyviä. Myös syksy, talvi ja kevät tarvitsisivat tapahtumia, mutta sää voi Suomessa muodostua haasteeksi tapahtuman järjestäjälle ja rajoittaa ulkosisältöjen toteuttamista.

Palvelumuotoiluopiskelijoiden keräämän palautteen perusteella kaikki vastanneet yhteistyökumppanit (5 kpl) olivat kiinnostuneita jatkamaan yhteistyötä Vetehisten parissa. Tapahtuman konsepti koettiin monipuoliseksi ja kehityskelpoiseksi. Mukana olleet yhdistykset kaipasivat enemmän panostusta markkinointia ja konseptin tarkennusta. Lisäksi opiskelijat tavoittivat kyselyllään 85 eteläsavolaista, jotka vastasivat Vetehisiä koskevaan kyselyyn. Näistä vastaajista 9 % oli osallistunut Vetehisille ja 85 % ei ollut kuullut Vetehisistä aiemmin. Kyselyssä kartoitettiin myös asukkaiden toiveita siitä, millaisia tapahtumia Vetehisissä voisi järjestää jatkossa. Nämä toiveet sekä mm. ideoita markkinoinnin ja asiakaspalautteen keräämisen tueksi opiskelijat kokosivat Vetehiset-palvelukäsikirjaan, jota voidaan hyödyntää seuraavia Vetehisiä järjestäessä.

Maakuntataiteilijat – Osallisuuden ja yhteisöllisyyden tukemista kunnissa

Laissa kuntien kulttuuritoiminnasta mainitaan kuntien yhdeksi tehtäväksi luoda edellytyksiä ammattimaiselle taiteelliselle työlle ja toiminnalle. Tämä tehtävä on koettu haasteelliseksi erityisesti pienissä kunnissa. Yksi keino luoda edellytyksiä taiteen ammattilaisille on palkata heitä työskentelemään kuntiin kuukausipalkkaisena. Etelä-Savossa on aiemmin työskennellyt kuntataiteilijoita Savonlinnassa ja Mäntyharjussa (kuntataiteilijamallia kokeiltiin 2022 myös Juvalla), mutta useamman kunnan alueella työskentelevää taiteilijaa ei ollut aiemmin palkattu. Lähdimme tässä hankkeessa kokeilemaan koko maakunnan alueella toimivien maakuntataiteilijoiden palkkaamista yhtenä taiteen ammattilaisten tukemisen ja yhteistyön tekemisen muotona.

Maakuntataiteilijoiden haku ja työsuhteen käynnistyminen

Haimme maakuntaliittoon kahta maakuntataiteilijaa työskentelemään osa-aikaisesti (50 %) 1.9.2021–30.4.2022 (hankkeen edetessä taiteilijoiden työsuhdetta jatkettiin 31.6.2022 saakka). Palkkasimme kaksi taiteilijaa yhtä aikaa, jotta he saisivat toisiltaan vertaistukea ja voisivat tehdä halutessaan yhteistyötä. Haimme kahta eri alan taiteilijaa, ja toiveissa oli saada toinen taiteilija esittävän taiteen ja toinen kuvataiteiden puolelta. Työsuhde oli osa-aikainen, sillä arvelimme, että taiteilijoiden olisi hankala keskeyttää kokonaan muu työnsä ja siirtyä muutamaksi kuukaudeksi kokoaikaiseen työsuhteeseen. Osa-aikainen työsuhte antaa tilaa jatkaa myös muita itse kullakin käynnissä olevia projekteja.

Maakuntataiteilijoiden keskeisiksi tehtäviksi muotoiltiin:

- ohjata eteläsavolaiseen kulttuuriperintöön kytkeytyvää osallistavaa taiteellista työskentelyä Etelä-Savon kuntien asukkaille
- organisoida Etelä-Savon kuntia yhdistävää tapahtumakokonaisuutta
- tuottaa digitaalisia sisältöjä sosiaaliseen mediaan ja verkkoalustoille
- kehittää kulttuuritoimijoiden välistä yhteistyötä kunnissa
- osallistua maakunnalliseen verkostotyöhön ja hankkeen vaikutusten arviointiin.

Edellytimme hakijoilta soveltuvaa korkeakoulututkintoa, ohjauksellisia valmiuksia ja hyviä vuorovaikutustaitoja sekä itsenäistä työskentelyotetta ja organisointikykyä. Luimme eduksi maakunnan ja sen kulttuuriperinnön tuntemuksen, ja olimme avoimia kaikille taiteen aloille. Edellytimme myös vahvaa taide- ja kulttuurialan tuntemusta sekä Vetehiset-toiminta-alustaan liittyen kokemusta kulttuuriperinnön soveltamisesta omalle taiteentalalle. Maakuntataiteilijoiden työ tapahtui täysin etätöinä kotona ja yhteistyökunnissa, eikä heille varattu työtiloja maakuntaliiton toimistolta.

Etelä-Savon maakuntataiteilijan paikkaa haki 18 taiteen ammattilaista eri puolilta Suomea. Haastattelimme heistä kuusi. Haastattelun perusteella maakuntataiteilijoiksi valikoituivat kansanmuusikko Sirkka Kosonen ja kuvataiteilija Mari Liimatainen (kuvassa). Kerimäeltä kotoisin oleva Sirkka Kosonen on kansanlaulaja ja -muusikko, äänitaiteilija, kuoronjohtaja ja opettaja.

Kosonen asuu Keravalla, mutta toimi maakuntataiteilijana perheen kakkosasunnolta Savonlinnasta. Koulutukseltaan hän on musiikin tohtori Taideyliopiston Sibelius-Akatemiasta. Hänen tavoitteenaan oli saada eteläsavolaiset innostumaan omasta kansanperinteestään ja omista juuristaan. Juvalla asuva Mari Liimatainen toimii oman taiteellisen työnsä ohella taidekasvattajana ja kulttuurialan ammatillisena opettajana. Hän on työskennellyt myös Mäntyharjun kuntataiteilijana sekä museopedagogiikan, kulttuurimatkailun ja lastenkulttuurin parissa. Maakuntataiteilijana hän toivoi voivansa edistää

maakunnan taide- ja kulttuurialan ammattilaisten kohtaamisia sekä välittää taiteen ilosanomaa maakuntalaisille, ennen kaikkea taidegrafiikan, installaatioiden ja yhteisötaiteen keinoin.

Maakuntataiteilijoiden työ alkoi vauhdikkaasti syyskuussa 2021, sillä ensimmäinen Vetehiset-festivaali oli jo tulossa pari kuukautta myöhemmin, ja siihen kaivattiin myös maakuntataiteilijoiden panosta. Pestinsä aluksi Kosonen ja Liimatainen kävivät kaikkien kuntien kanssa palaverit, joissa he kertoivat omasta osaamisestaan, kuuluivat kuntien toiveita ja ideoivat tulevaa yhteistyötä. Maakuntataiteilijoiden työnkuva lähti käytännössä hakemaan muotoaan näiden alkukeskusteluiden perusteella. Kuntien toiveet olivat avoimia (esim. toivotaan toimintaa tietyille ikäryhmälle), jolloin maakuntataiteilijat lähtivät hahmottelemaan, millaisia eri kuntiin skaalautuvia toimintamuotoja he voisivat ammentaa omasta osaamisestaan.

Maakuntataiteilijoiden projekteja kunnissa

Olemme koonneet Etelä-Savon maakuntataiteilijoiden toiminnan tarinakartalle:

[Etelä-Savon maakuntataiteilijoiden matkassa \(arcgis.com\)](https://arcgis.com) Kartoilla näkyvät maakuntataiteilijoiden live-käynnit kunnissa. Kartalta pääsee tutustumaan yleisellä tasolla, missä taiteilijat liikkuvat, millaisia kokonaisuuksia he toteuttivat ja kenen kanssa. Lähivierailujen lisäksi maakuntataiteilijoiden työhön mahtui yhteensä 176 Teams-kokousta, jotka pitivät sisällään niin palaveria kuntien ja alueen muiden toimijoiden kanssa kuin osallistavia taidesisältöjä ja asiantuntijatyötäkin. Tässä raportissa kuvataan tiiviisti maakuntataiteilijoiden toteuttamia kokonaisuuksia ja niiden yhteistyöverkostoa.

Syys-Vetehiset

Koska Syys-Vetehiset tulivat niin pian maakuntataiteilijoiden työn alettua, he hyödynsivät syksyn toiminnassa ennen kaikkea heillä jo valmiina olevia teoksia ja teosaihioita sekä olemassa olevia verkostoja. Liimataisen yhteisötaideteos Sanaryijy aloitti kulkunsa Syys-Vetehisillä. Sanaryijy oli jo olemassa oleva, jatkuvasti täydentyvä teos, joka oli aiemmin vierailut Savonlinnassa sekä osana AKKU-hanketta syyskuussa 2021 DeSavo ry:n järjestämässä MAD Weekendissä Mikkeliissä. Syys-Vetehisten aikana teos vieraili Juvan kunnankirjastolla, ks. [Sanaryijy Juvalla - Etelä-Savon Maakuntaliitto \(esavo.fi\)](https://esavo.fi). Sanaryijy jatkoi matkaansa talvella Pieksämäen Poleeniin ja keväällä Mikkelin pääkirjastolle. Teos koostui muovisuikaleista, joihin sai tulla ilmaisemaan omia fiiliksiään sekä jättämään terveisiä muille osallistujille. Ryijy rakentui osallistujien terveisistä pala palalta ja ilahdutti kirjastossa kävijöitä. Sekä sisä- että ulkotiloihin sopiva yhteisöllinen teos teki osallistujat näkyväksi kaikkine tunteineen ja ajatuksineen.

Kosonen sävelsi ja esitti Syys-Veteheisillä ”Puasvettä”-ääniteoksen osana Paasveden pirut -tapahtumaa, ks. [Paasveden pirut - Etelä-Savon Maakuntaliitto \(esavo.fi\)](https://www.esavo.fi) Tapahtumassa esiteltiin ja käsiteltiin Savonrannalla nähtävää selittämätöntä valoilmiota äänitaiteen lisäksi tarinoiden ja elokuvan keinoin. Tapahtuma toteutettiin yhdessä Savonranta-seuran, Savonlinnan kulttuuri- ja kirjastopalveluiden sekä Lumme-kirjastojen Potkua palvelukehitykseen Lumme-kirjastoissa livenä ja verkossa -hankkeen kanssa. Tapahtuman idea tuli Savonranta-seurasta, joka tahtoi nostaa esiin paikallista järvikulttuurifestivaalin teemaan soveltuvaa ilmiötä. Lumme-kirjastojen hanke striimasi tilaisuuden Facebookissaan, ja sen katselua varten järjestimme myös etäkatsomot Juvan, Kangasniemen ja Rantasalmen kirjastoissa sekä Mikkelin pääkirjastossa. Korona-aikana toteutetussa tilaisuudessa ja sen etäkatsomoissa oli mukana vain yksittäisiä henkilöitä, mutta verkossa tilaisuus herätti kiinnostusta, sillä striimattuna/tallenteena tilaisuuden näki 138 katsojaa.

Maakuntataiteilijat käynnistivät taiteiden välisen yhteistyön heti Syys-Veteheisillä. Taideteko eteläsavolaisen järviluonnon puolesta, ks. [Maakuntataiteilijat puhtaan järviluonnon puolesta Hirvensalmella - Etelä-Savon Maakuntaliitto \(esavo.fi\)](https://www.esavo.fi), oli runolaulusta ja heijastavasta teoksesta koostuva performanssi/installaatio, joka esitettiin Syys-Veteheisillä Hirvensalmella S-marketin edustalla sekä Rantasalmella kappeliseurakunnan pihamaalla. Taideteko sai alkunsa Enonkoskella toteutetusta Saimaa ilman kaivoksia ry:n mielenilmaisusta, jossa

Kosonen oli mukana maakuntataiteilijana laulamassa runolaulua puhtaalle vedelle. Myöhemmin Taideteko kiersi mm. Savonlinnassa ja Juvalla (kuvassa) osana paikallisten taidetoimijoiden joulukalentereita, Pieksämäellä Nukkekodin pihamaalla, Mikkeliissä Haukivuoren koululla ja Kalevankankaan laavulla, Mäntyharjulla hiihtäjien mehuasemalla ja Pertunmaalla kunnantalon pihalla. Taideteot järjestettiin yhteistyössä kuntien kulttuuri-, koulu- ja vapaa-aikapalveluiden kanssa. Taideteon kautta taiteilijat kävivät kuntalaisten kanssa keskustelua alueen vesistöjen puhtauden merkityksestä.

Törmää taiteeseen – Maakuntataiteilijat liikkeellä -konseptilla (ks. esim. <https://www.esavo.fi/veteheiset-ohjelma/etkot-tormaa-taiteeseen--maakuntataiteilijat-museoiden-yossa>) maakuntataiteilijat vierailivat Syys-Veteheisillä Mikkelin Museoiden yössä, Enonkosken koululla, Savonlinnan kirjastolla ja Kulttuurikellarilla sekä Sulkavalla kuntalaisten olohuoneessa ja Alikan rannassa. Kososen ohjaamissa kantelelyöpajoissa osallistujat pääsivät soittamaan 5-kielisellä kanteleella yhdessä improvisoitua musiikkia sekä eteläsavolaisia kansansävelmiä, Sulkavalla Kosonen myös esiintyi syksyisellä rannalla yhdessä Ihmekollektiivi ry:n jäsenen, musiikkipedagogi Mari Hiltusen kanssa. Liimataisen ohjaamissa heijastin- ja lyhtytyöpajoissa tehtiin heijastimia joko itselle tai koululla/kirjastossa/rannassa aloitettavaa heijastinpuuta varten. Lyhtypajoissa tehtiin paperilyhtyjä, ja laskettiin ne yhdessä vesille. Työpajat järjestettiin paikkakunnasta ja kulttuuripalveluiden resursseista riippuen yhteistyössä kunnan kulttuuripalveluiden, perusopetuksen tai yhdistyksen kanssa.

Talvi-Veteheiset

Talvi-Veteheisillä helmi-maaliskuussa 2022 kokoontumisrajoitukset tiukentuivat uudelleen syksyllä jo väljenneiden rajoituksen jälkeen. Emme uskaltaneet järjestää kuin kaksi sisätilaisuutta, eli Improtreffit-tapahtuman, joka järjestettiin sekä Savonlinnan Kulttuurikellarilla että Mikkelin Teatteriklubilla (ks. esim.

<https://www.esavo.fi/vetehiset-ohjelma/improtreffit-savonlinnassa>). Improtreffeillä Kosonen musisoi kahden eteläsavolaisen taiteilijan, Maija Anttilan ja Mirja Nylanderin, kanssa. Improtreffeillä lava oli avoinna kaikille improsta kiinnostuneille. Savonlinnassa Improtreffejä oli järjestetty pari kertaa aiemminkin, ja siellä mukaan saatiin pari muuta paikallista tekijää. Mikkelissä konsepti toteutettiin ensimmäistä kertaa, eikä lavalle saatu vielä tällä kertaa yllätysesiihtyjä. Savonlinnassa Improtreffit toteutettiin yhdessä Savonlinnan Kulttuurikellari ry:n kanssa, Mikkelissä pääyhteistyökumppani oli Mikkelin seudun harrastajateatterin tukiyhdistys HATTU ry, joka myös striimasi ja tallensi tilaisuuden Facebookissa (162 katsojaa). Improtreffit toteutettiin Savonlinnassa vielä Kevät-Vetehisillä osana Savonlinnan Kansanmusiikki-päivää.

Talvi-Vetehisillä taitelijat olivat mukana muutamassa ulkotapahtumassa. Järjestimme Mikkelin ja Savonlinnan toreilla Hiljaiset diskot, joissa tanssittiin yhdessä torilla kuulokkeet korvilla (ks. <https://www.esavo.fi/vetehiset-ohjelma/silent-disco-savonlinnan-torilla>). Maakuntataiteilijat kokosivat ennen diskoja eteläsavolaisten somessa esitettyjen toiveiden ja vinkkien perusteella Spotifyihin Vetehiset-soittolistan kappaleista, joita olisi hienoa tanssia hangella tai hiljaisessa diskossa kuulokkeet korvilla. Hiljaisissa diskoissa tanssittiin yhdessä näitä tai muita omavalintaisia kappaleita, paikalla oli myös valaistus ja tarjoilua. Järjestimme diskot talvilomaviikolla, koska käsitimme, että sille kaivattiin ohjelmaa. Diskot eivät kuitenkaan juuri löytäneet kävijöitään (20-30 kävijää per disko), ja tapahtumien suhteen sattui myös päällekkäisyyksiä. Konsepti koettiin kuitenkin kiinnostavaksi ja paikalle tulleilla tanssijoilla oli hauskaa. Tapahtumat järjestettiin yhdessä Mikkelin ja Savonlinnan kulttuuripalveluiden, SAKKE ry:n torialueen kehittämishankkeen sekä muiden paikallisten yhdistysten ja toriyrittäjien kanssa.

Liimatainen oli Juvalla mukana järjestämässä Lumirylläkkää eli lumenveistoa koululaisille Martti Talvela -kampuksen pihalla yhdessä paikallisten kuvataiteilijoiden kanssa, ks. <https://www.esavo.fi/vetehiset-ohjelma/lumiryllakka-juvalla>. Yhteisöllistä taideperustaista talvitekemistä suunniteltiin ja toteutettiin osana Martti Talvela -kampuksen taidehanketta, jota Etelä-Savon rahasto tuki vuoden 2021 kärkiapurahalla. Lumirylläkässä Liimatainen teki yhteistyötä apurahalla olevien taiteilijoiden sekä Juvan kulttuuripalveluiden ja perusopetuksen kanssa.

Talvi-Vetehisten aikaan maakuntataiteilijat tuottivat materiaaleja ja työpajoja verkossa, erityisesti koulujen käyttöön. Liimatainen koosti jo olemassa olevien Mikkelin Taidemuseon verkkomateriaalien pohjalta Mennään museon -oppimateriaalikonaisuuden (ks. <https://www.esavo.fi/vetehiset-ohjelma/mennaan-museoon-taide>). AKKU-hankkeen aikana Liimatainen työskenteli myös museopedagogina Mikkelin Taidemuseon Meijän museo -hankkeessa, ja yhdisti AKKU-hankkeen ja Meijän museo -hankkeen resursseja aina tilaisuuden tullen. Liimatainen tuotti Talvi-Vetehisille myös Taitotimantti-verkkomateriaalin yhteistyössä Mikkelin Tiedepolun kanssa siten, että materiaali tuli käyttöön myös tiedepolkua kulkeville 2. luokan oppilaille (ks. <https://www.esavo.fi/vetehiset-ohjelma/taitotimantti>). Lisäksi Liimatainen tuotti Lumilystit -materiaalin koulujen ja talvitapahtuman järjestäjien käyttöön, ja sitä hyödynnettiin ainakin Hirvensalmen nuorisopalveluiden järjestämässä Lumen askartelupäivässä (ks. <https://www.esavo.fi/vetehiset-ohjelma/lumen-askartelupaiva-hirvensalmella>) sekä Mikkelin kaupungin Lapsiperheiden lumimyrsky -tapahtumassa (ks. <https://www.esavo.fi/vetehiset-ohjelma/lumitouhuja-lapsiperheiden-lumimyrskyssa>).

Kosonen järjesti verkossa runolaulu- ja kanteleensoittopajat, mutta niiden markkinointi osoittautui hankalaksi, ja pajoihin osallistui vain yksittäisiä ihmisiä. Ehkä tässä vaiheessa koronakautta ihmisillä oli jo mitta täynnä verkossa toteutettua taidetoimintaa. Maakuntataiteilijat toteuttivat yhdessä myös Maakuntataiteilija-live -tilaisuuden verkossa, ks. <https://www.esavo.fi/vetehiset-ohjelma/maakuntataiteilija-live>. Etätilaisuudessa Liimatainen ja Kosonen tekivät yhdessä kantele- ja piirrosimprovisaatiota sekä kävivät keskustelua maakuntataiteilijan työnkuvasta ja taiteen tekemisestä. Tähän Teamsissa toteutettuun tilaisuuteen saatiin paikalle 33 osallistujaa, sillä tilaisuus järjestettiin yhteistyössä Savonlinnan Taidelukion kanssa ja sidottiin osaksi heidän opetustaan.

Kevät-Vetehiset

Keväällä kokoontumisrajoitukset olivat taas väljentyneet ja maakuntataiteilijat pääsivät liikkumaan. Osallistujamäärissä kuitenkin huomasi, että ihmiset olivat vielä arkoja lähtemään liikkeelle.

Rakensimme Kevät-Vetehisille yhdessä Etelä-Savon liikunta ESLi ry:n Tanssin taikaa ja tasapainoa 2 -hankkeen kanssa monipuolisen yhteistyökuvion, jossa yhdistettiin tanssiliikuntaa ja vanhaa tanssimusiikkia. Enonkoskella ESLin hankepäällikkö, tanssinopettaja Mari Kurtti ohjasi ja maakuntataiteilija Sirkka Kosonen säesti haitarilla LiveLavista (ks.

<https://www.esavo.fi/vetehiset-ohjelma/live-lavis-enonkoskella>, konsepti toteutettiin myös Kangasniemellä yhdessä kansalaisopiston Lavis-ohjaajan kanssa). Juvan kunnan järjestämässä seniorien hyvinvointipäivässä Kurtti ja Kosonen ohjasivat mm. tuolitanssia live-musiikin säestyksellä (kuvassa, ks. <https://www.esavo.fi/vetehiset-ohjelma/tanssia-laulua-ja-haitarin-soittoa-osana-senioreiden-hymya-ja-hyvinvointia--teemapaivaa>). Lisäksi he toteuttivat yhdessä kiertueen viidessä savonlinnalaisessa palvelukodissa Savonrannalla, Kerimäellä ja Punkaharjulla (ks. <https://www.esavo.fi/vetehiset-ohjelma/oodi-kevaalle---lauaen-soittoa-ja-tanssien>). Sairastumisesta johtuen kiertue siirtyi kesäkuulle, mutta sen kohteet ja sisällöt säilyivät samana. Yhteistyö ESLin hankkeen kanssa oli onnistunutta, sillä siinä yhdistyivät hyvin kummankin hankkeen käytettävissä olevat ajalliset ja rahalliset resurssit, ja tanssinopettaja ja kansanmuusikko täydensivät hyvin toistensa osaamista. ESLi ry on jatkossakin kiinnostunut tekemään yhteistyötä alueen kulttuuritoimijoiden kanssa.

Kevät -Vetehisillä Kosonen ohjasi taas livenä eteläsavolaisen kansanmusiikin kantelepajoja ja laulutupia edellä mainitussa Juvan senioritapahtumassa sekä Kangasniemellä keskustan kahvilassa (ks. <https://www.esavo.fi/vetehiset-ohjelma/laulu--ja-soittotupa-kangasniemella>) Lisäksi Kosonen koosti ja sovitti etäkauden aikana eteläsavolaisten kuorojen käyttöön Kuorolaulusovituksia Etelä-Savosta -pakettin, jonka hän lähetti sähköpostitse kaikille eteläsavolaisille kuoroille. Hän järjesti myös etäkuorotreenit, joissa kuoroille tarjottiin mahdollisuus harjoitella kappaleita yhdessä sovittajan kanssa, mutta etätreeneihin osallistui vain yksi henkilö. Meillä ei ole tietoa, tuliko paketti käyttöön kuoroissa, ainakaan meihin ei tuolloin otettu yhteyttä. Tarkoituksenamme oli alun perin, että olisimme saaneet jonkun eteläsavolaisen kuoron esittämään

kuorolaulupaketin lauluja Kevät-Vetehisillä. Ajankohta oli kuitenkin huono, sillä kuorot vasta aloittelivat toimintaansa koronatauon jälkeen, eivätkä he ehtineet vielä harjoitella uutta ohjelmistoa.

Savonlinnan kaupungin kirjasto- ja kulttuuripalveluiden järjestämä Lasten kirjallisuus- ja kulttuuritapahtuma Lukulaku osui juuri Kevät-Vetehisten aikaan, joten maakuntataiteilijat olivat molemmat mukana tuottamassa sinne sisältöjä. Sirkka Kosonen ohjasi Hurrria ääniä -työpajan, jossa lapset saivat kokeilla ja leikkiä äänellään, ja etsiä hurjia ääniä omasta äänestään (ks. <https://www.esavo.fi/vetehiset-ohjelma/hurrrria-ania--tyopaja-lukulaku-tapahtumassa>) Kuvataiteilija Mari Liimatainen teki tapahtumaa varten yhteistyötä Savonlinnan Taidelukion kanssa. Taidelukion opiskelijat toteuttivat oman opettajansa ja Liimataisen ohjauksessa LukuLaku-tapahtuman teeman mukaisen Ämminkäiset ja öttiäiset -näyttelyn, joka oli näytteillä Savonlinnan kaupunginkirjasto Joelissa 21.4.-7.5.22. Lisäksi opiskelijat olivat Liimataisen mukana tapahtumassa ohjaamassa Öttiäiset-työpajaa lapsille ja lapsiperheille (ks. <https://www.esavo.fi/vetehiset-ohjelma/amminkaisia-ja-ottiaisia-joelissa>). Kirjoitimme opiskelijoille lopuksi todistuksen osallistumisesta projektiin. Savonlinnan kulttuuri- ja kirjastopalveluiden, Savonlinnan Taidelukion ja maakuntataiteilijoiden yhteistyö oli erityisen onnistunutta, ja kulttuuripalvelut olivat tyytyväisiä uuden yhteistyökuvion rakentumisesta.

Maakuntataiteilija Liimatainen ohjasi Vetehiset-festivaalien aikaan, ja myös niiden väleissä, Verkko-yhteisötaideteosta yhdessä eri-ikäisten ja -taustaisten eteläsavolaisten kanssa. Live- ja etätyöpajoissa osallistujia pyydettiin kirjoittamaan tai piirtämään osaamisensa osaksi Verkko-teosta, joka tekee näkyväksi järvisen asukkaiden arkista osaamista ja elävää kulttuuriperintöä taiteen keinoin. Osaamiset kirjoitettiin paperihelmille, joista Liimatainen kokosi paperisen verkon himmelitekniikkaa soveltaen. Teos sijoitettiin hankkeen päätteeksi Etelä-Savon maakuntaliiton toimistolle. Teoksen tekemiseen osallistuivat mm. mikkeliäläisen Monikulttuurikeskus Mimosan ja nuorten Kulttuuripaja Kajon asiakkaat, Enonkosken kunnan johtoryhmä sekä Rantasalmen kunnan kulttuuri-illan osallistajat.

Kevät-Vetehisten aikaan Liimatainen kiersi Verkon kanssa terveys- ja hyvinvointiauto ReissuEllun matkassa sen pysähdyspaikoilla Puumalassa, Mikkeliissä ja Pertunmaalla (ks. esim. <https://www.esavo.fi/vetehiset-ohjelma/etkot-verkko-reissu-ellun-kyydissa-hurissalossa>) Etelä-Savon Koulutus Oy:n ja Etelä-Savon sosiaali- ja terveyspalveluiden kuntayhtymä Essoten hankkeissa kehityksessä ReissuEllu-pakettiautossa kulki mukana sote-opiskelijoita ja sairaanhoitaja, joten asiakas saattoi samalla reissulla tulla juttelemaan terveyteensä liittyvistä asioista ja pysähtyä myös taiteilijan vastaanotolla. ReissuEllun-pysähdyspaikoilla Verkko-teoksen osallistuneet olivat erityisesti ikääntyneitä, joille avoimet työpajat tarjosivat mahdollisuuden keskusteluun ja kuulluksi tulemiseen. Teoksen tekemiseen ei tarvittu erityistä osaamista tai aiempaa kokemusta kuvataiteesta. Osallistujien palautteen mukaan työpajat virkistivät heidän mieltään ja vähensivät hetkeksi yksinäisyyttä. ReissuEllu-yhteistyön avulla saatiin vietyä matalan kynnyksen yhteisötaitetta kuntien haja-asutusalueille ja maaseudun kylätaloille. Taide ui kokeiltavaksi sujuvasti muiden hyvinvointipalveluiden joukossa. ReissuEllun tilat olivat kuitenkin sen verran ahtaat, että kun sairaanhoitaja kulki kyydissä, maakuntataiteilija ei enää mahtunut kyytiin, vaan ajoi omalla autollaan pakettiauton perässä. Jatko-yhteistyötä kehitellessä kannattaa miettiä, kuinka taitelijoiden osallistumisen saisi toteutettua aikaa ja ympäristöä säästävämmin.

Puumalassa havahduttiin talvella 2021-2022 siihen, että tietyt koululaiset olivat käyneet koulua koko yläluokkien ajan poikkeusajassa erilaisten rajoitusten ehdoilla. Niinpä Puumalan kunnan koordinoima Sytyke-hanke haastoi Puumalan yhtenäiskoulun koronapatouman purkutalkoisiin. Tavoitteena oli jättää korona-aikana koulua käyneiden kädenjälki Puumalan katukuvaan ja nostaa ”Saimaa mäelle”. (Valkeapää 2022, 11.) Niinpä Puumalan koululaiset tekivät yhtenäiskoulun opettajien ja maakuntataiteilija Liimataisen ohjaamana yhteisötaideteoksen ”Saimaa nousee mäelle” (ks. <https://www.esavo.fi/vetehiset-ohjelma/jatkot-puumalan->

taideraitti). Teos julkistettiin lasten kevätretkipäivänä 2.6.2022. Teosten osat sijoitettiin yritysten tonteille ja ne ovat siirrettäviä ja laajennettavia. Puumalan yhtenäiskoulun opettajilta tulleen palautteen perusteella koululaiset toteuttivat mielellään osia yhteisötaideteokseen. Teoksen tekemiseen oli helppo osallistua eri ikäisten koululaisten kanssa, mutta kokoaminen jäi enemmän aikuisten tehtäväksi. Yhteisötaideteoksessa koululaiset pääsivät toteuttamaan omanlaisensa osan teokseen. Maakuntataiteilija ideoi ja oli mukana kalojen muokkauksen ja kiinnityksen ohjaamisessa. Opettajien mukaan muikkuteokset saavat olla paikallaan katukuvassa niin kauan kuin ne siellä kestävät. Opettajien käsityksen mukaan muikuista tykätään katukuvassa. Muikkuaihoita on vielä runsaasti jäljellä, joten niitä tullaan tekemään käsityötunneilla jatkossakin, ja samalla teos elää ja kasvaa.

Kevät-Vetehisten aikaan Liimatainen oli mukana toteuttamassa yhteisötaidetta myös Juvalla Päiväkoti Apilassa (ks.

<https://www.esavo.fi/vetehiset-ohjelma/jatkot-lapset-nakyvaksi-taiteen-keinoin>). Juvan kunnan

Luovuudella voimaa ja viihtyvyyttä Juvalla -hankkeen, taiteilijatyöryhmän Kampustaide-hankkeen, Mikkelin taidemuseon Meijän museo -hankkeen ja Etelä-Savon maakuntaliiton AKKU-hankkeen yhteinen varhaiskasvatuksen taideprojekti kehitti kunnan keskustan ilmettä ja teki lapset näkyväksi osallistavan taiteen keinoin (ks. kuva: Mari Liimatainen). Lasten tuotokset

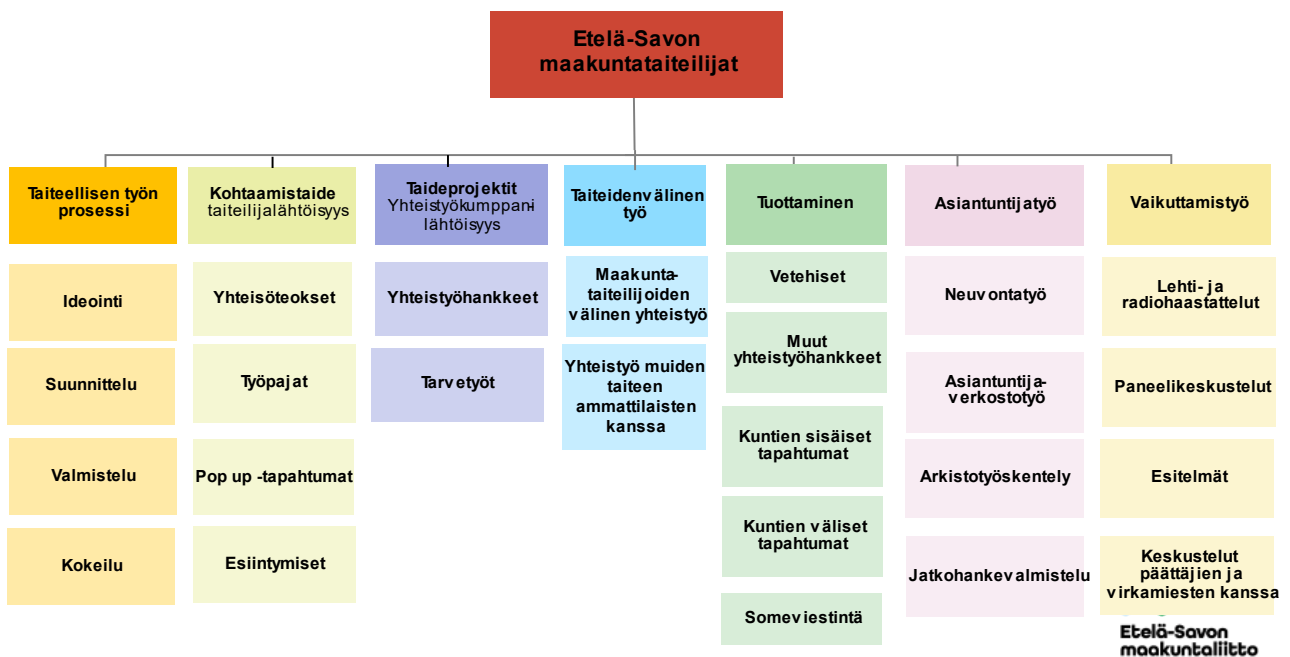
tulivat esille Martti Talvela -kampuksen ulkotilaan, erityisesti piha-alueen aitoihin. Taideprojektiin osallistuivat päiväkodin isommat lapset eli yli 3 -vuotiaat. Päiväkodin henkilökunnalta saadun palautteen mukaan lapset innostuivat asiaan ja lähtivät hienosti mukaan toteutukseen. Hahmojen ideointi ja luonnostelu piirtäen sujui hyvin, tämän jälkeen taiteilijat siirsivät hahmot vanerilevyille, joihin lapset saivat itse maalata. Hahmojen maalaaminen oli kaikille todella mieleistä tekemistä. Lapsista ja aikuisista oli elämys nähdä luonnostellut hahmot valmiina isonnettuina vanerilla ja se myös, miltä ne näyttivät maalaamisen jälkeen. Työskentely hetket (3 kertaa) olivat mukavia ja kiireettömiä. Töiden kuivumisen jälkeen taiteilijat kiinnittivät hahmot päiväkodin aitaan, jotta ne ovat kaikkien kampuksella kulkevien nähtävissä. Lapset ja henkilökunta olivat todella tyytyväisiä ja iloisia, että saivat olla mukana tässä projektissa, myös vanhemmilta tuli hyvää palautetta. Maalaukset saavat olla aidalla niin kauan kuin ne pysyvät kunnossa. Jatkossa hahmoja voitaisiin työstää lisää tai maalata olemassa olevia uudestaan. Päiväkodilla ollaan tyytyväisiä siihen, että projektissa tehtiin sään ja kosketteluun kestävä taidetta. AKKU-hankkeen puolesta koimme todella käteväksi yhdistää saumattomasti useamman eri kunnan hankkeiden resursseja. Kun yksi hanke maksoi materiaaleja, toinen matkakuluja ja kolmas ja neljäs työaika, saimme yhdessä aikaiseksi paljon enemmän kuin mihin kukaan hankkeista olisi pystynyt omin päin.

Vetehiset-festivaalien päätyttyä maakuntataiteilijat veivät osallistavia taidesisältöjä vielä yksittäisiin tapahtumiin, kuten Pertunmaan Vanha-Rantalan loitsuteemaisen kesänäyttelyn avajaisiin 11.6.22 sekä Puumalan kunnan Turvallisesti Saimaan suvessa -toritapahtumaan 21.6.22. Maakuntataiteilijat osallistuivat työnsä loppumetreillä myös kulttuurialan paneelikeskusteluihin (Mikkeli, Kulttuurin kumppanuuspyöytä 10.5.22 / Liimatainen ja Sulkava Elinvoimaa kulttuurista maaseudulle -paneeli 9.7.22 / Kosonen).

Maakuntataiteilijan työnkuva – kokeilun onnistumisia ja haasteita

Etelä-Savon maakuntataiteilijakokeilu oli käsittääksemme ensimmäinen maakunnan laajuinen organisaatiotaitelijakokeilu Suomessa. Maakuntataiteilijat olivat palkkatyössä maakuntaliiton kehittämissyksikössä, minkä taiteilijat kokivat hyvin toimivaksi. He saivat tukea ja uskottavuutta omalle työlleen siitä, että toimivat maakuntaliiton siipien alla. Maakuntaliitossa toteutustapa vaati tehtävänkuvan ja palkkatason määrittelyä sekä sen pohtimista, millä tavoin taiteilijat edustivat taiteellisella työllään maakunnallista viranomaistahoa esimerkiksi osallistuessaan mielenosoitukseen puhtaan järviluonnon puolesta. Myös kuntien työntekijät pitivät maakuntaliittoa hyvänä ja neutraalina toimijana maakuntataiteilijakokeilun kohdalla.

Maakunnallinen taiteilijan työtehtävä oli hyvin monimuotoinen, ja se edellytti laajaa osaamista. Työ piti sisällään taiteellisen työn peruselementtejä kuten ideointia ja kokeilemistä, taiteilijan ja yhteisön ideoista ammentavia esityksiä ja näyttelyitä, ohjaamista ja opettamista sekä tuottamista ja viestintää. Lisäksi osallistavan työn ohella taiteilijat toimivat asiantuntijoina ja tekivät vaikuttamistyötä alueen taiteen ja kulttuurin edistämiseksi. Taiteellisen osaamisen rinnalla ydinosaa olivat vuorovaikutustaidot. Kokosimme maakuntataiteilijoiden työhön kuuluneet sisällöt ja tehtävät alla olevaan kaavioon.

Kunnilta saadun palautteen perusteella maakuntataiteilijamalli oli ajatuksena hyvä ja konseptina kiinnostava. Maakuntataiteilijoiden tuottamat sisällöt olivat monipuolisia ja laadukkaita, ja heidän viestintänsä koettiin valtaosin hyväksi. Kummallakin taiteilijalla oli hyvät verkostot alueella sekä paikallistuntemusta, mikä helpotti toiminnan onnistumista. Työparityöskentely taiteilijoiden välillä toimi, kumpikin koki saaneensa toisesta vertaistukea ja he tekivät myös taiteiden välistä yhteistyötä. Pienen kunnan palautteen perusteella oli hyvä saada lisäresurssia juuri osallistavaan taidetoimintaan, sillä kuntien oma ohjausresurssi sentyyppiseen on vähäistä. Osallistujia maakuntataiteilijoiden tuottamisessa tilaisuuksissa oli vaihtelevasti, korona vaikutti paljon sekä yhteistyön rakentumiseen että tapahtumien osallistujien määrään. Parhaiten osallistujia tavoitettiin silloin, kun taiteilijat toivat lisäsisältöjä jo olemassa oleviin tapahtumiin tai vierailivat paikoissa, joissa ihmiset olivat valmiina paikanpäällä (päiväkoti, koulu, palvelukeskukset).

Maakuntataiteilijan työn suurimmat haasteet syntyivät koronarajoitusten ohella työskentelystä koko laajan maakunnan alueella sekä yrityksestä vastata kahdentoista erilaisen kunnan toiveisiin ja tarpeisiin. Työn ytimessä oli tasapainotteleminen kuntien toiveiden ja tarpeiden sekä taiteilijoiden osaamisen ja näkemyksen välillä. Perusideana oli, että ajan säästämiseksi taiteilijat kiersivät samoilla skaalautuvilla konsepteilla kunnasta toiseen, osallistujien ja ympäristön mukaan soveltaen. Käytännössä kunnista tuli kuitenkin monia muita tarpeita ja toiveita, joihin taiteilijat yrittivät vastata taidoillaan ja asiantuntemuksellaan. Koska taiteilijoiden työaika jakautui 12 kuntaan, kukin kunta sai vain vähän taiteilijaresurssia käyttöönsä. Taiteilijoiden panos suuntautui eniten niihin kuntiin, joissa taiteilija löysi helposti ja nopeasti yhteistyökumppanin kunnasta tai yhdistyksestä. Joissain kunnissa taiteilijoiden oli vaikea löytää toiminnalleen työparia kunnan ja yhdistysten resurssien ollessa vähäiset. Taiteilijoiden kokemusten perusteella kunnissa oli myös hyvin erilaista ja eritasoista osaamista kulttuurituottamisen ja taidesisältöjen hallinnan osalta. Lisäksi taiteilijoiden asuinpaikka vaikutti siihen, missä heillä oli valmiiksi eniten verkostoja ja mihin liikkuminen oli helpointa ja nopeinta, ja nämä asiat vaikuttivat kunnassa toteutetun taidetoiminnan määrään. Taiteilijat tunsivat itsensä kuitenkin erittäin tervetulleiksi kaikissa kunnissa. Maakuntataiteilijakokeiluun olisi selvästi tarvittu pidempi aika, jotta toimijat ja heidän toimintatapansa olisivat tulleet toisilleen tutuiksi ja jotta työnkuvaa ja tehtävien jakamista toimijoiden välillä olisi saatu selkeytettyä.

Tämän pilottikokeilun perusteella maakuntataiteilijoiden työnkuvan avoimuus näyttäytyi haasteellisena, joten jatkossa tehtävänkuvaa kannattaisi rajata valmiiksi selkeämmin jo hakuvaiheessa. Toisaalta taiteilijat näkivät avoimuudessa kuitenkin myös paljon hyviä puolia. Avoin rakenne loi mahdollisuuksia tehdä yhteistyötä kaikkien mahdollisten tahojen kanssa joustavasti ja nopeasti reagoiden. Taiteilijoiden palautteen perusteella työnkuva oli riittävän avoin, jotta he saattoivat käyttää ydinammattitaitoaan siihen, että he pystyivät vastaamaan yhteisöistä tuleviin yhteistyöpyyntöihin sekä löysivät niissä kumpuavia ideoita ja yhteistyökumppaneita ideoiden toteuttamiseksi. Sekä Vetehisten että maakuntataiteilijoiden toiminnassa yhdistimme kuntien, yhdistysten ja näiden hankkeiden resursseja mahdollisimman joustavasti kuntarajat ja toimialat ylittäen (esim. palkka yhdeltä, matkakulut toiselta, materiaalit kolmannelta, viestintä kaikilta).

Haasteista huolimatta tämän kokeilun perusteella maakunnallisesti toimivat taiteilijat olivat haluttuja yhteistyökumppaneita, joiden monipuoliselle osaamiselle olisi jatkossakin tarvetta osallisuuden ja yhteisöllisyyden vahvistajina sekä alueellisen identiteetin ja ylpeyden nostattajina. Hankkeessa tehtyä maakuntataiteilijakokeilua esiteltiin Etelä-Savon maakuntahallitukselle yhtenä keinona tukea kuntien ja taiteen ammattilaisten yhteistyötä. Etelä-Savon alueellisen kulttuurin kehittämistehtävän aikana on myös muualla Suomessa ollut käynnissä monenlaisia kunta- ja seututaiteilijakokeiluja, ja AKKU-hanke onkin ollut mukana alueellisten kehittämistehtävien yhteisessä teemaryhmässä, jossa on vaihdettu näistä kokemuksia. Koska aihepiiri kiinnostaa myös Taiteen edistämiskeskusta, palaveerasimme maakuntataiteilijakokeilun loppupuolella myös Taiken johtajan Paula Tuovisen kanssa kuukausipalkkaisen taiteilijan työnkuvan ja työskentelyn organisoinnin yksityiskohdista. Kosonen esitteli maakuntataiteilijan työtä myös Taideyliopiston opiskelijoille osana heidän työelämäopintojaan.

Vetehisten ulkopuolella toteutetut yhteistoimintapilotit

Osa Vetehisiin kytkeytyneistä yhteistyöprojekteista, kuten maakuntataiteilijakokeilu ja Mikkelin kaupunginorkesterin kiertue, jäivät kesken Vetehiset-pilottien päättyessä, joten veimme ne loppuun Vetehisten päättyttyä. Lisäksi Vetehiset-pilotin päättyttyä toteutimme syksyllä 2022 kaksi muuta pienimuotoista yhteistoimintakokeilua ja -hankintaa, nuorille suunnatun Naurua syksyyn -stand up -kiertueen sekä lapsiperheille suunnatun itsenäisyyspäivän puuhapaketti.

Tapahtuma/sisältö	Paikkakunta ja aika	Yhteistyö	Osallistujien lukumäärä
Osallistavia loitsuesityksiä Vanha-Rantalan talomuseolla	Pertunmaa 11.6.22	maakuntataiteilija, Pertunmaan kulttuuri- ja museopalvelut	0
Loitsut laulettuna Loitsu-näyttelyssä Vanha-Rantalan talomuseolla	Pertunmaa 11.6.-31.8.22	maakuntataiteilija, Pertunmaan kulttuuri- ja museopalvelut	600
Haitarisoittoa ja katumaalausta osana Turvallisesti Saimaan suvessa -tapahtumaa	Puumala 21.6.22	maakuntataiteilijat, Puumalan kulttuuripalvelut	40
Oodi kesälle laulaen, soittaen ja tanssien – vierailuja Savonlinnan palvelukodeissa	Savonlinna 23.6.22, siirtyi Kevät-Vetehisiltä sairastumisen vuoksi	maakuntataiteilija, Etelä-Savon liikunta ESLin Tanssin taikaa ja tasapainoa -hanke, Savonlinnan kulttuuripalvelut	60
Järvi ja minä -kirjoitus- ja kuvahaasteen valokuvien esittely International Mikkelin Day -tapahtumassa	Mikkeli 3.11.22	Mikkelin yliopistokeskus, Otavan Opisto, kulttuurikoordinaattori	80
Mikkelin kaupunginorkesterin Vetehisiä säveliä -kiertue päätökseen	Rantasalmi 2.9.22 Savonlinna 2.9.22 Hirvensalmi 9.12.22	Mikkelin kaupunginorkesteri ja kuntien kulttuuripalvelut	61 45 30
Naurua syksyyn -stand up -kiertue	Mikkelissä 21.10.22 Mäntyharju 4.11.22 Pieksämäki 11.11.22 Savonlinna 23.11.22 Sulkava 25.11.22	maakuntaliiton AKKU- ja E=MC2 -hankkeet, kuntien nuoris- ja kulttuuripalvelut	Mikkeli 100 Mäntyharju 35 Pieksämäki 27 Savonlinna 67 Sulkava 30
Itsenäisyyspäivän puuhapaketti lapsiperheille ja kouluille	11/2022	Design Huovi Oy, kuntien kulttuuripalveluiden jaettavaksi	Ei tietoa

Osallistajat yhteensä 1175 henkilöä, joista

- Hirvensalmi 30
- Mikkelin 180
- Mäntyharju 35
- Pertunmaa 600
- Pieksämäki 27
- Puumala 40
- Rantasalmi 61
- Savonlinna 172
- Sulkava 30

Kesäkuisessa kuntien kulttuuripalveluiden kokoontumisessa joku kuntien työntekijöistä heitti ilmoille, että olisipa kiva saada syksyn pimeyteen stand up -kiertue. Kun sitten lomien jälkeen aloimme suunnitella kiertuetta, kuntien työntekijät nostivat esiin, että Vetehisillä ei ollut juurikaan nuorille suunnattua taidetoimintaa, joten syksyn stand up -kiertue voitaisiin suunnata nuorille. Päätimme silloin maakuntaliitolla yhdistää kahden hankkeen voimat ja toteuttaa kiertueen AKKU- ja E=MC2 – Nuorten osallisuudesta energiaa Etelä-Savoon -hankkeiden yhteistyössä. Mietimme yhdessä kulttuuripalveluiden työntekijöiden kanssa tahoja, jotka voisivat esiintyä juuri yläasteikäisille ja sitä vanhemmille nuorille (K-13). Tarjouksensa ja kokemuksensa perusteella kiertueelle valikoitui esiintyjäksi jyväskyläläinen Sampsa Simpanen. Hankkeen resurssit riittivät viiden keikan järjestämiseen: kaupungit Mikkeli, Pieksämäki ja Savonlinna otettiin mukaan kiertueelle, jotta saavuttaisimme mahdollisimman hyvin nuoria. Loput kaksi kuntaa valittiin huutoäänestyksellä E=MC2-hankkeen @esnuoretvaikuttajat-Instagram-tilillä. Sulkavalaiset ja mäntyharjulaiset toivoivat keikkaa ensimmäisinä, joten valitsimme ne kunnat mukaan kiertueelle.

Mikkelissä keikka järjestettiin Mikaelissa osana Mikkelin nuoriso- ja kulttuuripalveluiden järjestämään Syysbreikki-tapahtumaa. Mäntyharjussa keikka järjestettiin nuorisotilassa yhteistyössä kunnan nuorisopalveluiden ja asiasta innostuneiden nuorten kanssa. Myös muissa kunnissa pääjärjestäjänä toimi nuorisopalvelut, joka otti kiinnostuneet ja aktiiviset nuoret mukaan tapahtuman järjestämiseen. Pieksämäellä keikkapaikkana oli Veturitalit, Savonlinnassa Kulttuurikellari ja Sulkavalla Motelli-Ravintola Muikkukukko. Kiertueella näki stand upia siis yhteensä 259 nuorta. Kiertue sai hyvää palautetta, monille nuorille keikka oli heidän ensimmäinen stand up -kokemuksensa. Lisäksi kuntien kulttuuri- ja nuorisopalveluilla oltiin tyytyväisiä siihen, että nuorille tarjottiin heitä varten suunniteltua kulttuurisisältöä. Joissain kunnissa keikka järjestettiin tarkoituksella nuorisotilan ulkopuolella, jotta myös kulttuuritilat tulevat nuorille tutuiksi.

Lokakuulla 2022 Mäntyharjun kulttuuripalveluiden työntekijä otti puheeksi, että heillä on tulossa itsenäisyyspäivän yhteyteen oma tilaisuus lapsiperheille ja että kunnassa täytyisi ideoida siihen jonkinlainen materiaalipaketti, jonka pohjalta perheet voisivat askarrella vaikkapa kunniamerkkejä. Päätimme, että teetämme AKKU-hankkeessa vihkosen, jossa on itsenäisyyspäivään sopivia askartelu-, leikki-, musiikki- ja kirjallisuusvinkkejä. Valitsimme vinkkivihon toteuttajaksi Design Huovin, joka suunnitteli Itsenäisyyspäivän puuhaa lapsille -puuhavihon Etelä-Savon kunnille. Mäntyharjun kulttuuripalvelut käytti askarteluvinkkejä ja -malleja itsenäisyyspäivässä, lisäksi osa kulttuuripalveluista jakoi puuhavihon kouluille itsenäisyyspäivän alla. Niissä kunnissa, joissa puuhavihkoa ei käytetty vielä tänä vuonna, sitä voidaan käyttää vielä tulevina vuosina – itsenäisyyspäivä kun on niitä vuosittaisia juhlia, jotka toistuvat kulttuuripalveluiden kalentereissa vuosittain.

Hankkeen kulttuurisisällöt ja niiden osallistujamäärät yhteensä

AKKU-hankkeen yhteistoimintakokeiluissa tuotettiin yhteensä 111 live-kulttuurisisältöä (sis. tapahtumat, tilaisuudet, esitykset, näyttelyt, työpajat, pop upit jne.). Tapahtumiin yms. osallistui yhteensä 5835 henkilöä. Luvut sisältävät niiden ”tapahtumien” osallistujamäärät, jotka voitiin laskea. Mukaan ei ole laskettu Sanaryijyteoksen ja Taidetekojen katsojia eikä 10 kunnassa järjestetyn mobiiliseikkailun osallistujia.

Lisäksi hankkeessa tuotettiin 34 kpl erilaisia etäsisältöjä (sis. striimaukset, tallenteet ja materiaalipaketit, kuvaukset Vetehisten yhteydessä). Etäsisällöillä oli yhteensä 2498 käyttäjää. Luvut sisältävät niiden etäsisältöjen osallistuja- ja käyttäjämäärät, jotka voitiin laskea. Mukaan ei ole laskettu esim. PDF-muotoisten materiaalipakettien käyttäjämääriä, koska niitä ei ole pystytty seuraamaan. Myöskään striimausten osalta ei ole

voitu laskea todellisia katsojamääriä, ainoastaan näyttökerrat. Hankkeen yhteydessä tuotetuilla kulttuurisisällöillä (lähi- ja etäsisällöt yhteensä) on siis ollut vähintään 8 333 osallistujaa ja käyttäjää.

Sisältöjen ja osallistujien määrä jakautui toteutuspaikan mukaan seuraavasti:

Paikka(kunta)	Sisällöt	Osallistujat
Enonkoski	5	168
Hirvensalmi	5	140
Juva	14	909
Kangasniemi	5	153
Mikkeli	25	1372
Mäntyharju	6	224
Pertunmaa	8	796
Pieksämäki	9	339
Puumala	6	242
Rantasalmi	4	371
Savonlinna	17	709
Sulkava	7	312
Verkossa	34	2498

4. Kuntien kulttuuripalveluiden yhteistyön vahvistaminen

Etelä-Savon alueellisen kulttuurin kehittämistehtävän tärkein tehtävä oli mahdollistaa kuntien kulttuuritoimijoiden yhdessä tekemistä, vertaistukea ja oppimista sekä luoda ja vahvistaa verkostoja. Konkreettisella tasolla tämä tarkoitti ennen kaikkea Etelä-Savon kuntien kulttuuripalveluiden työntekijöiden vertaisverkoston luomista, mutta myös muiden alueen taiteen, kulttuurin ja luovien alojen verkostojen vahvistamista ja erilaisten tapaamisten järjestämistä. Seuraavissa luvuissa kuvataan Etelä-Savon kuntien kulttuuripalveluiden verkoston toimintaa, Etelä-Savon Leadereiden ja kulttuuritoimijoiden yhteistyötä sekä hankkeen aikana järjestettyjä rahoitus- ja verkostotapaamisia.

Kuntien kulttuuripalveluiden verkostotyö

Hankkeen yksi keskeinen tavoite oli kuntien kulttuuripalveluissa työskentelevien verkoston vahvistaminen. Etelä-Savossa ei viime vuosina ollut ollut säännöllistä yhteydenpitoa tai verkostotoimintaa kuntien kulttuuripalveluiden välillä, vaan yhdessä tekeminen oli satunnaista ja tilannekohtaista. Hankkeen alkutapaamisissa kuntien työntekijät toivoivat, että hanke järjestäisi säännöllisiä etäaamukahveja tai muita etätapaamisia, joissa työntekijät voisivat vaihtaa kuulumisia ja hyviä käytäntöjä vaihtuvien teemojen äärellä. Hankkeen käynnistyessä korona-aikaan etätapaamiset olivatkin ainoa tapa, jolla verkostotapaamisia saattoi toteuttaa. Aamu/iltapäiväkahveja järjestettiin koko hankkeen ajan noin kerran kuukaudessa vaihtuvilla aiheilla, kuntien toiveet huomioiden, yhteensä 21 kertaa. Tapaamisissa vierailteiden esittelijöiden diat laitettiin tapaamisten jälkeen kaikkiin kuntiin, jotta aiheeseen saattoi tutustua, vaikkei olisikaan päässyt paikan päälle juuri ks. ajankohtaan.

Etätapaamisten päivämäärät, aiheet ja sisällöt sekä osallistujamäärät on koottu seuraavaan taulukkoon:

Pvm	Aihe	Sisällöt	Osallistujat (henk)
18.2.2021	Saimaa-ilmiö	Hankejohtaja Sari Kaasinen sekä koordinaattorit Anu-Anette Varho ja Veera Kolehmainen Saimaa-ilmiöstä kertoivat Saimaa-ilmiön ajankohtaisista asioista.	12
8.4.2021	Tutustuminen ja kuntien toiveiden kuuleminen	Kävimme kuulumiskierroksen, keskustelimme Saimaa-ilmiö-tilanteesta kunnissa ja pohdimme, mitä aiheita käsitellään tulevilla tapaamisissa.	7
6.5.2021	Digitaaliset kulttuuripalvelut	Kävimme kuulumiskierroksen. Vaihdoimme kokemuksia kuntien käyttämistä digitaalisista palveluista ja palveluntuottajista sekä aiheeseen liittyvistä hankinnoista. Päätimme koota kyselyllä tietoa Etelä-Savossa tuotettavista digitaalisista kulttuuripalveluista.	9
20.5.2021	Vihreän kullan kulttuuritie	Projektipäällikkö Teija Skyttä ja lehtori Laura Hokkanen XAMKista sekä museopedagogi Asta Vaittinen Lustosta esittelivät Vihreän kullan kulttuuritie -hanketta ja kävivät kuntien kanssa keskustelua yhteistyöstä.	7
3.6.2021	Taiteen edistämiskeskuksen kunnille suunnatut palvelut	Taiken erityisasiantuntija Antti Huntus esitteli uusia Taikessa kehitettäviä, kunnille suunnattuja palveluja. Keskustelimme Etelä-Savon kuntien palvelutarpeista.	7
5.8.2021	KULTA ry:n keskustelun jälkipuinti – Lähetä terveisiä kulttuuriministerille!	KULTA ry kiersi Suomea kulttuurialan tulevaisuus- ja jälleenrakennustyön kiertueella elo-syyskuussa tiede- ja kulttuuriministeri Antti Kurvisen toimeksiannosta, ja vieraili Mikkelissä 4.8.21. Mikäli kunnista ei päästy paikan päälle Mikkeliin, he saattoivat osallistua Etelä-Savon kulttuuripalveluiden omaan KULTA ry:n tilaisuuden jälkipuintiin aamukahveilla 5.8. Koostimme 4.8. tilaisuudessa ja 5.8. aamukahveilla käymästämmme keskustelusta yhteenvetokirjeen, jonka lähetimme suoraan kulttuuriministerille.	6
2.9.2021	Osallisuuden hyvät käytännöt	Hyvät kuntalaisten osallisuutta tukevat käytännöt sekä kuntalaisten osallistaminen kulttuuripalveluiden suunnittelemiseen ja toteuttamiseen ovat tärkeitä asioita, myös TEAviisarin mittapuulla. Etelä-Savon kuntien hyvistä osallistamiskäytännöistä alustivat: <ul style="list-style-type: none"> - kulttuurituottaja Eveliina Mäenpää, Mäntyharjun kunta: Kokemuksia osallistavasta budjetoinnista - kulttuurituottaja Satu Liikkanen, Pertunmaan kunta: Osallistava taidetoiminta Pertunmaalla - kirjasto- ja kulttuurikoordinaattori Johanna Kuusisto, Juvan kunta: Luovuudella iloa ja osallisuutta - hankkeen hyviä käytäntöjä Juvalta 	12
7.10.2021	Avustusten myöntäminen kulttuuriyhdistyksille	Kuntien pyynnöstä perehdyimme kuntien kulttuurialan yhdistyksille ja muille kulttuuritoimijoille myöntämiin avustuksiin ja niiden jakamisen tapoihin ja sääntöihin. Aiheesta alustivat: <ul style="list-style-type: none"> - kulttuuripäällikkö Susanna Latvala, Mikkelin kaupunki: Mikkelin kaupungin yleisten kulttuuripalveluiden avustusmuodot 	11

		<ul style="list-style-type: none"> - elinvoimakoordinaattori Pinja Rahikainen, Enonkosken kunta: Enonkosken avustussäännöt yhdistyksille 	
4.11.2021	Taiteen ja kulttuurin alueelliset toimijat Etelä-Savossa	<p>Kuulimme esittelyt neljältä eteläsavolaiselta toimijalta, joilla on alueellinen vastuutehtävä tai muuten verkostomainen toimintamalli, joka yhdistää alueen kuntia.</p> <p>Toimintaa esittelivät:</p> <ul style="list-style-type: none"> - intendentti Jaakko Antila: Mikkelin kaupunginorkesterin alueellinen yleisötyö - amanuessi Anna-Maria Larikka: Mikkelin Taidemuseon alueelliset palvelut - maakuntatutkija Jorma Hytönen ja rakennustutkija Katri Nousiainen: Riihisaaren alueelliset palvelut - lastenkulttuurikoordinaattori Terhi Siippainen: Lastenkulttuurikeskus Verso 	9
9.12.2021	Kulttuurihyvinvointi	<p>Keskustelimme kulttuurihyvinvoinnin ajankohtaisista asioista, valtakunnallisella ja alueellisella tasolla. Aiheesta alustivat:</p> <ul style="list-style-type: none"> - kulttuurihyvinvoinnin erityisasiantuntija Anna-Mari Rosenlöf, Turun AMK:n Taikusydän: Kulttuurihyvinvoinnin ajankohtaisia asioita valtakunnalliselta tasolta - johtava asiantuntija Tuija Toivakainen, Etelä-Savon ELY-keskus: Etelä-Savon kulttuurihyvinvointiverkosto Taikuhyveessä käynnissä olevat asiat 	8
3.2.2022	Mikkelin Taidemuseon Meijän museo -hanke	<p>Mikkelin Taidemuseon alueellisen Meidän museo -hankkeen esittelyä ja tulevien kokeilujen ideointia yhdessä. Vieraina amanuessi Anna-Maria Larikka ja museopedagogi Mari Liimatainen.</p>	11
10.3.2022	Kulttuuripalveluita koskeva tieto ja sen hyödyntäminen palveluita kehitettäessä	<p>Kulttuuripalveluita koskevan tiedon keräämistä ja käyttöä kehitetään useissa hankkeissa, lisäksi TEAvisarin käyttöä kunnissa kehitetään edelleen. Aihepiiristä kertoivat meille:</p> <ul style="list-style-type: none"> - tutkimuskoordinaattori Niina Saukko, THL: Kulttuurin TEAvisarin 2021 tuloksia Etelä-Savon näkökulmasta - projektipäällikkö Tiina Pohjanen, Kuntaliitto: Kulttuurin kuntatietohanke KULTTI – Esittely ja ajankohtaisia kuulumisia 	9
7.4.2022	Etelä-Savon kulttuuristrategia ja ERG-hanke	<p>Kävimme läpi Etelä-Savon maakuntaliitolla käynnissä olevia ajankohtaisia asioita, aiheena olivat kulttuuristrategialuonnos sekä European Region of Gastronomy -hakukirja ja -hanke. Asioita esittelivät kehittämispäällikkö Katriina Säisä ja kulttuurikoordinaattori Taru Tähti.</p>	8
2.6.2022	Julkinen taide	<p>Julkinen taide ja prosenttiperiaate puhututtavat kunnissa säännöllisesti. Kuulimme aamukahveilla sekä Taiken julkisen taiteen asiantuntijapalveluista ja paikallisesta julkisen taiteen hankkeesta.</p> <p>Aiheesta alustivat:</p>	9

		<ul style="list-style-type: none"> - läänintaiteilija Leevi Lehtinen ja asiantuntija Mari Kempainen, Taiteen edistämiskeskus: Julkisesta taiteesta ja hankintamalleista - kirjasto- ja kulttuurikoordinaattori Johanna Kuusisto, Juvan kunta: Martti Talvela -kampuksen taideprojektit - kuvataiteilija-taidegraafikko Mari Liimatainen: Taiteilijanäkökulma Martti Talvela -kampuksen taideprojektiin 	
11.8.2022	Saavutettavat kulttuuripalvelut	<p>Opimme ja keskustelimme kulttuuripalveluiden saavutettavuuden kehittämisestä.</p> <p>Aiheesta alustivat:</p> <ul style="list-style-type: none"> - erityisasiantuntija Aura Linnapuomi, Kulttuuria kaikille ry: Saavutettavia valintoja. Miten huomioida saavutettavuus ja esteettömyys asiakaspalveluissa, hankinnoissa ja viestinnässä? - yhteisötoiminnan johtaja Tuisku Jähi, Monikulttuurikeskus Mimosa: Monikulttuurisuus kulttuuripalveluissa. Kuinka suunnitella ja toteuttaa kunnan kulttuuripalveluita siten, että ne ovat mahdollisimman saavutettavia myös muista kulttuureista tulleille henkilöille. Mitä tulisi ottaa huomioon? Mitä tarkoittaa esimerkiksi selkokieli? 	9
8.9.2022	Kulttuurihyvinvoinnin ajankohtaisia kuulumisia	<p>Kuulimme ja keskustelimme kulttuurihyvinvoinnin valtakunnallisesti ja alueellisesti ajankohtaisista asioista.</p> <p>Aihetta esittelivät:</p> <ul style="list-style-type: none"> - taideasiantuntija Heli Kauhanen, Taiteen edistämiskeskus: Taiken kulttuurihyvinvoinnin asiantuntijapalveluiden esittely ja kulttuurihyvinvoinnin ajankohtaisia kuulumisia - kulttuuri- ja vapaa-aikajohtaja Päivi Majoinen ja projektikoordinaattori Heidi Harmanen, Pieksämäen kaupunki: Kulttuurista hyvinvointia kaikille. Pieksämäen kaupunki ja STM, terveyden edistämisen määrärahalta toteutetun hankkeen esittelyä. 	12
13.10.2022	Kulttuurikasvatuksen ajankohtaisia kuulumisia	<p>Kuntien toiveesta otimme kulttuurikasvatuksen yhdeksi aamukahviihkeeksi syksyllä. Vieraina aamukahveilla ovat:</p> <ul style="list-style-type: none"> - projektikoordinaattori Eeva Laitinen, Suomen lastenkulttuurikeskusten liitto: Kulttuurikasvatussuunnitelmat - missä mennään ja minne ollaan menossa? - projektipäällikkö Nazia Asif ja projektityöntekijä Aki Menna, Suomen Nuorisoseurat: Dynamo-hankkeesta kulttuurikasvatusta nuorten vapaa-aikaan Pieksämäellä ja Mikkelissä 	9
3.11.2022	Hyviä käytäntöjä Etelä-Pohjanmaalta ja Uusimaalta	<p>Kuulimme muiden alueellisten kulttuurin kehittämistehtävien hyvistä käytännöistä.</p> <p>Vieraina olivat:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kehittämiskoordinaattori Sari Hilska ja kulttuurituottaja Kristina Grönqvist von Bonsdorff, 	7

		<p>Porvoon kaupunki: Kulttuurituottajana monen kunnan alueella – kokemuksia Uudeltamaalta</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kehittämisasiantuntija Marika Puntala ja kulttuuripäällikkö Hanna Hangasluoma, Etelä-Pohjanmaan liitto: Kulttuurin paikkoja tukemassa - välittäjätoimintamalli Etelä-Pohjanmaalta 	
8.12.2022	Luovien alojen kehittäminen Etelä-Savossa	<p>Kuulimme ja keskustelimme käynnissä olevasta luovien alojen kehittämistä Etelä-Savossa.</p> <p>Vieraina olivat:</p> <ul style="list-style-type: none"> - projektipäällikkö Elisa Sulkinoja ja suunnittelija Maria Laukkanen, Itä-Suomen yliopisto: Saimaa Skill Share Lab -esiselvityshanke, luovien alojen tukena Itä-Suomessa - erikoisasiantuntija Pellervo Kokkonen, Savonlinnan hankekehitys Oy: Saimaaklusteri – Matkailusta virtaa luoville aloille? 	10
17.1.2023	Taiteen edistämiskeskuksen asiantuntijapalvelut kunnille	<p>Taideasiantuntija Taina Laitinen kertoi Taiken kuntapalveluiden ajankohtaisia kuulumisia. Lisäksi keskustelimme yhdessä, millä tavoin Taike voi olla mukana tukemassa kuntien kulttuuripalveluiden työntekijöiden verkostoa Etelä-Savossa AKKU-hankkeen päätyttyä.</p>	11
23.2.2023	European Region of Gastronomy Saimaa - hankkeen kuulumisia	<p>Hankeasiantuntija Anu-Anette Varho Etelä-Savon maakuntaliitosta kertoi Saimaa European Region of Gastronomy 2024 -tittelistä ja keskustelimme siitä, mitä kaikkia mahdollisuuksia se tarjoaa Etelä-Savon kunnille.</p>	10

Kuntien kulttuuripalveluiden työntekijöiden antaman palautteen perusteella etäaamukahveja on pidetty erittäin hyödyllisinä. Tapaamisissa on käsitelty asiantuntevasti kaikenkokoisia kuntia koskettavia tärkeitä teemoja, niissä on saanut mielenkiintoista tietoa, vinkejä ja ideoita sekä käyty mielenkiintoisia keskusteluja. Samalla työntekijät ovat tulleet tutuiksi toisilleen ja verkostoa on syntynyt, mikä useamman kunnan palautteen perusteella tärkeää, koska kulttuuriasioiden kanssa on kuntaorganisaatiossa melko yksin. Tapaamisissa työntekijät ovat voineet sekä oppia muilta että jakaa oman kuntansa hyviä käytäntöjä ja osaamistaan muille. Koska kuntien kulttuuripalveluiden henkilökunnassa oli vaihtuvuutta, etätapaamiset olivat erityisen hyödyllisiä uusille työntekijöille, jotka saivat niillä uutta tietoa maakunnan kulttuuritarjonnasta ja kentän toiminnasta. Monialaista työnkuvaa tekevien työntekijöiden tausta oli yleensä muulla alalla kuin kulttuurialalla, joten aamukahvit toivat tärkeää tietoa kulttuurialan toiminnasta alueellisesti ja valtakunnallisesti. Haasteena kuitenkin oli, että ne pienten kuntien kulttuurista vastaavat työntekijät, jotka olisivat erityisesti voineet hyötyä aamukahveilla jaetusta tietoista ja malleista, eivät aikatauluhaasteiden vuoksi ehtineet osallistua tapaamisiin.

Kuntien kulttuuripalveluiden työntekijät toivoivat, että hanke järjestäisi mahdollisuuksia tavata toisiaan myös kasvokkain. Koronakauden helpottaessa järjestettiin kaksi live-tapaamista: Mikkelissä 13.6. 2022 sekä Lahdessa 20.1.2023. Mikkelin tapaamisessa kokoustiin (hybridinä) sekä tutustuttiin Sodan ja rauhan keskus Muistin ja Esittävän taiteen kollektiivi Kaukasuksen käynnistämän Kulttuuritila 22:n toimintaan. Lahdessa kulttuuripalveluiden työntekijät vierailivat Pro Puu -keskuksessa sekä visuaalisten taiteiden museo Malvassa.

Kaikissa tutustumiskohteissa Etelä-Savon kuntien työntekijöitä oli tapaamassa kohteen työntekijä, joka esitteli paikan toimintaa ja tuotantotapoja. Sekä Mikkelin tapaamiseen että Lahden matkalle osallistui yhdeksän kuntien työntekijää, lisäksi Mikkelin tapaamisen kokousosiossa oli mukana kolme henkilöä etänä. Live-tapaamisiin osallistuneiden antama suullinen palaute tapaamisista oli hyvää. Kasvokkain tapaamista pidettiin tärkeänä, sillä tutustuminen syveni ja luottamus vahvistui, kun aikaa vietettiin yhdessä uusia asioita tehden.

Koska pyrimme luomaan kuntien kulttuuripalveluille erityyppisiä yhteistyön mahdollisuuksia, kuntien kulttuuripalveluiden työntekijät toimivat myös hankkeen vapaamuotoisena ohjausryhmänä. Kuntien työntekijöiden ohella ohjausryhmään kuului kolme hanketuupparia, Elo ja Iloa Kaakkois-Suomeen -hankkeen projektipäällikkö Piia Kleimola XAMKista, erikoisasiantuntija Pellervo Kokkonen Savonlinnan hankekehityksestä sekä Saimaa-ilmiössä (Savonlinnan kaupunki) ja ERG-hankkeessa (Etelä-Savon maakuntaliitto) työskennellyt Anu-Anette Varho. Varsinaiset ohjausryhmän kokoontumiset tuntuivat kuitenkin keinotekoisilta, koska teimme kuukausittaisissa tapaamisissa jatkuvaa palautteen keräämistä ja kehitimme hankkeen toimintoja ketterästi kuntien antaman palautteen perusteella. Hanketta luotsanneen kulttuurikoordinaattorin kokemuksen perusteella ulkopuolisista asiantuntijoista koottu ohjausryhmä olisi voinut olla hankkeessa hyödyllinen, sillä he olisivat voineet antaa ohjausta uusista näkökulmista ja katsoeet kuntien kanssa tehtyä tiivistä yhteistyötä ulkopuolisina.

Palautekeskustelujen perusteella Etelä-Savon kuntien kulttuuripalveluiden työntekijät kokivat verkostonsa vahvistamisen tärkeäksi ja hyödylliseksi. Verkoston tuki toi voimia ja lisäsi kuulluksi tulemistä. Kirjasto- ja nuorisotoimilla on jo vakiintuneemmat alueelliset/valtakunnalliset verkostonsa, joten oli tärkeää, että kulttuuripalvelutkin saivat oman verkoston, jossa tieto ja ideat liikkuvat. Yhteisestä tekemisestä saatiin hankkeen aikana konkretiahyötyjä, uusia toimintoja ja sisältöjä. Yhdessä kunnassa tuotiin esiin, että alueellisen kehittämistehtävän aikana on ollut helpompi perustella päätäjille, että kulttuuriin tarvitaan resursseja, kun kyse on ollut maakunnallisesta yhteistyöstä. Jatkon kannalta pidettiin tärkeänä, että verkoston koordinaatio löytäisi paikkansa maakuntaliiton ja kuntien yhteistyörakenteista. Lisäksi verkoston kehittämiseen tarvitaan kuntien mukaan hankkeista saatavaa lisäresurssia.

Yhteistyö Etelä-Savon Leadereiden kanssa: AIKU-teemahanke

Käynnistimme keväällä 2021 Etelä-Savon maakuntaliiton kehittämisspäällikön aloitteesta yhteistyön Etelä-Savon Leader-alueiden kanssa. Etelä-Savossa oli tuolloin kolme Leader-aluetta: Piällysmies ry, Rajupusu Leader ry sekä Veej'jakaja ry, vuoden 2023 alusta Piällysmies ry ja Rajupusu Leader ry yhdistyivät SavonLuotsi Leader ry:ksi. Pohdimme yhteisissä palaverieissa, millä tavoin eteläsavolaiset kulttuuritoimijat löytäisivät aiempaa paremmin Leader-rahoitusten pariin. Leader-ryhmät päättivät käynnistää yhteisen hankkeen, joka suunnattaisiin alueiden kulttuuri- ja kulttuuriperintötoimijoille. Alueellisen kulttuurin kehittämistehtävän näkökulmasta yhteistyö Leadereiden kanssa oli merkityksellistä, sillä Leaderit saattoivat rahoittaa kulttuuriyhdistyksiä, joilla on merkittävä rooli erityisesti pienten kuntien kulttuuritoiminnan tuottajina.

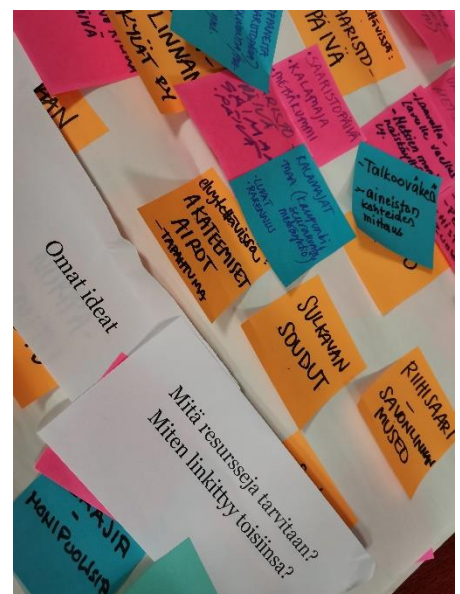
Etelä-Savon Leader-ryhmien yhteisellä AIKU – Aineeton kulttuuriperintö Etelä-Savossa -teemahankkeella herätellään alueen yhteisöjä ja yhdistyksiä tunnistamaan, millaista kulttuuriperintöä he haluavat harjoittaa, vaalia ja tehdä näkyväksi muille. Tavoitteena on tehdä näkyväksi elävää kulttuuriperintöä, edistää maakunnan kulttuuritoimintaa, sen saatavuutta ja toimijoiden yhteistyötä, saada nuoria mukaan kulttuuriperintötoimintaan, tukea alueen asukkaiden osallisuutta ja toimijuutta sekä edistää taide- ja kulttuurialan ammattilaisten työllistymistä korona-ajasta toipuessa. Eteläsavolainen elävä perintö voi olla vaikkapa metsien ja vesien äärellä elämiseen liittyviä taitoja, tapoja, käytänteitä tai tapahtumia, jotka tunnistamme arvokkaaksi, haluamme välittää eteenpäin ja pitää elinvoimaisena. Kulttuuriperinnön piirteiden tunnistaminen ja tunnustaminen vahvistaa paikallista ja alueellista identiteettiä ja sen arvostusta. (Blomberg, K., Yläsaari, S. & Saarinen, E. 2023.)

Leader-teemahanke on osa suurempaa kokonaisuutta, jolla edistetään alueen kulttuuritoimintaa maakunnallisessa yhteistyössä yhdessä AKKU-hankkeen, Saimaa-ilmion sekä Mikkelin ja Savonlinnan kaupunkien Kulttuurin unelmavuosien kanssa. Sparraajana AIKU-prosessin eri vaiheissa on toiminut Museoviraston erikoisasiantuntija Leena Marsio, joka on mm. luennoinut yhteiskehittämispajassamme elävästä perinnöstä sekä tehnyt infovideon aiheesta alueen toimijoiden innostamiseksi. Etelä-Savon kuntien kulttuuripalvelut viestivät AIKU-hankehausta kuntansa yhdistyksille, lisäksi Juvan kunnan kulttuuripalvelut hakivat itse rahoitusta hankkeesta.

AIKU-hankehaku varten kulttuuritoimialan tarpeita kartoitettiin Järvi- ja metsäkulttuurin hautomoissa (kuva), jotka järjestettiin yhteistyössä Etelä-Savon Leader-toimintaryhmien, Saimaa-ilmion ja AKKU-hankkeen kesken. Hautomot pidettiin marras-joulukuussa 2021 Savonlinnassa, Juvalla ja verkossa. Tapaamisissa kartoitettiin tekijöitä, jotka nostavat esiin alueen aineetonta kulttuuriperintöä sekä kehiteltiin uusia tapahtuma-aihoita. Tapaamiset tarjosivat mukana olleille myös uusia verkostoja.

Keväällä 2022 toimenpiteiden haku avattiin ajalle 1.–31.3. Rahoitusta oli tarjolla sekä kehittämiseen että investointeihin yleishyödyllisille toimijoille. Toimenpiteen kokonaiskustannukset saattoivat olla 1000 – 10 000 euroa. Toimenpiteiden toteutusaika on 1.5.2022 – 31.12.2023.

Etelä-Savon Leaderit myönsivät tukea AIKU-hankkeessa yhteensä 226 823 €, josta kehittämishankkeisiin suunnattiin 199 145 € ja investointeihin 27 678 €. Rahoitettavaksi valittiin seuraavat kehittämis- ja investointitoimenpiteet:

Veej'jakaja ry

1. Etelä-Savon Matkailumuotoilijat ry; Elsa Heporaudan kulttuuriperintö osaksi luontokasvatusta.
2. Kangasniemen Martat ry; Koti- ja lähiruokakulttuurin säilyttäminen ja siirtäminen jälkipolville.
3. Kaakkois-Suomen Vesaiset ry; Iloa ja Eloa: Roolipukuhassuttelu, perinne käsityöt, yhdenvertaisuus ja perinteiden jatkuvuus.
4. Hurissalon kyläyhdistys ry; Wanhat Wermeet -tapahtumalle tehdään kehittämissuunnitelma.
5. Järvi-Suomen kylät ry; Tarinallistetaan alueen kunnissa olevien kylien historiaa, murretta ja merkittäviä henkilöitä/hahmoja.
6. Mäntyharjun Huuliharpiitit ry; Hankkeella on tarkoitus ylläpitää ja elvyttää perinteistä huuliharpan soiton pelimannityylistä tapaa.
7. Kangasniemen Retkipaikka Säätio sr; Nuorekkuutta 70 v. tanssilavalle. Tanssilavakulttuurin siirtäminen nuoremmille sekä saada nuoria mukaan talkootyöhön.
8. Urheilu- ja kyläseura Tuukkalan Tempaus ry; Kerätään lähiseudun historiaa ja tapoja sekä erilaisia valmistustapoja. Saatu aineisto tallennetaan digitaaliseen muotoon.
9. Nurmaan seudun maamies seura ry; Tanssilavan kulttuurin siirtäminen nuorille ja perinteikästä tanssikulttuuria sukupolvelta toiselle.
10. Savon Pallo ry; Jalkapallokulttuurin historiikin aineiston kokoaminen ja limun kehitystyö MahlaForestin kanssa ja etiketin suunnittelu yhteistyössä Kopiokertun kanssa.
11. Otava-Seura ry; Mamsellituulimyllyn pärekaton kunnostus.
12. Savon Pallo ry; Pieksämäkeläisen jalkapallokulttuurin eli lutuurin vahvistaminen. Hankitaan äänentoistolaitteisto / kuulutusjärjestelmä.

Rajupusu Leader ry

13. Etelä-Savon Matkailumuotoilijat ry; Linnavuoren pamaus
14. Ihmekollektiivi ry; Loikka lavatanssiromantiikkaan
15. Ihmekollektiivi ry; Savolainen sanataidefestivaali
16. Ihmekollektiivi ry; Perinteisen savolaismallisen soutuveneiden teettäminen
17. Juvan kunta; Gottlund-pitkospuita paikalliskulttuurin poluille
18. Järvi-Suomen kylät ry; Kylien tarinat heräävät eloon
19. Koski-Saimaan osuuskunta; Aineettoman kulttuuriperinnön kehittämishanke
20. Rantasalmen puhallinorkesteriyhdistys; Tornadon teatterivalohanke

Piällysmies ry

21. Hiukkajoen kylät ry; Hiukan historiaa
22. Olavin retkeilijät ry; Tervastuvan remontti
23. Pidä Saaristo Siistinä ry; Vesiretkeilykulttuurin tallentaminen
24. Voimistelu- ja Urheiluseura Heinäveden Hyske ry; Lavatanssikulttuurin kehittäminen
25. Kerimäen iloinen kulttuuri Keiku ry; Keikun historian digitointi
26. Savonrannan kädentaitajat ry; Perinteiset käsityötaidot kunniaan
27. Lions Club Heinävesi; Iltatorien kehittäminen
28. Järvi-Suomen kylät ry; Kylien tarinat eloon
29. Heinäveden muinaisseura ry; Pyhät paikat muinaiskohde-tietokanta
30. Savonlinnan kylät ry; Wakan alta valoon, osa 2

31. Ars Nova ry; Taidenäyttely Maa
32. For the Sake of Beings ry; Ekologisen viljelykulttuurin kehittäminen
33. Saimaan Purjehdusmuseoyhdistys ry; Kavassien digitointi
34. Olavin retkeilijät ry; Uimalammen kämpän esiselvitys

AIKU-hankkeessa tuodaan toimenpiteitä koordinoivia yhdistyksiä yhteen etätapaamisiin oppimaan uutta ja keskustelemaan vaihtuvista teemoista. Hanketoimijoiden ensimmäisessä yhteisessä Teams-kokoontumisessa AKKU-hanke oli mukana esittäytymässä ja kertomassa Vetehiset-kokonaisuudesta. Toisessa etätapaamisessa AKKU-hanke tarjosi AIKU-hankkeen yhdistyksille heidän toivomansa markkinointi- ja viestintäkoulutuksen (31 osallistujaa). Kolmannessa tapaamisessa Leena Marsio Museovirastosta oli mukana sparraamassa yhdistyksiä, jotta he kirjoittaisivat oman alueensa elävästä perinnöstä kansalliseen wikiluetteloon. Verkostotilaisuudet ovat lisänneet hanketoimijoiden tietoutta oman aiheen liitoksesta aineettomaan kulttuuriperintöön sekä auttaneet saman aiheen parissa toimivia toimenpiteen toteuttajia löytämään toisensa eri puolilta Etelä-Savoa ja kuulemaan, mitä muissa hankkeissa tehdään. Syksyllä 2023 AIKU-hankkeessa on mahdollisesti tulossa yhteinen loppuseminaari, joka voisi myös kytkeytyä käynnissä olevaan Elävän perinnön eurooppalaiseen teemavuoteen.

Leadereiden näkökulmasta AIKU-yhteistyö on ollut hyvää. Etelä-Savon Leadereilla on aiemmin ollut yksi yhteinen hanke, mutta yhteisiä teemahankkeita ei ole aiemmin toteutettu. Leadereiden antaman palautteen mukaan yhdessä tehdessä on saanut naapureilta sparrausapua ja toisenlaisia näkökulmia. Leader-ryhmien hankeneuvojat ja hallituksen jäsenet ovat itse oppineet AIKUn aikana uutta elävästä kulttuuriperinnöstä. He myös kokivat, että kulttuuritoimijoiden (AKKU-hanke, Museovirasto, Saimaa-ilmiö) mukana ololla on iso merkitys siinä, että tällainen yhteistyö saatiin aikaan. Museovirastolla on ollut merkittävä rooli yhteistyössä, sillä Marsio on, paitsi lisännyt eteläsavolaisten elävän perinnön osaamista, myös levittänyt valtakunnallisesti tietoa eteläsavolaisten AIKU-teemahankkeesta. Museovirasto on yhdessä MMM:n kanssa käyttänyt AIKU-yhteistyötä esimerkkinä innostaessaan muita Suomen Leader-ryhmiä suuntaamaan rahoitusta aineettomaan kulttuuriperintöön. Lisäksi AIKU-hanketta on esitelty Museoviraston Elävä perintö ja projektirahoitus - rahoituswebinaarissa 15.2.23. Yhdessä tekemällä kaikki Etelä-Savon Leader-alueet ovat saaneet uudenlaisia hakijoita sekä näkyvyyttä toiminnalleen.

AIKU-hankkeen yhteistyön haasteeksi koettiin aikatauluttaminen. Maakuntataiteilijat olisivat voineet olla enemmän mukana sparraamassa kulttuuritoimijoita hakuvaiheessa, jotta varsinaisia taide-, kulttuuri- ja luovien alojen toimijoita olisi saatu kaikilla alueilla paremmin mukaan. Tällaista tehtävää ei kuitenkaan ollut kirjoitettu maakuntataiteilijoiden työnkuvaan, joten ajan löytäminen sparraustyölle osoittautui vaikeaksi. Osa rahoituksen saaneista yhdistyksistä on kuitenkin ostanut hankkeisiin taiteilijoiden palveluja, ja siten rahoitus on hyödyttänyt myös muita kuin yhdistysmuotoisia luovan alan toimijoita. Teemahankemuotoisesti myönnetty Leader-rahoitus ei myöskään osoittautunut täysin ongelmattomaksi yhdistysten näkökulmasta. Kun kaikki 34 toimenpidettä toteutuvat omalla aikataulullaan, osa yhdistyksistä aloitti toiminnan heti hankkeen käynnistyttyä toukokuussa 2022 ja osa toimenpiteistä toteutuu vasta kesällä 2023. Maksatushakemukset saadaan kuitenkin lähtemään ELY-keskukselle yhtenä pakettina vasta silloin, kun kaikki osatoteuttajat ovat saaneet oman toimenpiteensä päätökseen. Tällöin osa pienistä yhdistyksistä joutuu odottamaan rahojaan kuukausia, jopa vuoden. Harmillista maakunnallisen yhteistyön osalta oli myös se, että koska Pertunmaa ei kuulu Etelä-Savon, vaan Päijät-Hämeen Päijänne-Leader -alueeseen, emme saaneet pertunmaalaisia toimijoita rahoituksen piiriin.

AIKU-hankkeessa tulee syntymään yhdenlainen toimintamalli siitä, kuinka Leaderit ja alueen kulttuuritoimijat voivat tehdä yhteistyötä ja tuoda kulttuurista moninaisuutta mukaan rahoitettaviin kehittämis- ja investointihankkeisiin. Etelä-Savon Leader-alueilla toivotaan, että kulttuurialan yhdistykset osaisivat jatkossakin

hakea heiltä rahoitusta pienhankkeisiin. Leadereiden tarkoituksena on jatkossakin pitää kulttuuriperinnön teemoja enemmän esillä, esim. SavonLuotsi Leader ry on jättänyt Ympäristöministeriöön Aineetonta kulttuuriperintöä kestävästi -hankehakemuksen, joka on heidän osaltaan jatkoa AIKU-hankkeen teemoille.

Ammattilaisille suunnatut tapahtumat ja webinaarit

AKKU-hankkeessa tehtiin myös monenlaista muuta verkostoissa tapahtuvaa työtä maakunnan kulttuurin ja taiteen edistämiseksi. Käytännössä verkostotyö konkretisoitui kulttuurin, kulttuurihyvinvoinnin ja osallisuuden parissa kehittämistyötä tekeville ammattilaisille suunnattujen etä- ja live-tapahtumien järjestämisenä.

AKKU-hanke järjesti kaksi tilaisuutta yhdessä ylimaakunnallisen Savonlinnan kaupungin koordinoiman Saimaailmiö -hankkeen kanssa. Ensimmäisenä organisoimme Kulttuuri- ja taidealan keskusjärjestö KULTA ry:n vierailun Mikkeliin 4.3.2021. KULTA ry kiersi elo-syyskuussa 2021 Suomea kulttuurialan tulevaisuus- ja jälleenrakennustyön kiertueella tiede- ja kulttuuriministeri Antti Kurvisen toimeksiannosta. KULTA ry:n Etelä-Savon tilaisuus järjestettiin Mikkeliin Sodan ja rauhan keskus Muistissa. Tilaisuudessa haimme vastauksia kahteen kysymykseen: Mitä jos kulttuurin ja taiteen saatavuus ja saavutettavuus Etelä-Savossa paranisi, mitä se tuottaisi? Mitä uusia rakenteita Etelä-Savossa tarvittaisiin ja mitä rakenteita pitäisi vahvistaa? Paikalla oli 18 keskustelijaa eri puolilta Etelä-Savoa. Yhteistyössä Saimaailmiön kanssa järjestimme myös ”Kuka maksaa? Rahoitusinfo luovien alojen toimijoille Saimaan alueella” -webinaarin 12.10.2021. Tilaisuudessa esiteltiin maakuntaliittojen EAKR- ja ELY-keskusten Leader-rahoituksia ja Opetushallinnon Luova Eurooppa -rahoitusta sekä Taiteen edistämiskeskuksen ja Suomen Kulttuurirahaston ajankohtaisia rahoitushakuja (ks. <https://www.saimaailmio2026.fi/rahoitusinfo>).

ETELÄ-SAVON
KULTTUURILEIJONIEN
LUOLA

TI 23.11.2021 klo 12-16
Kenkävero, Mikkeli

Rahoitusteemalla jatkoimme Etelä-Savon Kulttuurileijonien luolassa 23.11.2021 (ks. <https://www.esavo.fi/kaikki-tapahtumat/etela-savon-kulttuurileijonien-luola>). Mikkelin Kenkäverossa toteutettu tapahtuma luotiin useiden eteläsavolaisten toimijoiden yhteistyössä. Kulttuurileijonien luolaan saattoi tuoda oman ideansa kulttuurileijonien arvioitavaksi ja sparrattavaksi tai tulla seuraamaan avointa sparrausta. Leijonina olivat Etelä-Savon maakuntaliiton, Etelä-Savon ELY-keskuksen, Suomen Kulttuurirahaston, Taiteen edistämiskeskuksen, Suur-Savon Osuuspankin ja Etelä-Savon sosiaali-

ja terveystalveluiden kuntayhtymä Essoten edustajat. Ideansa esitteli neljä rohkeaa ammattilaista/yritystä, ja kuulolla oli kymmenkunta kulttuurialan toimijaa. Sparrattavana olevat kulttuuritoimijat kokivat saavansa uusia näkökulmia oman toimintansa kehittämiseen.

AKKU-hanke oli mukana toteuttamassa kahta Taiteen edistämiskeskuksen Etelä-Savossa toteuttamaa tapahtumaa. Itä-Suomen kulttuurifoorumi (ks. <https://www.taike.fi/fi/tapahtumat/ita-suomen-kulttuurifoorumi>) järjestettiin Mikkeliin 8.11.2022 Taiken kuntapalvelujen, itäsuomalaisten maakuntaliittojen ja Mikkelin kaupungin yleisten kulttuuripalveluiden yhteistyönä. AKKU-hanke osallistui kulttuurifoorumin järjestelyihin ja kuluihin. Tilaisuus oli ensimmäinen itäsuomalaisten kulttuurialan ammattilaisten kokoontuminen koronakauden jälkeen, ja se koettiin todella tarpeelliseksi. Tapahtumaan osallistui 95 henkilöä, myös monet kuntien kulttuuripalveluiden työntekijät olivat paikalla. Taiken kuntapalvelut toteutti hankkeen aikana Etelä-Savossa myös Hama-rahoituksen sparraustyöpajan 13.2.2023 Mikkeliin maakuntaliitolla. AKKU-hanke osallistui tilaisuuden järjestelyihin sekä tarjosi kahvit osallistujille, joita oli paikan päällä 24 henkilöä ja

etänä 25 henkilöä. Osallistujilla oli runsaasti ideoita sekä kysymyksiä rahoitukseen liittyen, joten Taiken työpaja oli erittäin tarpeellinen.

Koimme maakuntaliitossa, että ei ole järkevää pitää AKKU-hankkeen omaa loppuseminaaria tai -webinaaria, koska siihen todennäköisesti osallistuisivat ne samat henkilöt, joiden kanssa olemme jo tehneet yhteistyötä hankkeen aikana. Koska tahdoimme esitellä hankkeessa toteutettuja yhteistoimintapilotteja uusille ihmisille osallisuuden näkökulmasta, tuntui mielekkäältä etsiä muita hanketoimijoita, joilla olisi samantyyppinen tarve, ja toteuttaa seminaari tai webinaari yhdessä. Niinpä lyöttäydyimme yhteen Etelä-Savon maakuntaliiton toisen loppumaisillaan olevan hankkeen eli E=MC² – Nuorten osallisuudesta energiaa Etelä-Savoon -hankkeen kanssa. Mukaan webinaariyhteistyöhön tuli myös Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu XAMK:n Etänä ja Iivenä – Luovat menetelmät työhyvinvointia edistämässä -hanke. Yhdessä järjestimme Oodi osallisuudelle -webinaarin 15.11.2022, ks. <https://www.facebook.com/events/617828793306213>. Webinaarissa esiteltiin ja kokeiltiin hankkeissa kehitettyjä luovia osallisuuden menetelmiä, AKKU-hankkeen osalta esiteltiin maakuntataiteilijoiden työtä sekä Vetehisillä tehtyä kulttuurisen osallisuuden edistämistä (yhteistyömallit, kulttuurihaasteet). Webinaarilla oli 47 katsojaa (sis. live-osallistujat ja tallenteet katsojat).

Etelä-Savon maakuntaliitto koordinoi Etelä-Savon Taikusydän-alueverkoston eli Etelä-Savon kulttuurihyvinvointiverkosto Taikuhyveen toimintaa. AKKU-hankkeen koordinaattori osallistui hankkeen ajan Taikuhyve-verkoston ydinryhmän etätapaamisten ja yhteistyön koordinointiin. Hankkeen aikana Taikuhyve-verkosto teki yhteistyötä Etelä-Savon hyvinvointialueen valmistelijoiden kanssa, jotta alueen kulttuurihyvinvointitoimijoiden asiantuntemusta saataisiin mahdollisimman monipuolisesti mukaan hyvinvointialueen valmisteluun. Etelä-Savon hyvinvointialue, Etelä-Savon maakuntaliitto ja Taikuhyve-verkosto järjestivät yhdessä 29.11.2022 Osallisuusohjelma ja kulttuurihyvinvointi Etelä-Savon hyvinvointialueella -webinaarin, ks. <https://www.facebook.com/events/2641977882604828> Webinaariin osallistui yhteensä 141 henkilöä (sis. striimaus ja tallenne). Webinaari loi osaltaan tärkeää ja ajankohtaista keskustelua osallisuuden ja kulttuurihyvinvoinnin merkityksestä ja rakenteista uudella hyvinvointialueella.

Hankeyhteistyössä tuotettuihin kulttuurisisältöihin, kulttuuristrategiaprosessiin ja ammattilaisille suunnattuihin tapahtumiin osallistui yhteensä vähintään **9353** henkilöä, joista

- **25** henk. kuntien kulttuuripalveluiden henkilöstöä ja **80** henk. kuntien muuta henkilöstöä
- **915** henk. taide- ja kulttuurialan ammattilaisia ja yhdistystoimijoita
Luvussa on laskettu yhteen niiden taiteen ammattilaisille ja yhdistyksille suunnattujen etä- ja lähitapaamisten osallistujat, joiden toteuttamisessa hanke on ollut mukana, sekä Vetehisten ja muiden yhteistoimintapilottien toteuttamiseen osallistuneiden luovan alan ammattilaisten ja yhdistystoimijoiden määrä
- **8 333** henk. maakunnan asukkaita, vapaa-ajan asukkaita ja vierailijoita
Luvussa on laskettu yhteen hankkeessa järjestettyjen yhteistoimintapilottien kulttuurisisältöjen osallistujamäärä niiden tapahtumien ja sisältöjen kohdalla, joissa se on ollut mahdollista.

Hankkeen vaikutukset

AKKU – Alueellinen kuntien kulttuuritoiminnan kehittäminen Etelä-Savossa -hanke toteutettiin laajalla verkostomaisella yhteistyöllä. Seuraavassa kuvataan hankkeen vaikutuksia eteläsavolaisten kulttuuritoimijoiden verkostoyhteistyöhön, kulttuurisen osallisuuden edistämiseen sekä taiteen ammattilaisten työllistämiseen.

Kuntien kulttuuripalveluiden verkosto jatkaa toimintaansa

AKKU-hankkeessa käynnistettiin Etelä-Savon kuntien kulttuuripalveluiden verkosto, joka jatkaa toimintaansa hankkeen jälkeen. Verkosto järjestää kuukausittaisia etäaamukahvitapaamisia vaihtuvilla teemoilla, tapaamisajat ja tapaamisten vastuhenkilöt on jo sovittu vuodelle 2023. Etätapaamisten lisäksi verkostolaiset kokoontuvat silloin tällöin yhteen ihan kasvokkain, vuodelle 2023 on jo sovittuna pikkujouluhenkkinen verkostotapaaminen. Etelä-Savon kuntien kulttuuripalvelut, Etelä-Savon maakuntaliitto ja Taiteen edistämiskeskuksen kuntapalveluiden Etelä-Savon yhteyshenkilö kantavat yhdessä vastuuta tapaamisten järjestämisestä. AKKU-hankkeen suunnittelun ja toteutuksen aikana käytössä ollut Teams-tiimi jatkaa elämäänsä, ja siellä organisoidaan tapaamisia, suunnitellaan jatkohankkeita ja säilytetään materiaaleja. Kuntien kulttuuripalveluiden verkostotoiminnan kehittämiseen haetaan jatkorahoituksia, sillä yhden koronakauden hankkeen aikana verkosto ja yhteistyö pääsivät vasta käyntiin.

Hankkeessa pilotoitiin Vetehiset – Eteläsavolaiset järvikulttuurifestivaalit - tapahtumakokonaisuutta, joka on Etelä-Savon kaikkien 12 kunnan kulttuuripalveluiden yhteistoiminta-, kokeilu- ja kehittämisalusta.

Vetehiset-kokonaisuus

- nostaa esiin ja uudistaa alueen järvikulttuuria, ts. järvisiidun elävää perintöä, taiteen keinoin
- noudattaa kestävän kehityksen periaatteita (osallisuus, saavutettavuus, paikallisuus, ekologisuus)
- voidaan tuottaa joka kerta erilaisessa formaatissa (pilottina ympärivuotinen festivaali, jatkossa esim. viikon kestävä tapahtumakokonaisuus vaihtuvina vuodenaikoina, yhteinen kiertue tms.)
- toimii alueen kulttuuripalveluiden yhteistoiminnan kehittämisen työkaluna

Kunnilla ei ole omia kehittämisresursseja käytettäväksi Vetehisiin, joten Vetehisiä kirkastetaan ja kehitetään edelleen seuraavassa alueellisessa kehittämishankkeessa, jonka tavoitteita Vetehiset voi edistää. Vetehiset vahvisti kuitenkin jo pilottivaiheessaan useiden toimijoiden välistä yhteistyötä. Kuntien kulttuuripalveluiden keskinäisen yhteistyön lisäksi esimerkiksi Etelä-Savon kuntien kulttuuripalveluiden yhteydet Mikkelin kaupunginorkesteriin vahvistuivat ja jatkoyhteistyötä on suunnitteilla. Etelä-Savon kirjastojen yhteinen Vetehiset-lukuhaaste innosti alueellista Lumme-kirjastot -verkostoa perustamaan Luku-Lumme -Facebook-ryhmän, joka jatkaa elämäänsä aktiivisena. Lisäksi kunnan kulttuuripalvelut tekivät uudenlaista oppilaitosyhteistyötä Savonlinnassa ja uusi paikallinen kunnan kulttuuripalveluiden, yhdistyksen ja yrityksen yhdessä järjestämä tapahtuma jäi elämään Juvalla.

Hankkeessa laadittua Etelä-Savon kulttuuristrategiaa 2022-2025 viedään käytäntöön verkostotyön turvin. Useammassa kunnassa maakunnallista kulttuuristrategiaa on jo hyödynnetty tai hyödynnetään parhaillaan päivitettäessä kunnan toimintaa ohjaavia asiakirjoja. Kuntien kulttuuripalveluiden verkoston ohella Etelä-

Savossa toimii muun muassa kulttuurihyvinvointiverkosto Taikuhyve sekä kaikille avoin Etelä-Savon kulttuurin tulevaisuuspyytä. Luovan alan yhdistykset ovat mukana järjestöneuvottelukunta YhESissä, ja työn alla on myös matkailun ja luovan alan toimijoiden verkosto. Etelä-Savon kulttuuristrategia sekä maakuntaohjelman kulttuuria koskevat toimenpiteet ohjaavat verkostojen työtä sekä mahdollistavat toiminnan reflektoinnin ja seurannan. Taiteen edistämiskeskuksen kuntapalvelujen perustaminen on lisännyt Taiken läsnäoloa ja yhteistyötä Etelä-Savossa, ja myös se tukee kuntia ja maakuntaliittoa suunnitelmallisessa kulttuurin edistämisen- ja kehittämistyössä.

Lisää kokemusta ja ymmärrystä kulttuurisesta osallisuudesta

Etelä-Savon alueellisen kehittämistehtävän yhtenä tavoitteena oli edistää maakunnan asukkaiden kulttuurista osallisuutta ja toimijuutta. Kulttuurinen osallisuus ymmärrettiin ja sitä toteutettiin hankkeessa useilla tavoilla:

1. Kuntien työntekijöiden aktiivinen osallistuminen maakunnalliseen kulttuurin kehittämistyöhön. Kuntien kulttuuripalveluiden verkoston kehittäminen vahvisti heidän yhteistoimijuuttaan ja loi luottamuksen vahvistuessa kiinnostusta ja mahdollisuuksia jatkoyhteistyöhön.
2. Yhteistyön lisääminen Etelä-Savon kunnissa toimivien kulttuuriyhdistysten kanssa. Yhteensä 15 yhdistystä oli mukana tuottamassa Vetehiset-tapahtumakokonaisuutta, ja sai hankkeen kautta näkyvyyttä toiminnalleen. Erityisesti Kesä-Vetehisillä hanke tarjosi valmiiksi kilpailutettuja sisältöjä kuntien kulttuuripalveluiden ehdottamien yhdistysten järjestämiin kesätapahtumiin. Lisäksi Etelä-Savon Leader-alueiden AIKU-teemahanke, jonka käynnistämiseen AKKU-hanke osallistui, tarjoaa vuosina 2022-2023 rahoitusta 34 alueen yhdistykselle aineettomaan kulttuuriperintötyöhön. AIKU-teemahankkeen toimenpiteet tuovat näkyväksi eteläsavolaisilla yhdistystoimijoilla olevaa osaamista ja kokemusasiatuntijuutta.
3. Taiteen saatavuuden ja saavutettavuuden parantaminen. Eteläsavolaisten osallistumista taide- ja kulttuuritoimintaan mahdollistettiin tarjoamalla taidetta ja kulttuuria varsinaisten kulttuuritilojen ulkopuolella. Maakuntataiteilijat toivat taidetta esimerkiksi kauppakeskukseen, torille, ladun varteen, kirkon ja kirjastojen pihoille sekä sote-palveluauton pysähdyspaikoille. Lisäksi maakuntataiteilijat toimivat päiväkodissa, kouluissa ja palvelukodeissa. Näissä paikoissa taiteen äärelle pääsivät ne, jotka eivät välttämättä olisi päässeet itse lähtemään tai eivät olisi varta vasten lähteneet taiteen pariin.
4. Maakuntataiteilijoiden ohjaama osallistava taidetoiminta. Kuvataiteilija Mari Liimatainen toteutti yhdessä eri-ikäisten eteläsavolaisten kanssa useita yhteisötaideteoksia. Paperihelmistä himmelitekniikalla koottu Verkko-teos toi esiin järvisedun asukkaiden arkista osaamista ja Sanaryijy houkutteli ohikulkijoita kertomaan tuntemuksistaan ja lähettämään terveisiä toisiin kuntiin. Puumalassa koululaiset toteuttivat ”Saimaa nousee mäelle” -teoksen kunnan katukuvaan, ja Juvalla lapset tekivät teoksia päiväkodin ulkotiloihin, myös ohikulkijoiden nähtäväksi. Yhteisöjen kanssa toteutettuja taideteoksia suunniteltiin yhdessä opettajien ja lasten kanssa. Kansanmuusikko Sirkka Kosonen loi työpajoissa mahdollisuuksia omaa soittoon ja yhteiseen improvisaatioon 5-kielisillä kanteleilla sekä kutsui mukaan yhteiseen lauluun ja luovaan liikkeeseen haitarin säestyksellä.
5. Oman alueen elävän perinnön esiin nostaminen, uudistaminen ja siihen tutustuminen. Kulttuurisesti kestävän osallisuuden näkökulmasta on ollut tärkeää, että eteläsavolaiset (yhdistykset) ovat saaneet Leadereiden ja kulttuuritoimijoiden yhteistyöstä kannustusta ja tukea paikallisen ja maakunnallisen aineettoman

kulttuuriperinnön näkyväksi ja saavutettavaksi tekemiseen. Lisäksi maakuntataiteilija Kososen työ teki eteläsavolaista kansanmusiikkia tutuksi asukkaille arkistoihin nojautuen.

6. Asukkaiden osallistaminen kulttuuritapahtumien suunnitteluun ja toteuttamiseen. Nuorille suunnattu, yhdessä maakuntaliiton hankkeiden ja kuntien nuoriso- ja kulttuuripalveluiden kanssa tehty Naurua syksyyn -kiertue toteutettiin viidessä kunnassa yhdessä nuorisovaltuuston tai tapahtumien järjestämisestä kiinnostuneiden nuorten kanssa. Lisäksi kuntien kulttuuripalveluiden aamukahveilla esiteltiin kunnissa käytössä olevia malleja kuntalaisten osallistamiseksi kulttuuritoiminnan suunnitteluun ja kehittämiseen.

Hankeyhteistyössä tehty monipuolinen osallisuustyö on lisännyt kokemusta ja tietoa erilaisista kulttuurisen osallisuuden muodoista ja sen tukemisen hyvistä käytännöistä maakunnassa.

Kokemusta ja kiinnostusta taiteilijoiden työllistämiseen yhteistyössä

Koska erityisesti pienet kunnat ovat kokeneet haasteelliseksi tehtäväksi luoda edellytyksiä ammattimaiselle taiteelliselle työlle ja toiminnalle, AKKU-hankeessa kokeiltiin maakuntataiteilijamallia yhtenä keinona vahvistaa kuntien ja taiteen ammattilaisten yhteistyötä. Sekä kuntien kulttuuripalveluiden työntekijät että taiteilijat kokivat maakuntataiteilijamallin kokeilemisen ja kehittämisen arvoiseksi. Myös hankkeen järjestämissä tapahtumissa ja toteuttamassa kyselyssä taiteilijoiden kuukausipalkkaisten työskentelymahdollisuuksien lisääminen nähtiin ajankohtaisena ja tärkeänä. Kuntien kulttuuripalveluiden antaman palautteen perusteella pitkäjänteisemmin kuntien kanssa työskentelevät taiteen ammattilaiset tuovat mukanaan verkostonsa ja monipuolisen asiantuntijuutensa, josta voidaan muotoilla sekä kuntien erityistarpeisiin vastaavia sisältöjä että useammassa kunnassa kiertäviä skaalautuvia toimintoja. Maakuntaliitossa työskennelleet taiteilijat saivat kuukausipalkkaisen työn kautta muun muassa työyhteisön, työsuhte-edut ja taustaorganisaation sekä kerryttivät työttömyysturvaa ja eläkekertymää. Organisaatioissa työskentelevät taiteen ja kulttuurin ammattilaiset saavat siis työnsä ja hyvinvointinsa tueksi perustavanlaatuisia asioita, jotka ovat itsestäänselvyksiä monille muilla aloilla työskenteleville.

Maakuntataiteilijakokeilun perusteella Etelä-Savon kunnissa on kiinnostusta jatkaa taiteen ammattilaisten palkkaamista kunta-, seutu- tai yhteisötaiteilijoiksi työskentelemään erilaisten ikäryhmien kanssa, vaihtuvissa ympäristöissä. Kokeilun perusteella organisaatiotaiteilijan työnkuvan kannalta tärkeitä asioita ovat esimerkiksi työtehtävien selkeä rajaus, vastuiden selkeä jakaminen yhteistyökumppaneiden kesken sekä useammassa yksikössä tai kunnassa sovellettavien yhteistyömallien ja konseptien kehittäminen. Maakuntataiteilijoiden kokemuksen perusteella Etelä-Savossa tarvitaan lisää fasilitoitua ohjausta taiteilijoiden, kuntien työntekijöiden, yhdistystoimijoiden ja oppilaitosten väliseen yhteistyöhön. Taiteen ja kulttuurin ammattilaisten osaaminen ja asiantuntemus ymmärretään kunnissa vielä usein rajatusti esityksinä, näyttelyinä ja työpajoina, vaikka nämä ovat itse asiassa taiteilijoiden asiantuntemuksen lopputuoksia. Taidesisältöjen ohella luovien alojen ammattilaisia olisi hyvä ottaa mukaan muiden alojen haasteiden ratkaisemiseen ja palvelujen kehittämiseen tuottamaan uudenlaisia, luovia ja

taideperustaisia ratkaisuja ja palveluja. (Kuvassa maakuntataiteilija Mari Liimatainen Puumalan Satamatorilla, kuva: Sirkka Kosonen.)

AKKU-hankkeessa tuettiin taide- ja kulttuurialan ammattilaisten, kuntien ja yhdistysten yhteistyötä myös monilla pienimuotoisemmilla kokeiluilla. Kesä-Vetehisten tapahtumia varten taide- ja kulttuurisisältöjä kilpailutettiin käänteisesti ohjelmatarjottimelle, jolta tapahtumia järjestävät kunnat ja yhdistykset saattoivat valita sisältöä tapahtumaansa. Kuntien yhteistä kiertuetoimintaa kokeiltiin yhteistyössä Mikkelin kaupunginorkesterin kanssa, joka kiersi hankkeen aikana esiintymässä kaikissa Etelä-Savon kunnissa. Kaupunginorkesterin kiertue toteutettiin orkesterin, AKKU-hankkeen ja kuntien resursseja yhdistämällä. Lisäksi harjoittelimme kuntien kanssa yhteisten hankintojen ja kiertueiden tekemistä muun muassa toteuttamalla mobiiliseikkailun kymmenessä kunnassa Kevät-Vetehisillä sekä järjestämällä stand up-kiertueen viidessä kunnassa syksyllä 2022. Myös Leadereiden AIKU-teemahankkeen toimenpiteissä on mukana luovan alan ammattilaisia sekä yhdistysmuotoisina toteuttajina että ostopalveluiden tuottajina muiden yhdistystoimijoiden vetämissä hankkeissa.

Etelä-Savon kunnat ja yhdistykset ovat siis saaneet AKKU-hankeyhteistyön kautta lisää kokemuksia erilaisista yhteistoimintamalleista, joilla työllistää taiteen ammattilaisia tai ostaa heidän palvelujaan. Näiden kokemusten pohjalta jatkamme yhdessä kehittämistä osana kuntien perustoimintaa sekä seuraavissa maakunnallisissa yhteishankkeissa.

Hankkeen viestintä

Viestintä sähköisissä kanavissa sekä verkostoissa

Hankkeen aikana kehittämistehtävälle perustettiin seuraavat viestintäkanavat:

- Alueellisen kehittämistehtävän verkkosivu: [AKKU- Alueellinen kuntien kulttuuritoiminnan kehittäminen Etelä-Savossa - Etelä-Savon Maakuntaliitto \(esavo.fi\)](#)
- Vetehiset-verkkosivu: [Vetehiset - Etelä-Savon Maakuntaliitto \(esavo.fi\)](#)
- Vetehiset Facebookissa: [Vetehiset - Eteläsavolaiset järvikulttuurifestivaalit | Facebook](#)
- Vetehiset Instagramissa: [@vetehiset_esavo • Instagram-kuvat ja -videot](#)
- Maakuntataiteilijat Etelä-Savossa Facebookissa: [Maakuntataiteilija Etelä-Savo | Facebook](#)
- Maakuntataiteilijat Etelä-Savossa Instagramissa: [Maakuntataiteilijat Etelä-Savo \(@maakuntataiteilijat\) • Instagram-kuvat ja -videot](#)

Käytimme hankkeessa Etelä-Savon maakuntaliiton somekanavia (Facebook, LinkedIn ja Twitter) sekä julkaisimme Etelä-Savon maakuntaliiton verkkosivuilla seuraavat mediatiedotteet:

- 23.11.2020 <https://www.esavo.fi/ajankohtaista/etela-savon-kuntien-kulttuuritoiminnan-kehittaminen-sai-tukea>
- 21.4.2021 <https://www.esavo.fi/ajankohtaista/tule-luomaan-kanssamme-kulttuurin-suuntaa>
- 31.8.2021 <https://www.esavo.fi/ajankohtaista/maakuntataiteilijat-aloittavat-etela-savossa>
- 5.10.2021 <https://www.esavo.fi/ajankohtaista/vetehiset---etelasavolaiset-jarvikulttuurifestivaalit-tulossa-marraskuussa>
- 15.2.2022 <https://www.esavo.fi/ajankohtaista/talvi-vetehiset-tarjoaa-tekemista-talvilomakauteen>
- 25.2.2022 <https://www.esavo.fi/ajankohtaista/aiku-teemahankkeista-rahoitusta-yleishyodyllisille-toimijoille>
- 13.4.2022 <https://www.esavo.fi/ajankohtaista/kevat-vetehiset-yhdistaa-luontoa-ja-kulttuuria>
- 13.6.2022 <https://www.esavo.fi/ajankohtaista/maakuntahallituksen-kokoustiedote-13.6.2022> Etelä-Savon kulttuuristrategia hyväksyttiin
- 22.6.2022 <https://www.esavo.fi/ajankohtaista/kesa-vetehiset-tuo-esiin-jarviseudun-taiteilijoita-ja-paikallisia-kesatapahtumia>
- 19.9.2022 <https://www.esavo.fi/ajankohtaista/maakuntahallituksen-kokoustiedote-19.9.2022> Maakuntataiteilijoiden työnä oli tuoda kulttuuria lähemmäs kansalaisia
- 29.2.2023 [Etelä-Savon maakuntahallitus hyväksyi maakunnan elinvoiman ja kasvun suunnitelman - Etelä-Savon Maakuntaliitto \(esavo.fi\)](#) Alueellinen kuntien kulttuuritoiminnan kehittäminen Etelä-Savossa -hanke näkyi ja kuului maakunnassa

Muita hankkeen aikana käytettyjä sähköisiä viestintäkanavia:

- Etelä-Savon kaikki 12 kuntaa osallistuivat viestintään verkkosivuillaan sekä sosiaalisessa mediassa (Facebook, Instagram)
- Vetehiset-tapahtumien viestinnässä ja markkinoinnissa hyödynsimme kuntien tapahtumakalentereita, Menoinfo.fi -sivustoa sekä yhteistyötapahtumien omia kanavia kuten Mikkeli Art and Design Weekin MAD-TV:tä (17.9.2021).

- Taikusydän jakoi sisältöjämme Facebookissa ja Instagramissa, lisäksi mukana Taikusydämen uutiskirjeissä 8/2021 ja 8/2022
- mukana Yhteistuumin-uutiskirjeissä 3/2022 ja 5/2022
- mukana Etelä-Savon ELY-keskuksen Kulttuurimakasiini-uutiskirjeessä 1/2022 [Etelä-Savon kulttuurimakasiini 1/2022 \(viestitys.fi\)](#)
- artikkeli Taidetutka-verkkolehdessä 2/2022 <https://taidetutka.fi/2022/maakuntataiteilijat-osallisuutta-ja-yhteistyota-edistamassa/>

Esittelimme hankkeen toimintaa seuraavissa muiden järjestämässä tilaisuuksissa ja tapaamisissa:

- Etelä-Savon maakunnallisen nuorisovaltuuston kokous 25.2.2021
- Etelä-Savon järjestöneuvottelukunta YhESin Taide-, kulttuuri- ja luovien alojen järjestöfoorumi 27.4.2021
- Etelä-Savon kulttuuriympäristöryhmän kokous 28.4.2021
- AVI:n Strateginen suunnittelu kirjastoissa -webinaari 20.5.2021
- Lumme-kirjastojen ohjausryhmä 15.9.2021
- Saimaa 2030 -tulevaisuusverstas 1.12.2021
- Pohjois-Savon Kulttuuri kuulolla -hankkeen verkostotapaaminen 22.3.2022
- Mikkelin International Day 3.11.2022
- Yhteistuumin-aamukahvit 19.1.2023
- Pohjois-Savon Kulttuuri kuulolla -hankkeen verkostotapaaminen 1.2.2023

Etelä-Savon maakuntaliiton kulttuuriblogi

Etelä-Savon maakuntaliitto julkaisee maakuntablogia, jossa kirjoitetaan maakuntaliiton ja laajemmin maakunnan ajankohtaisista asioista. AKKU-hanke käynnisti osaksi maakuntablogia kulttuuriblogin, jonka tarkoituksena on sekä viestiä maakuntaliitossa käynnissä olevista kulttuuriin liittyvistä asioista että tarjota viestintäkanava muulle maakunnassa tapahtuvalle kulttuurin kehittämistoiminnalle. Kulttuuriblogin tekstit jaettiin maakuntaliiton Jousi-uutiskirjeessä. AKKU-hankkeen aikana kulttuuriblogissa julkaistiin seuraavat tekstit:

Helmikuu 2021: kulttuurikoordinaattori Taru Tähti, Etelä-Savon maakuntaliitto

[AKKU-hankkeesta lisävirtaa Etelä-Savon kuntien kulttuuritoiminnan kehittämiseen - Etelä-Savon Maakuntaliitto \(esavo.fi\)](#)

Maaliskuu 2021: YhES-järjestöneuvottelukunnan jäsen (kulttuuri, taide ja luovat alat)

Kaisla Pirkkalainen

[Kulttuurin ja taiteen ääntä päätöksentekoon - Etelä-Savon Maakuntaliitto \(esavo.fi\)](#)

Huhtikuu 2021: työllisyyskoordinaattori Sanna Skön, Juvan kunta

[Luovuudella voimaa ja viihtyvyyttä Juvalle - Etelä-Savon Maakuntaliitto \(esavo.fi\)](#)

Toukokuu 2021: Pieksämäen edustaja Veera Toivonen, Etelä-Savon maakunnallinen nuorisovaltuusto Esa-Manu & kulttuurikoordinaattori Taru Tähti, Etelä-Savon maakuntaliitto

[Etelä-Savon kulttuurin tulevaisuus: Hyvää kulttuurin kautta - Etelä-Savon Maakuntaliitto \(esavo.fi\)](#)

Elokuu 2021: TKI-asiantuntijat Piritta Parkkari & Annika Salmi, XAMK, Creative Ports -hanke

[Miten auttaa Etelä-Savon luovan alan toimijoita kansainvälistymisessä - Etelä-Savon Maakuntaliitto \(esavo.fi\)](#)

Syyskuu 2021: ympäristöpäällikkö Sanna Poutamo, Etelä-Savon maakuntaliitto

[Kulttuuriympäristön vaaliminen on osa kulttuurityötä - Etelä-Savon Maakuntaliitto \(esavo.fi\)](#)

Lokakuu 2021: kulttuurituottaja Eveliina Mäenpää, Mäntyharjun kunta

[Etsivä kulttuurityö osallisuuden lisääjänä Mäntyharjussa - Etelä-Savon Maakuntaliitto \(esavo.fi\)](#)

Marraskuu 2021: kulttuurikoordinaattori Taru Tähti, maakuntataiteilija Mari Liimatainen & maakuntataiteilija Sirkka Kosonen, Etelä-Savon maakuntaliitto

[Maakuntataiteilijat näkyvät ja kuuluvat Etelä-Savossa - Etelä-Savon Maakuntaliitto \(esavo.fi\)](#)

Joulukuu 2021: valmentajat Tarja Kyllönen, Raija Kallioinen & Paula Myöhänen, Työhyvinvointia luovuudella - valmisteluhanke, 3KSavo

[Pysähtymistä omien voimavarojen ja luovuuden äärelle - Etelä-Savon Maakuntaliitto \(esavo.fi\)](#)

Helmikuu 2022: toiminnanohjaaja Sari Mäkitalo-Tulokas, Mikkelin Kulttuuripaja Kajo

[Mikkelin Kulttuuripaja Kajo - osallisuutta, vertaisuutta ja yhteisöllisyyttä nuorille - Etelä-Savon Maakuntaliitto \(esavo.fi\)](#)

Maaliskuu 2022: musiikkipedagogit Katja Suomalainen & Mari Hiltunen, työskentelevät Juvalla ja Sulkavalla SKR:n Taidetta hoitolaitoksiin -apurahalla

[Taide kuuluu kaikille - Etelä-Savon Maakuntaliitto \(esavo.fi\)](#)

Huhtikuu 2022: Ihmekollektiivi, Sulkava

[Pienikin yhdistys voi tehdä suuria kunnan kulttuurielämälle - Etelä-Savon Maakuntaliitto \(esavo.fi\)](#)

Toukokuu 2022: kulttuurikoordinaattori Taru Tähti, Etelä-Savon maakuntaliitto

[Elinvoimainen kulttuurielämä Etelä-Savon vahvuudeksi - Etelä-Savon Maakuntaliitto \(esavo.fi\)](#)

Elokuu 2022: kulttuurikoordinaattori Taru Tähti, maakuntataiteilija Mari Liimatainen & maakuntataiteilija Sirkka Kosonen, Etelä-Savon maakuntaliitto

[Maakuntataiteilijat toivat kuvataidetta ja kansanmusiikkia lähelle asukkaita - Etelä-Savon Maakuntaliitto \(esavo.fi\)](#)

Syyskuu 2022: projektipäällikkö Nazia Asif, Suomen Nuorisoseurat ry, Nuoret Etelä-Savon dynamoina -hanke

[Tunneside kotikuntaan - Tapahtumatuotanto nuorten osallisuuden vahvistajana - Etelä-Savon Maakuntaliitto \(esavo.fi\)](#)

Lokakuu 2022: kulttuurituottaja Satu Liikkanen, Satumatka Productions / Pertunmaan kunta

[Monialainen yhteistyö ja innovatiivisuus kulttuuripalveluissa on pienen kunnan vetovoimatekijä - Etelä-Savon Maakuntaliitto \(esavo.fi\)](#)

Marraskuu 2022: projektikoordinaattori Heidi Harmanen, Pieksämäen kaupunki, Kulttuurista hyvinvointia kaikille -hanke

[Kulttuurista hyvinvointia kaikille Pieksämäellä - Etelä-Savon Maakuntaliitto \(esavo.fi\)](https://esavo.fi)

Tammikuu 2023: hankeneuvojat Kirsi Blomberg ja Sini Yläsaari, SavonLuotsi Leader ry sekä hankeneuvoja Essi Saarinen, Veej'jakaja ry

[Etelä-Savon Leader-ryhmät juhlistavat elävää perintöä - Etelä-Savon Maakuntaliitto \(esavo.fi\)](https://esavo.fi)

Helmikuu 2023: kulttuurikoordinaattori Taru Tähti ja kehittämispäällikkö Eveliina Pekkanen, Etelä-Savon maakuntaliitto: [Eteläsavolainen kulttuurin kehittämistehtävä vahvisti yhdessä tekemisen kulttuuria - Etelä-Savon Maakuntaliitto \(esavo.fi\)](https://esavo.fi)

Medianäkyvyys

Hanke sai näkyvyyttä mediassa tiedotteiden ja tapahtumien yhteydessä. Olen ottanut mukaan kaikki löytämäni medianostot (49 kpl) hankkeesta ja sen tarjoamasta ohjelmasta, vaikka kaikissa jutuissa ei lehden toimitus olekaan maininnut Vetehisiä, hanketta tai maakuntaliittoa, saati rahoittajaa.

Sulkava-lehti 30.11.2022

[Naurua, pitsaa ja biljardia syksyn pimeyteen - Sulkava-lehti \(sulkavalehti.fi\)](https://sulkavalehti.fi)

Itä-Savo 20.11.2022

[Nuorille suunnattu Naurua syksyyn -kiertue pysähtyy Savonlinnassa ja Sulkavalla – Ohjelmassa stand up -komiikka | Paikalliset | Itä-Savo \(ita-savo.fi\)](https://ita-savo.fi)

Pieksämäen Lehti 8.11.2022

[Sampsa Simpanen naurattaa nuoria Veturitorilla | Paikalliset | Pieksämäen Lehti \(pieksamaenlehti.fi\)](https://pieksamaenlehti.fi)

Savon Sanomat 16.10.2022

[Minne katosivat savolaiset läänintaiteilijat? | Savo | Savon Sanomat](https://savon.fi)

Itä-Savo 30.8.2022

[Mikkelin kaupunginorkesterin Vetehisiä säveliä -kiertue saapuu Rantasalmelle ja Savonlinnaan – Orkesteri konsertoi nuorten tulevaisuuden lupausten johdolla | Paikalliset | Itä-Savo \(ita-savo.fi\)](https://ita-savo.fi)

Kangasniemen kunnallislehti 24.8.2022

[Elomessuilla riitti vilinää ja hellettä – Rantatorilla tutustuttiin lähialueen tuotteisiin, kisailtiin ja musisoitiin | Paikalliset | Kangasniemen Kunnallislehti \(kangasniemenlehti.fi\)](https://kangasniemenlehti.fi)

Itä-Savo 29.7.2022

[Katso kuvat ja video! | Pyhän Olavin päivää saatiin viettää poutasäessä iltaan saakka – Tapahtumaa oli laidasta laitaan | Paikalliset | Itä-Savo \(ita-savo.fi\)](https://ita-savo.fi)

Pitäjän uutiset 24.7.2022

[Suomen nopein kitaristi Pertunmaan musiikkiviikolla – Myös Voice of Finland -voittaja ja paljon muuta on tarjolla | Paikalliset | Pitäjän uutiset \(pitajanuutiset.fi\)](https://pitajanuutiset.fi)

Rantasalmen lehti 13.7.2022

[Runopuutarhassa pisaroi - Rantasalmen Lehti](#)

Pieksämäen lehti 3.7.2022

[Yhteinen tapahtuma liikutti kansaa | Paikalliset | Pieksämäen Lehti \(pieksamaenlehti.fi\)](#)

Itä- Savo 30.6.2022

[Kerimäki-viikko tarjoaa oikean runsaudensarven tapahtumia heinäkuun alkuun | Paikalliset | Itä-Savo \(ita-savo.fi\)](#)

Juvan lehti 29.6.2022

[Juva on Mikko Kamulan kirjasarjan keskeisiä tapahtumapaikkoja – Gottlund-viikon avaava kirjailija kertoo elämästä 1400-luvun Juvalla | Paikalliset | Juvan Lehti](#)

Puruvesi-lehti 29.6.2022

[Runsaudensarvi pulppuaa Kerimäki-viikolla – tarjolla myös retki Hytermään ja perinnereitille | Paikalliset | Puruvesi](#)

Länsi-Savo 27.6.2022

[Sirkusta ja musiikkia Etelä-Savossa: Kesä-Vetehiset -festivaalit alkavat tiistaina | Paikalliset | Länsi-Savo \(lansi-savo.fi\)](#)

Itä-Savon ja Länsi-Savon kesälehti Löytöretki 7.6.2022

”Pyhän Olavin päivässä voi kohdata Biisonimafian” (ei sähköisenä)

YLE Radio 22.5.2022 Maakuntataiteilija Sirkka Kososen haastattelu

Sulkava-lehti 6.5.2022

[Hiljainen Saimaa hurmaa - Sulkava-lehti \(sulkavalehti.fi\)](#)

Kangasniemen kunnallislehti 30.4.2022

[Kangasniemeläisissä runolaulusävelmissä tikka se tanssii rannalla ja itkee tilukuttellee – Sävelmiä on laulettu muun muassa Harjunmaassa ja Vuojalahdessa | Paikalliset | Kangasniemen Kunnallislehti \(kangasniemenlehti.fi\)](#)

Kangasniemen kunnallislehti 21.4.2022

[Kangasniemen Kevät-Vetehisillä on tarjolla laulua, soittoa ja tanssia sekä mobiiliseikkailu Hilima Haepakka ja luonnonhaltijat | Paikalliset | Kangasniemen Kunnallislehti \(kangasniemenlehti.fi\)](#)

Puumala-lehti 27.4.2022

”Digitaalisessa luontoseikkailussa voi seikkailla yhdessä Hilima Haepakan kanssa” (ei sähköisenä)

Pieksämäen lehti 26.4.2022

[Vetehiset tuo Pieksämäellä Savonlinna-kvartetin ja perheille suunnatun hauskan mobiiliseikkailun | Paikalliset | Pieksämäen Lehti \(pieksamaenlehti.fi\)](#)

Itä-Savo 22.4.2022

[Ämminkäisiä, kirjastokoiria ja outoja ääniä keskellä Savonlinnaa – Lasten oman LukuLaku-tapahtumaviikon teema on Kaiken maailman kummajaiset | Paikalliset | Itä-Savo \(ita-savo.fi\)](#)

Itä-Savo 20.4.2022

[Tien varteen heitetty tölkki ei ole vain esteettinen haitta – Rehun sekaan joutunut metallisilppu voi repiä eläimen suoliston | Paikalliset | Itä-Savo \(ita-savo.fi\)](#)

Länsi-Savo 4.3.2022

[Mikkelin torilla tanssitaan illalla hiljaisessa diskossa – Tapahtumaan luotiin oma yli 70 kappaleen soittolista | Paikalliset | Länsi-Savo \(lansi-savo.fi\)](#)

Itä-Savo 2.3.2022

[Savonlinnan Kauppatorin Talvimaassa pidetään perjantaina äänetön disco – Musiikki soi kuulokkeiden kautta | Paikalliset | Itä-Savo \(ita-savo.fi\)](#)

Länsi-Savo 25.2.2022

[Hiihtolomalla Mikkelissä voi lähteä muun muassa näytelmän ensi-iltaan, Maustetyttöjen keikalle tai uintileirille – Katso tästä jutusta menovinkkejä tulevalle viikonlopulle ja talvilomaviikolle | Paikalliset | Länsi-Savo \(lansi-savo.fi\)](#)

Pieksämäen lehti 24.2.2022

[Kantaa ottava taideteko Nukkekodilla – Maakuntataiteilijat puhuvat puhtaan veden puolesta | Paikalliset | Pieksämäen Lehti \(pieksamaenlehti.fi\)](#)

Itä-Savo 18.2.2022

[Katso kartta: Talvipyöräily Savonlinnan saariston jääteillä on uusi aktiviteetti talvilomaviikoille – Katso myös muut liikuntamahdollisuudet, kulttuuri- ja tapahtumatarjonta täältä! | Paikalliset | Itä-Savo \(ita-savo.fi\)](#)

Itä-Savo 7.12.2021

[Joulukalenteri | Taideteko puhtaan veden puolesta | Paikalliset | Itä-Savo \(ita-savo.fi\)](#)

Länsi-Savo 4.11.2021

[Mikkelissä taiteiltiin paperilyhtyjä kannanottona kulttuurin säästöpainelle – "Kriisi on mahdollisuus, mutta tämän hetken uhkakuva on kuin nappi otsaan" | Paikalliset | Länsi-Savo \(lansi-savo.fi\)](#)

Mikkelin kaupunkilehti 3.11.2021

"Syys-Vetehiset juhlistaa järvikulttuuria Etelä-Savossa" (ei sähköisenä)

Länsi-Savo 2.11.2021

[Tekeekö mieli saunomaan kunnantalolle? Pertunmaan kunta järjestää keskiviikkona avoimien ovien päivän keskustelun ja kestitsemisen merkeissä | Paikalliset | Länsi-Savo \(lansi-savo.fi\)](#)

YLEn verkkosivut 1.11.2021

[Etelä-Savon uusin festari Vetehiset juhlii järvikulttuuria koko maakunnassa | Yle Uutiset](#)

Itä-Savo 1.11.2021

[Valoa ja musiikkia Enonkoskella, Savonlinnassa, Rantasalmella ja Sulkavalla – Vetehiset-festivaali liikkuu pitkin maakuntaa, asialla tuoreet maakuntataiteilijat | Paikalliset | Itä-Savo \(ita-savo.fi\)](#)

YLE Radio 1.11.2021

Kulttuurikoordinaattori Taru Tähten haastattelu Vetehiset-festivaalista

Pitäjän uutiset 29.10.2021

[Vetehiset tuo järvikulttuuria Mäntyharjulle ja Pertunmaalle – Uhanalainen Mikkelin kaupunginorkesteri soittaa kummallakin paikkakunnalla | Paikalliset | Pitäjän uutiset \(pitajanuutiset.fi\)](#)

Juvan lehti 28.10.2021

”Yhteisöllisyyttä rakentaen” (ei sähköisenä)

Pieksämäen lehti 28.10.2021

”Etelä-Savossa alkaa uusi ympärivuotinen festivaali” (ei sähköisenä)

Kangasniemen kunnallislehti 28.10.2021

”Järvikulttuurifestivaali Syys-Vetehisiä vietetään marraskuussa” (ei sähköisenä)

Länsi-Savo 27.10.2021

[Syys-Vetehiset juhlii järvikulttuuria Kangasniemellä | Paikalliset | Länsi-Savo \(lansi-savo.fi\)](#)

Itä-Savo 19.10.2021

[Särkijärvellä itkettiin kaivoksen tuhoaman vesistön kuolemaa – Miisa Mink muistuttaa, että Saimaan alueelle on myönnetty jo kymmenen malminetsintävarausta ja seitsemän malminetsintälupaa | Paikalliset | Itä-Savo \(ita-savo.fi\)](#)

Itä-Savo 16.10.2021

[Kuolleen Särkijärven rannalla surraan ja kuullaan itkuvirsiä tiistaina – Synä on suljetun Enonkosken Laukunkankaan kaivoksen aiheuttamat ympäristötuhot | Paikalliset | Itä-Savo \(ita-savo.fi\)](#)

Itä-Savo 5.10.2021

[Etelä-Savo saa oman järvikulttuurifestivaalin – ”Vetehiset tuo kulttuuritoimintaa lähemmäs asukkaita”, kertoo Taru Tähti | Paikalliset | Itä-Savo \(ita-savo.fi\)](#)

Länsi-Savo 5.10.2021

[Etelä-Savo saa oman järvikulttuurifestivaalin – ”Vetehiset tuo kulttuuritoimintaa lähemmäs asukkaita”, kertoo Taru Tähti | Paikalliset | Länsi-Savo \(lansi-savo.fi\)](#)

Länsi-Savo 3.10.2021

[Ikivanhan taiteilijamyytin voisi jo romuttaa, toivoo Etelä-Savon tuore maakuntataiteilija Mari Liimatainen – ”Kuvataiteilijat ovat Suomessa ainoa ammattiryhmä, jolla ei ole minkäänlaista sosiaaliturvaa” | Paikalliset | Länsi-Savo \(lansi-savo.fi\)](#)

Länsi-Savo 13.9.2021

[Jätä terveiset Sanaryijyyn tai harjoittele piirtämistä burleskiesityksessä – Mad Weekend tarjoilee Mikkelissä osallistavaa toimintaa viikonlopun ajan | Paikalliset | Länsi-Savo \(lansi-savo.fi\)](#)

Mikkelin kaupunkilehti 8.9.2021

[Sivu 10 | 8.9.2021 | Mikkelin Kaupunkilehti \(media.fi\)](#)

YLE Radio Suomi (Jyväskylän toimitus) 1.9.2021

Kulttuurikoordinaattori Taru Tähten haastattelu siitä, mitä maakuntataiteilijoiden palkkaamisella tavoitellaan.

Sulkava-lehti 28.3.2021

Perhevapailta palannut kehittämispäällikkö Oili Tikka: Matkailuyritysten kannattaa viestiä kestävydestä ja vastuullisuudesta (koko juttua ei sähköisenä)

Lähteet

Blomberg, K., Yläsaari, S. & Saarinen, E. 2023. Etelä-Savon Leader-ryhmät juhlistavat elävää perintöä. Etelä-Savon maakuntaliiton kulttuuriblogi 25.1.2023. <https://www.esavo.fi/blogi/etela-savon-leader-ryhmat-juhlistavat-elavaa-perintoa>

Pasanen, K. & Vepsäläinen, Mia 2021. Mikkelin asukkaiden näkemykset kaupungin kulttuuritarjonnasta. Saimaa-ilmiöllä elinvoimaa Järvi-Suomeen – Savonlinna Euroopan kulttuuripääkaupungiksi 2026 -hanke. Itä-Suomen yliopisto & Saimaa-ilmiö. https://saimaailmio2026.fi/resources/public//kuvituskuvat/uudet_tauostat/mikkelin_raportti_-_kuntien_kulttuurikysely_2021.pdf

Pasanen, K. & Vepsäläinen, Mia 2021. Savonlinnan asukkaiden näkemykset kaupungin kulttuuritarjonnasta. Saimaa-ilmiöllä elinvoimaa Järvi-Suomeen – Savonlinna Euroopan kulttuuripääkaupungiksi 2026 -hanke. Itä-Suomen yliopisto & Saimaa-ilmiö. https://saimaailmio2026.fi/resources/public//kuvituskuvat/uudet_tauostat/savonlinnan_raportti_-_kuntien_kulttuurikysely_2021.pdf

THL 2016. TEAVIISARI näyttää kunnan terveydenedistämistyön suunnan. Terveiden ja hyvinvoinnin edistämisen vertailutietoa. THL. [THL TEAviisari esite 08122016 verkko oph.pdf \(julkari.fi\)](https://www.thl.fi/teaviisari-esite-08122016-verkko-oph.pdf)

Valkeapää, T. 2022. SYTYKE-hankkeen loppuraportti. Puumalan kunta. <https://puumala.fi/wp-content/uploads/Sytyke-hankkeen-loppuraportti.pdf>